

วารสาร สาร สื่อ ศิลป์

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2562 - พฤศจิกายน 2562

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Art and Culture Center Kamphaeng Phet Rajabhat University

บทความวิชาการ

- กลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล
สำหรับเด็กและเยาวชน
วาสนา ยุทธงษ์, วนัสนันท์ นุชนารถ และ วีรวรรณ แจ่มไผ่
- “ออเจ้า” ในความไม่ประสา: ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมือง
ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน, ศุภโชคชัย นันทศรี, พงุร่าไพ ประภัสสร
และ พิมพ์นารา บรรจง
- ภาษาผู้หญิงหลังทศวรรษ: คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย
ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน และ นิรัชชา เลิศเรืองฤทธิ์
- จริยธรรมการสื่อสารในยุคสื่อใหม่
ตรีษรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล

บทความวิจัย

- ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
กรกนก เบญจวรรณ, ดวงททัย วิชาภา, เกศรินทร์ ประทุมมา,
กัลยรัตน์ เข้มเงิน, บุษราภรณ์ เทียนบุตร และ วันเกษม สุขะพิบูลย์
- การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษา
สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ปีการศึกษาที่ 1/2560
อุทาน บุญเมือง

วารสาร
สาร สื่อ ศิลป์

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2562 – พฤศจิกายน 2562

เจ้าของ :	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร 69 หมู่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โทร 0-5570-6555 ต่อ 1601	
ที่ปรึกษา :	รศ.ดร.สุวิทย์ วงษ์บุญมาก ผศ.ชัชชัย พวกดี	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และกิจการนักศึกษา
บรรณาธิการ :	ผศ.ดร.พชรไพ โประภัสสร ผศ.เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरธา	ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
กองบรรณาธิการ :	ผศ.ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี อาจารย์อนุลักษณ์ อาสาสู อาจารย์วันสนั่น นุชนารถ อาจารย์พิมพ์นารา บรรจง นางสาวธฤชวรรณ ธรรมสอน	รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
พิสูจน์อักษร :	ผศ.ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี อาจารย์วีรวรรณ แจ้งไม้ นางสาวสุวลัย อินทรรัตน์ นางสาวอภิญา แซ่ยั้ง นางสาวจิรวรรณ ผึ้งบางแก้ว	
รูปเล่มและหน้าปก :	นางสาวจิรวรรณ ผึ้งบางแก้ว	

บทบรรณาธิการ

วารสาร สาร สื่อ ศิลป์ ฉบับนี้ เป็นวารสารวิชาการของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เนื้อหาภายในเล่มประกอบไปด้วยบทความวิชาการ จำนวน 4 บทความ และ บทความวิจัย จำนวน 2 บทความ จากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก โดยมีรายละเอียดชื่อบทความ ดังนี้

บทความวิชาการ จำนวน 4 บทความ ได้แก่

1. กลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล สำหรับเด็กและเยาวชน โดย วาสนา ยุทธชুম และคณะ
2. “อ้อเจ้า” ในความไม่ประสา: ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมือง โดย ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน และคณะ
3. ภาษาผู้หญิงหลังนวยุค: คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย โดย ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน และ นิรัชยา เลิศเรืองฤทธิ์
4. จริยธรรมการสื่อสารในยุคสื่อใหม่ โดย ตรัยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล

บทความวิจัย จำนวน 2 บทความ ได้แก่

1. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดย กรกนก เบญจวรรณ และคณะ
2. การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษาที่ 1/2560 โดย อุทาน บุญเมือง

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณทีมงานทุกท่าน ที่ได้สละเวลาและร่วมจัดทำวารสาร สาร สื่อ ศิลป์ ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้ทางสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความทุกท่าน ที่ได้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัยที่จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับบทความของท่านในครั้งต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

กลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล สำหรับเด็กและเยาวชน	1
โดย วาสนา ยุทธชุม และคณะ	
“อเจ้า” ในความไม่ประสา: ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมือง	11
โดย ภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน และคณะ	
ภาษาผู้หญิงหลังนวยุค: คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย	25
โดย ภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน และ นิรัชยา เลิศเรืองฤทธิ์	
จริยธรรมการสื่อสารในยุคสื่อใหม่	39
โดย ตรัยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล	

บทความวิจัย

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์	49
โดย กรกนก เบญจวรรณ และคณะ	
การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษาที่ 1/2560	57
โดย อุทาน บุญเมือง	
หลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ	67
ตัวอย่างการอ้างอิง	69
จริยธรรมการตีพิมพ์	80

กลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล สำหรับเด็กและเยาวชน

Strategies for presenting moral and ethics through television programs in the digital era for children and youth

วาสนา ยุทธสุข¹, วันสนันท์ นุชนารถ², วีรวรรณ แจ่มไม้³

บทคัดย่อ

บทความเรื่องกลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชนวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิธีการสอดแทรกหลักคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ มีความน่าสนใจและดึงดูดใจกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มีความสำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากในปัจจุบันวัยเด็กและเยาวชนถูกกระตุ้นจากสื่อที่มีความหลากหลายในด้านของช่องทาง เนื้อหาและวิธีการนำเสนอ ด้วยเหตุนี้โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่สำคัญที่เข้าถึงทุกครัวเรือน และมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการ พฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ปกครองควรทราบถึงผลดีและผลเสียของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อเด็ก จำกัดเวลาและรายการที่เหมาะสมร่วมกับเด็ก พร้อมทั้งให้พ่อแม่ได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนสถานการณ์กับเด็กโดยใช้รายการโทรทัศน์เป็นสื่อ เพื่อให้เกิดประโยชน์และป้องกันผลเสียที่จะตามมาจากสื่อโทรทัศน์ ดังนั้นจึงจำเป็นที่รายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการสอดแทรกองค์ความรู้ด้านจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนซึมซับและเรียนรู้จากสื่อที่ดีมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์และมีคุณค่าจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จากการวิเคราะห์ที่ได้ 3 กลยุทธ์หลักๆ คือ 1) สร้างการเล่าเรื่องเป็นละครสั้นๆ 2) การสร้างแรงบันดาลใจให้คนคนทางบ้านโดยการถามหรือสัมภาษณ์ความรู้สึกรู้สึกหรือหลักคุณธรรม จริยธรรมที่น่าสนใจในชีวิตประจำวัน และ 3) ขึ้นรายการด้วยการสร้างเรื่องราวกดดัน ตื่นเต้น ทำทาย คาดเดา มินंग ผิดหวัง เสียใจ ลุ้นระทึก ระวังเด็กและเยาวชนร่วมรายการ เพื่อแทรกคำสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม

คำสำคัญ : กลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรม, รายการโทรทัศน์, เพื่อเด็กและเยาวชน

Abstract

The article aims to reveal the strategies for interpolating moral and ethics content through television programs in the digital era for children and youth. The program with moral and ethics encouragement content will improve quality of children's lives, attract and persuade the youth and children to create awareness of good moral traits. Since youth and children are motivated from various content from various medias, thus digital television is the significant media reaching most of families, and has more effect on behavior development and learning skill of children. Therefore, parents should know about advantages

¹ อาจารย์ สาขาจิตวิทยาและสื่อออนไลน์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

² อาจารย์ สาขาวิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ อาจารย์ สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

and disadvantages of television program. The limited time of watching, the appropriate programs, and the chance of situation for sharing view between the members of family, will prevent the children from any negative effect. Thus, the television program should include the content of moral and ethics support for kids consisting of 1) creating the short story of drama about how to teach the kids, 2) inspiring the audience by interviewing about moral and ethics, and 3) interleaving the show with some pressure situations such as excitement, challenge, confusion, sadness, disappointment, or thrilling, for the kids to learn moral and ethics, and also sportmanship.

Keywords : Moral and ethics presentation strategies, television programs, children and youth

บทนำ

การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี หากเด็กและเยาวชนมีคุณธรรมแล้วนั้น ก็จะนำมาซึ่งคุณสมบัติอันพึงประสงค์ ด้วยความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน เรื่องคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยยังเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัว โรงเรียนและสื่อมวลชน เนื่องจากในปัจจุบันพบว่ามีกรายงานข่าวจากสื่อต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ รวมถึงสื่อที่เผยแพร่ทางสังคมออนไลน์ พบข่าวอาชญากรรม การใช้ความรุนแรง ปัญหาครอบครัว ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ การพนัน ยาเสพติด อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้บ่งถึงการขาดคุณธรรม จริยธรรมและความตระหนักคิดของคนในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นจากประชาชนในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นข้อบ่งชี้ที่อันตราย ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเริ่มคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปแก้ไขอย่างจริงจัง จะเห็นได้จากสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ จำแนกตามอายุตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ถึง 2557 ดังตารางที่แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ จำแนกตามอายุตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 - 2557

อายุ	ปี พ.ศ.			
	2554	2555	2556	2557
รวม	34,995	34,276	36,763	36,537
เกิน 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี	5,028	6,108	10,672	10,776
เกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี	29,967	28,168	26,091	25,761

(กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2555)

จากข้อมูลในตารางข้างต้นจะพบว่าจำนวนของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามอายุ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2554 ถึง 2557 ซึ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มว่า สถานการณ์การกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น และมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อายุระหว่าง 10 ถึง 15 ปี มีแนวโน้มก่อคดีอาชญากรรมสูงขึ้นมากตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ถึง 2557 ดังนั้น จากสถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นความรับผิดชอบของสถาบันครอบครัว โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ใหญ่ที่มีส่วนสำคัญในการเร่งแก้ปัญหาดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าสังคมไทยกำลังเผชิญวิกฤติด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างรุนแรง การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันส่งผลให้ค่านิยมที่ดีงามของไทยเสื่อมซึ่งสะท้อนได้จากพฤติกรรมของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เครื่องมือสำคัญของการแก้ไขปัญหาคาดคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม คือ ศาสนา และ สื่อ เพราะทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และสื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อเชื่อมโยงถึงกัน หรือเป็นการถ่ายทอดข้อเท็จจริง ความรู้สึก และทัศนคติ หรือทักษะความรู้ของผู้ที่ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้รับข่าวสาร โดยผ่านเทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ทันสมัย สื่อจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาทั้งนี้ต้องมีความน่าเชื่อถือทั้งเนื้อหาสาระและความถูกต้องซึ่งทั้งนี้เนื้อหาสาระสื่อต้องมีวิธีในการนำเสนอที่น่าสนใจ น่าติดตาม เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมและเข้าใจ เข้าถึงเนื้อหาสาระด้วย ดังนั้นผู้เขียนจึงเล็งเห็นความสำคัญการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงนำเสนอวิธีการสอดแทรกหลักคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ ในยุคดิจิทัลอย่างไรให้เข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เด็กและเยาวชน เข้าใจ เข้าถึงเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ดังที่ วรวิทย์ อ่อนน่วม (2560 , หน้า 211) กล่าวว่า รูปแบบรายการและเนื้อหาสาระรายการให้เหมาะสมกับพัฒนาการของช่วงวัย มีความเชื่อมโยงกับสังคม เกิดประโยชน์ทั้งต่อจิตสำนึกและการกระทำที่เด็กสามารถนำไปใช้ได้ พบว่ารูปแบบและเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม มีทั้งการให้ความรู้ควบคู่กับความสนุก และรายการครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวสามารถรับชมร่วมกันได้ ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย เนื้อหาที่ส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิต สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และเสริมสร้างทักษะด้านการเรียนรู้และการรับรู้ของเด็กอีกด้วย

ดังนั้นผู้เขียนจึงค้นคว้าวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระด้านคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลเพื่อให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์และทราบถึงวิธีการสร้างรายการโดยการสอดแทรกเนื้อหาธรรมะอย่างไรให้น่าสนใจสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสังคมด้านเด็กขาดคุณธรรมและจริยธรรมต่อไป

กลยุทธ์การนำเสนอคุณธรรมและจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์

คำว่ากลยุทธ์มีนักวิชาการนิยามไว้มากมายสำหรับบทความนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงกลยุทธ์ที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับนำเสนอเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ดังนี้

ชาติรี ใต้ฟ้าพูล (2559, หน้า 2) กลยุทธ์การสื่อสาร คือ กลยุทธ์ที่กำหนดแนวทางในการสื่อสารว่า ควรใช้รูปแบบการสื่อสารอย่างไรเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

เสนาะ ตีแยว (2543, หน้า 3) มองว่ากลยุทธ์ (strategy) คือ วิธีการที่ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีที่ถูกต้อง ซึ่งมีอีกคำหนึ่งว่า กลเม็ดหรือกลวิธี (tactic) ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จโดยไม่คำนึงว่าผิดหรือถูก

พัทยนุช บุศนาเพชร (2557, หน้า 748) กลยุทธ์ คือ เทคนิคและวิธีการบริหารงานรวมถึงการผลิตรายการในกระบวนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย

ณัฐวดี สมยาโรน (2557, หน้า 63) อธิบายว่า “กลยุทธ์การสื่อสาร” เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น โดยจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดกลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร เป็นอิทธิพลของผู้ส่งสารเป็นสิ่งจำเป็นในการวิเคราะห์ผู้ส่งสารเพราะเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ซึ่งอิทธิพลที่สำคัญของผู้ส่งสารนั้น คือ 1) ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร 2) ความตั้งใจของผู้ส่งสาร ซึ่งแนวทางในการสร้างสารจากกลยุทธ์ผู้ส่งสารนั้น มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การให้บริการข่าวสาร การให้การศึกษาและความรู้ การชักจูงโน้มน้าวใจ การให้บริการด้านความบันเทิง ดังเช่น

ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์ (2558, หน้า 245) กล่าวว่า ผู้ผลิตรายการในฐานะผู้ส่งสารต่างต้องสร้างสรรค์กระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ และมีความแตกต่างจากคู่แข่งรายอื่น เพื่อเพิ่มฐานผู้ชม

กลยุทธ์การสร้างสาร เป็นส่วนสำคัญที่สุดในกระบวนการสื่อสาร เพราะความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของการสื่อสารจะขึ้นอยู่กับ “สาร” เป็นสำคัญ ผู้ส่งสารจึงต้องให้ความสำคัญกับสารเป็นอันดับแรกในการสื่อสาร โดยองค์ประกอบของกลยุทธ์การสร้างสารนั้นได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร 2) การกำหนดผู้รับสารเป้าหมาย 3) เนื้อหาหลักของสาร 4) หลักฐานสนับสนุน 5) ลีลาอารมณ์ของสาร ทั้งนี้สอดคล้องกับศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์ (2558, หน้า 245) พบว่ามี 5 องค์ประกอบ พื้นฐานของกระบวนการสื่อสารเป็นแนวทางในการกำหนดการผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร และปฏิกริยาตอบกลับ โดยวิธีการรับฟังความคิดเห็น เพื่อสร้างแนวคิดและมุมมองใหม่ การเล่าเรื่องข้ามสื่อ การนำเสนอรายการควรผ่านช่องทางหรือสื่อที่หลากหลาย รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ชม และการให้ความสำคัญกับปฏิกริยาตอบกลับของผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

กลยุทธ์การใช้สื่อ การกำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อจะเป็นการวิเคราะห์ว่าควรใช้สื่ออะไรด้วยวิธีการนำเสนออย่างไร เมื่อไหร่ จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้นได้ การกำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อจะต้องพิจารณา ดังนี้ 1) วิธีการใช้สื่อ 2) ประเภทของสื่อ 3) นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญกับประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 2) ความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงภาษาที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ 3) การบูรณาการสื่อ

กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้รับสาร แนวทางการสร้างกลยุทธ์ด้านผู้รับสารได้แก่ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Target Audience) ซึ่งการวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสารเป้าหมายนี้จะทำให้ผู้สื่อสารสามารถรู้จักลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร และจะช่วยให้เกิดความเข้าใจรวมถึงคาดคะเนพฤติกรรมของผู้รับสารล่วงหน้าได้โดยลักษณะการวิเคราะห์ผู้รับสารเป้าหมาย ได้แก่ 1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ 2) ลักษณะทางจิตวิทยา 3) ลักษณะทางภูมิประเทศและที่ตั้งชุมชน 4) ลักษณะด้านความรู้ที่เกี่ยวข้อง 5) ลักษณะเกี่ยวกับสื่อที่มีอยู่ในพื้นที่

สรุปได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการและแนวทางการนำเสนอความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมไปยังเด็กและเยาวชนโดยผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลต้องมีกลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร กลยุทธ์การสร้างสาร กลยุทธ์การใช้สื่อและ กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้รับสารโดยการสร้างสรรค์เนื้อหารายการที่แตกต่าง การสร้างตราสินค้าของสถานีโทรทัศน์ การวางแผนการสื่อสารการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม และการนำเสนอด้วยเทคนิคพิเศษ เพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดนั่นเอง

นับจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการรับชมโทรทัศน์ระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัลทีวี จะเห็นได้ว่าการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีความหลากหลายและมากขึ้น ซึ่งรูปแบบของช่องโทรทัศน์ระบบดิจิทัลมี 3 ประเภท อันได้แก่ ช่องบริการสาธารณะ จำนวน 12 ช่อง บริหารทางธุรกิจจำนวน 24 ช่อง และช่องบริการชุมชน จำนวน 12 ช่อง รวมทั้งหมดจำนวน 48 ช่อง ข้อมูลจากโครงการศึกษาผลกระทบและแนวทางการพัฒนารูปแบบและเนื้อหารายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลในประเทศไทยหลังการเปลี่ยนผ่าน เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุม กรีนปี โรงแรมโสมะจิงหวัดขอนแก่น ทั้งนี้ต้องยอมรับว่าสื่อโทรทัศน์ถือเป็นที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมมากมาย โดยสามารถเข้าถึงผู้คนทุกเพศ ทุกวัย อย่างไม่จำกัด เป็นสื่อที่ต้องอาศัยการดูแลและการฟังเพื่อให้ได้บรรณรสและข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน โทรทัศน์เป็นสื่อสาธารณะที่จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในส่วนของ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สถานีโทรทัศน์ หรือแม้แต่ผู้สนับสนุนเองจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภคสื่อ เนื้อหาที่เหมาะสม แนวทาง

ในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่ดี มีประโยชน์สำหรับทุกคน ก็จะเป็นการเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์อย่างถูกต้อง ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้เข้ากับยุคและทันสมัยมากขึ้น ดัง ภัททิรา กลิ่นเสนา (2557, หน้า 39) กล่าวว่า ปัจจุบันนี้มีพัฒนาการรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายมากขึ้นสามารถจำแนกแยกย่อยตามประเภทรายการที่เป็นความรู้และให้ความบันเทิงดังนี้

รายการข่าว รายการละคร/ซีรีส์ รวมถึงรายการเด็ก/ครอบครัว ซึ่งแต่ละรายการจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่นรายการข่าวเป็นรายการที่จัดทำขึ้น เพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วในวันหนึ่ง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้รู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียงควรมีลักษณะสั้น ๆ ชัดเจน เข้าใจง่ายมีหัวข้อข่าวทำให้รู้ว่าเป็นเรื่องอะไร และมีรายละเอียดครอบคลุมให้ชัดเจนว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และเมื่อไหร่ ปวริศ มินา (2561, หน้า 230) กล่าวว่า รายการที่อิงจากความจริง ประเภทข่าวนิยมสร้างอารมณ์ขันผ่านกลวิธีการล้อเลียนเสียดสีมากที่สุด โดยสอดแทรกอยู่ในวิธีการนำเสนอข่าวของผู้ดำเนินรายการ ส่วนรายการประเภทอิงจากความจริง ประเภทสารคดีบันเทิง รายการให้ความบันเทิง ประเภทประกวดแข่งขัน รายการให้ความบันเทิง ประเภทสนทนา นิยมใช้กลวิธีการสร้างความตลกในรูปแบบ การเล่นตลกกับภาษามากที่สุด ทั้งนี้รายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ที่นำความตลกมาเป็นองค์ประกอบในรายการอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนทัศนคติและมุมมองเชิงความคิดของคนที่มาต่อเรื่องนั้น ๆ และที่สำคัญคือ เพื่อนำเสนอรายการให้น่าสนใจและได้รับความนิยม ต้องกับรสนิยมของคนไทยที่นิยมความสนุกสนานรื่นเริง และนิยมการลดระดับสิ่งที่เป็นความจริงจึง จนอาจกล่าวได้ว่าอารมณ์ขันเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคนไทย รายการเด็ก/ครอบครัว พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต (2560, หน้า 76) ได้ร่วมกับนักวิชาการจากสถาบัน การศึกษาทำการศึกษากลับกับการผลิตรายการสำหรับเด็ก พบว่า รายการสำหรับเด็กและเยาวชนของสถานีไทยพีบีเอสจัดเป็นรายการคุณภาพที่สร้างแรงบันดาลใจและความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลังบวกเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม และผลการศึกษาจากการประชุม ABU Children's TV Program Item - Exchange มีข้อเสนอแนะแนวทางในการผลิตรายการสำหรับเด็กและเยาวชนว่า ผู้ผลิต ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการผลิต เริ่มต้นจากการประเภทรายการให้ชัดเจนว่าเป็นรายการเด็ก ไม่ใช่รายการเพื่อการศึกษา กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนมีความเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งตามพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก รายการเด็กควรจะเป็นรายการที่จุดประเด็นชวนให้เด็กคิด มุ่งเน้นการสร้างเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และปล่อยให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรีและเป็นธรรมชาติ การวิเคราะห์เนื้อหารายการที่ได้รับการยอมรับและได้รับความนิยมในประเทศ สามารถสรุปแนวทางการผลิตรายการแต่ละช่วงวัยได้ดังนี้ รายการสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เน้นความสนุกสนาน ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก สำหรับอายุ 6-12 ปี เน้นความสนุกสนานสอดแทรกความรู้ทางวิชาการและแนวทางการใช้ชีวิต และรายการสำหรับเด็กอายุ 13-14 ปี เน้นโดนใจ ทันสมัย ดุสนุก

รายการละคร/ซีรีส์ ละครโทรทัศน์เป็นรายการลักษณะบันเทิงและยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยภาครัฐในการส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมที่ดีของสังคม ฉะนั้นเนื้อหาละครโทรทัศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนจำนวนมาก การนำเสนอเนื้อหาละครโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมทางด้านเพศ ภาษา และความรุนแรง โดยปราศจากแนวทางการกำกับการนำเสนอเนื้อหาละครโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชนที่ดี ย่อมส่งผลเสียต่อเด็กและเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้และการเลียนแบบตามเนื้อหาในละคร ซึ่งดัง วิชิตโชค อินทร์เอียด (2560, หน้า 296) อธิบายถึงอิทธิพลของละครโทรทัศน์ต่อเด็กและเยาวชนว่าละครโทรทัศน์จะมีบทบาทแทรกซึมต่อจิตใจเด็กและเยาวชน หรือหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้และการเลียนแบบตามเนื้อหาในละคร ซึ่งละครโทรทัศน์ยังมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนเพราะว่าสิ่งที่มองเห็นและรับรู้ในกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนตื่นตัวรู้สึกมีความท้าทายชวนให้อยากทดลอง รวมถึงเด็กและเยาวชนยังขาดการยับยั้งชั่งใจ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไร้ความสามารถตรึกตรองในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งละครโทรทัศน์สามารถเปลี่ยนแปลง

จิตใจได้ เพราะเด็กและเยาวชนไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือกำหนดคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ได้ดีเท่าที่ควร เช่น ลอกเลียนพฤติกรรมต่าง ๆ ตามตัวละครโทรทัศน์ที่ชื่นชอบ และจำทุกอย่างที่ได้เห็นและรับรู้นำมาปฏิบัติตาม เด็กและเยาวชนมักชอบตัวละครโทรทัศน์ที่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กและเยาวชนไม่ได้รับอนุญาตให้ทำ เช่น ความซุ่มซ่าม การขว้างปาสิ่งของ การข่มขืนคนที่ตนเองหลงรัก ตบตีคนที่ไม่มีทางสู้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้ผลิตรายการหรือแม้แต่ผู้สนับสนุนโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภคสื่อ เนื้อหาที่เหมาะสม แนวทางในการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่ดี มีประโยชน์สำหรับทุกคน ก็จะเป็นการเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์อย่างถูกต้อง ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการผลิต เริ่มต้นจากการกำหนดประเภทรายการให้ชัดเจนว่าเป็นรายการประเภทใดเพื่อเข้าสู่วัฏจักรของการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับรายการ เช่น รายการเด็กและเยาวชนกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นรายการเด็ก ไม่ใช่รายการเพื่อการศึกษา รายการเด็กควรจะเป็นรายการที่จุดประเด็นชวนให้เด็กคิด มุ่งเน้นการสร้างเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และปล่อยให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรีและเป็นธรรมชาติรวมถึงการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงวัยและรูปแบบละครโทรทัศน์ควรสอดแทรกเนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ เพราะรายการโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบ เพราะคิดว่าสิ่งที่มองเห็นและรับรู้เป็นสิ่งที่จะต้อง มีความตื่นตัวรู้สึกมีความท้าทายชวนให้อยากทดลอง รวมถึงเด็กและเยาวชนยังขาดการยับยั้งชั่งใจ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไร้ความสามารถไตร่ตรองในเรื่องนั้นๆ ผู้รายการหรือแม้แต่ผู้สนับสนุนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการวางแผนนำเสนอแนะเอง

เมื่อกลับมาวิเคราะห์ถึงวิธีการนำเสนอคุณธรรมจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ ในฐานะผู้ผลิตรายการต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นสำคัญและการนำเสนอต้องเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในด้านของการปลูกจิตสำนึก หรือกระตุ้นให้เห็นความถูกต้องในการใช้ชีวิตด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างถูกต้อง ในสังคมสื่อจึงควรนำเสนอเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ดีเป็นต้นแบบแก่เด็กและเยาวชนต้องแสดงพฤติกรรมที่ดีที่เหมาะสมเป็นต้นแบบที่ดีถึงแม้จะเป็นการสอนผ่านสื่อโทรทัศน์ก็ตาม ดังที่ ดนยา วสุวัต และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ (2560, หน้า 298) ค้นพบว่า เทคนิคที่ใช้ในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเล็กวิธีการเดินเรื่องให้เข้าถึงเด็ก ๆ ได้ดีเพราะเด็ก ๆ ชอบนิทาน สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี ชอบเรื่องราวที่ผูกขึ้น เรื่องราวที่ผูกขึ้นมาต้องไม่ยาวมาก และแทรกคุณธรรมหรือจริยธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาความรู้ของเด็กคือเรื่องสั้นง่ายต่อความเข้าใจ ใกล้ตัว ให้เด็กเรียนรู้ความแตกต่าง เช่นการเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนทำได้สิ่งไหนทำไม่ได้ หากทำดีจะมีผลเสียอย่างไร ซึ่งเทคนิคนี้ความสอดคล้องกับความเห็นของ ข้อมูลจากโครงการศึกษาผลกระทบและแนวทางการพัฒนารูปแบบและเนื้อหารายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลในประเทศไทยหลังการเปลี่ยนผ่าน เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุม กรีนปี โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น ภาคประชาชนให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการแทรกคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กไปทางรายการการ์ตูนหรือนิทานเพราะวัยเด็กยังติดการ์ตูนอยู่หรือสร้างการ์ตูนธรรมะโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแบ่งสัดส่วนการออกอากาศเพิ่มขึ้นและมีการตรวจสอบมากขึ้น

ทั้งนี้การพัฒนาหรือการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน เช่น ด้านเนื้อหาหรือรูปแบบการนำเสนอที่ดีมีคุณภาพเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ควรมีการเผยแพร่ที่หลากหลายช่องทางเพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตในครอบครัวปัจจุบัน ทั้งโทรทัศน์ สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตโทรทัศน์ เพราะบางครั้งเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมอาจจะดูว่าเชย เนื้อหาดูน่าเบื่อสำหรับเด็ก ๆ หากการนำเสนอเป็นช่องรายการตรงๆ อาจจะไม่เข้าใจไม่สนใจ เราในฐานะผู้ผลิตสื่ออาจจะต้องปรับเทคนิคให้สอดคล้องกับองค์ประกอบอื่นๆ ให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเราต้องสร้างเนื้อหาและรายการให้มีคุณภาพมีความน่าสนใจเพื่อการพัฒนาเด็กรวมถึงการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างแท้จริง (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ,

2554 อ้างถึงใน ดนยา วสุวัต และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ (2560, หน้า 299) นอกจากนี้เทคนิคอื่นที่จะให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือเกิดคุณธรรมได้ในการเล่าเรื่องคือ ในแต่ละช่วงของรายการ คือ ในแต่ละช่วงของรายการต้องย้าซ้ำหัวข้อเดิม มีจังหวะซ้ำ ต่อเนื่อง และเห็นคุณค่าสิ่งต่างๆ ตามหลักปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม และเราจะเห็นได้จากบางรายการมีเทคนิคด้านการสร้างส่วนร่วมเทคนิคนี้สร้างให้เกิดเกิดความผูกพันและติดตามรายการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรายการ ดังจะเห็นได้จากรายการ มาสเตอร์เชฟจูเนียร์ไทยแลนด์ Master Chef Junior Thailand เป็นเกมโชว์รูปแบบแข่งขันทำอาหาร โดยมีผู้เข้าแข่งขันที่มีอายุ 8 ถึง 13 ปี เป็นรายการที่มีเรตติ้งสูงที่สุดในรอบปี พ.ศ. 2561 จากการวิเคราะห์เห็นว่าเป็นรายการเด็กที่เน้นการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นเด็กๆ ที่มีส่วนร่วมกับทางรายการ ผู้ปกครองทางบ้าน และรุ่นพี่ที่เคยผ่านการแข่งขันรายการ จึงสร้างความผูกพันให้กับเด็กๆ ติดตามเกิดความสนใจ จึงเป็นส่วนหนึ่งทำให้รายการได้รับความนิยม ซึ่งเทคนิคการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ศุภศิศิลป์ กุลจิตต์เจี๊วงค์ (2559, หน้า 91) กล่าวว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามามีบทบาทกับสถานีโทรทัศน์มากกว่าการเป็นเพียงผู้รับชม ผลของการมีส่วนร่วมจะทำให้ผู้ชมเกิดการรับรู้และค่อยๆ ซึมซับการจดจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีระดับที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งช่วยต่อยอดการรับรู้และจดจำให้กับผู้ชมได้มากขึ้น เมื่อผู้ชมรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมแล้ว ก็จะเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรายการ และเมื่อผู้ชมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรายการแล้ว จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ชมตามที่รายการได้นำเสนอนั่นเอง

ภาพที่ 1 รายการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปี 2561 (ไม่รวมการ์ตูน)
(TvDigitalWatch, 2561)

นอกจากนี้รูปแบบของรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น อาทิเช่น การลำดับภาพ การตัดต่อหรือลำดับภาพ แต่ทั้งนี้ไม่ควรที่จะเร็วเกินไป เนื่องจากอาจจะมีการ

กระตุ้นการรับรู้ของเด็ก ภาพที่เสนอไม่ใช้มุมกล้องกดต่ำหรือสร้างความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เลือกการใช้กราฟิกที่เหมาะสมไม่เน้นกระตุ้นสลับไปมาหรือรวดเร็วไม่เน้นตัวหนังสือเน้นเป็นภาพหรือกิจกรรมเคลื่อนไหว ดังความกล่าวของ ดร.วิริยา อุดมผล หรือ "ครูดี" ประธานกรรมการบริหารสถาบันพัฒนาทักษะการใช้สมองซีกขวา กล่าวถึงความสำคัญในการใช้ภาพเป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ หลักคิดที่ทางสถาบันฯ คิดค้นเป็นแนวทางสอนเด็กให้เกิดความรู้บนพื้นฐานของความสุข สวนทางกับการเรียนในปัจจุบันที่เร่งพัฒนา แต่สมองซีกซ้ายมากเกินไป เด็กจึงใช้สมองซีกเดียวที่มีไม่ถึงร้อยละ 50 ของสมองทั้งหมด ซึ่งตามหลักแล้ว ต้องใช้อย่างเท่าๆ กันประมาณร้อยละ 80 นั้นเอง

ดังนั้นสรุปได้ว่า การผลิตรายการโทรทัศน์ต้องใช้เทคนิคที่กระตุ้นการรับรู้และไม่มี ความรุนแรง ใช้ภาษาที่สุภาพและจัดสัดส่วนรายการให้เข้าถึงผู้ชมในหลายๆ ช่องทาง เพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตในครอบครัวปัจจุบัน ทั้งโทรทัศน์ สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตโทรทัศน์เรื่องราวต้องไม่ยาวมากใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างให้เกิดความผูกพันและติดตามรายการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรายการรวมถึงการสร้างเรตติ้ง ใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ด้วยการเล่าเรื่องมากขึ้น ไม่ยาวเกินไป ไม่เร็วเกินไป รวมถึงสื่อสารด้วยภาพและกิจกรรมเคลื่อนไหวมากกว่าตัวหนังสือเพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการจำเนื้อหาที่ผู้ผลิตสอดแทรกลงไป ในรายการนั้นคือการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านคุณธรรม จริยธรรมนั่นเอง

บทสรุป

จากข้อมูลข้างต้นผู้เขียนบทวิเคราะห์ข้างต้นผู้เขียนบทความสามารถสังเคราะห์กลยุทธ์การสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม และจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชน ได้ 3 กลยุทธ์ ดังนี้

1. สร้างการเล่าเรื่องเป็นละครสั้นๆ เกี่ยวกับการสอนลูกให้ประสบความสำเร็จจนถึงวันนี้โดยใช้ผู้แสดงเป็นผู้ปกครองและผู้เข้าแข่งขันโดยการแทรกคำสอนและเนื้อหาเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นการต่อยอดเนื้อหา และยอดขายของรายการนั้นๆ ผนวกกับความรู้สึกของผู้แสดงให้ผู้ชมจดจำ เพราะละครทางรายการโทรทัศน์เป็นการแสดงที่สามารถมองเห็นทั้งภาพ เสียง และท่าทางสามารถทำให้ผู้ชมคล้อยตามใช้เทคนิคที่กระตุ้นการรับรู้และไม่มี ความรุนแรง ใช้ภาษาที่สุภาพและจัดสัดส่วนรายการให้เข้าถึงผู้ชมในหลายๆ ช่องทาง

2. สร้างแรงบันดาลใจให้คนทางบ้านโดยการถามหรือสัมภาษณ์ความรู้สึกหรือหลักคุณธรรม จริยธรรม ที่นำมาใช้ในชีวิตรประจำวันจนได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จในวันนี้ เพราะวิธีนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ว่าคนธรรมดา มีเด่น คนดัง เพราะการออกรายการโทรทัศน์ถือว่าเป็นบุคคลที่ยินดีเปิดเผยตัวตนเป็นคนสาธารณะ มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากเรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่ชื่อเสียงเด็กหรือตัวแทนที่แสดงความรู้สึกว่า เป็นที่ยอมรับและได้รับความสำคัญ มีความภาคภูมิใจ เพราะจากคนธรรมดาเป็นคนที่ประสบความสำเร็จจะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่หยุดพัฒนาตัวเองและผู้ชมสามารถเอาเป็นแบบอย่างในอนาคตได้ใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ด้วยการเล่าเรื่องมากขึ้น ไม่ยาวเกินไป ไม่เร็วเกินไป รวมถึงสื่อสารด้วยภาพและกิจกรรมเคลื่อนไหวมากกว่าตัวหนังสือ

3. ขึ้นรายการด้วยการสร้างเรื่องราวกดดัน ตื่นเต้น ทำทาย คาดเดา มินंग ผิดหวัง เสียใจ ลุ้นระทึก ระหว่างเด็กและเยาวชนร่วมรายการ เพื่อแทรกคำสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรมทั้งนี้ควรดูสถานการณ์ตามความเหมาะสม เรื่องราวต้องไม่ยาวมากใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างให้เกิดความผูกพันและติดตามรายการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรายการรวมถึงการสร้างเรตติ้ง ด้วยการให้เพื่อนหรือผู้ร่วมรายการแก่งทำผิดเรื่องคุณธรรม จริยธรรมเพื่อดูพฤติกรรมของผู้ร่วมรายการและมีผู้ใหญ่สรุปพร้อมแทรกคำสอน วิธีนี้เรียกว่าเป็นการทำรายการให้ดราม่าเข้าไว้ รายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมนั้น ถ่ายทอดด้วยการเล่นกับอารมณ์ของคนดู กำกับอารมณ์ให้ปิดแปรผันตลอดเวลา เนื่องจากการดำเนินเรื่องทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกหรือตกอยู่ใน

สถานการณ์เช่นนี้เองปัจจุบันผู้ชมจะปฏิเสธการตีพิมพ์กันมา หรือไม่ชอบการดรามามากเกินไป เพราะฉะนั้นการดราม่าควรเป็นธรรมชาติจะดีที่สุดเพื่อเรียกเรตติ้งผู้ชม

ดังนั้น วิธีสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม และจริยธรรมผ่านรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลสำหรับเด็กและเยาวชน จึงควรมีรูปแบบรายการที่มีความผสมผสานเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและมีองค์ประกอบของการสร้างรายการที่ครอบคลุมเพื่อสร้างให้ผู้ชมซึมซับเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการจัดสัดส่วนของรายการโทรทัศน์ทุกช่องควรได้รับการตรวจสอบจากรัฐให้มีรายการที่แทรกคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น อันเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตในสังคมให้มีความสุขสืบไป

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2555, 6 มีนาคม). สถิติคดีย้อนหลังระหว่างปี พ.ศ.2553 – 2558. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.djop.go.th/Djop/main.php?page=NewsAll&CatID=63>
- กาญจนา แก้วเทพ, นันทกา สุธรรมประเสริฐ และเอกธิดา เสริมทอง. (2554). *ผู้คนที่หลากหลายในการสื่อสาร: เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ*. สำนักพิมพ์: โครงการเมธีวิจัยอาวุโส กระบวนทัศน์ใหม่ของการสื่อสารศึกษาไทย ธีรวิทย์ สมยาโรน. (2557). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาของเล่นพื้นบ้านของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 9(2), 63.
- ดนยา วสุวัต และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์. (2560). แนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในเด็กวัย 3-6 ปี. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*, 11(2), 298-299.
- ชาติรี ไต้ฟ้าพูล. (2559, 6 กันยายน). กลยุทธ์การสื่อสารในงานประชาสัมพันธ์. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก https://www.tgia.org/upload/file_group/37/download_939.pdf
- ปวีรส มินา. (2561). *กลวิธีการสร้างสรรค์ความตลกในรายการโทรทัศน์ไทย ฉบับภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พัทธนูช บุศนาเพชร. (2557). กลยุทธ์ของผู้จัดละครโทรทัศน์ในกระบวนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3 กรณีศึกษา คุณยศสินี ณ นคร. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2557 (National Research Conference 2014)* (หน้า 748). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต. (2560). แนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน ให้เป็นที่ยอมรับและ ได้รับความนิยม. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*, 11(2), 76.
- ภัททิรา กลิ่นเลขา. (2557). *พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์ ของคนพิการทางสายตา*. (รายงานวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วรวิทย์ อ่อนน่วม. (2560). การสร้างสรรค์รายการ “ใต้หลังคา ฟ้ามืดดาว” เพื่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัย. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 24(2), 211.
- วิศิษฐ์ อินทร์เอียด. (2560). แนวทางการกำกับการนำเสนอเนื้อหาละครโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก และเยาวชน. *วารสารวิชาการ กสทช*, 2(1), 296.
- วิริยา อุดมผล. (2562, 6 มีนาคม). “สื่อภาพ” ฝึกมองลูกอย่างไร? ให้ได้ผล. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก https://www.babybbb.com/article_detail.php?nid=486
- ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจืองวงศ์. (2558). การนำเสนอรายการโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 7(2), 245.
- _____. (2559). การสร้างการรับรู้ของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลให้เป็นที่จดจำของผู้ชม. *วารสารร่วมพฤษ*, 34(3), 91.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). *หลักการบริหาร: การวางแผน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Tv Digital Watch. (2561, 6 มีนาคม). รายการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปี 2561 (ไม่รวมการ์ตูน). [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.tvdigitalwatch.com/analysis-top-youth-program-rating2561>

“ออเจ้า” ในความไม่ประสา: ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมือง “Otchaou” Innocence: Femininity & Masculinity and a Politics.

ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน¹, ศุภโชคชัย นันทศรี², พงษ์ราไพ ประภัสสร³, พิมพ์นารา บรรจง⁴

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “ออเจ้า” ในความไม่ประสา: ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมือง เป็นบทความที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งอธิบายถึงปรากฏการณ์ความเป็นไปของคนในสังคมไทยในปัจจุบันสมัยที่สะท้อนจากอดีตหลังในรับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส โดยอาศัยฐานคิดการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพื่อแสวงหาความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังต่อประเด็นสำคัญในเรื่อง ซึ่งผู้เขียนอภิปรายความได้นัยตั้งแต่การตายของ “เกศสุรางค์” เสมือนการขจัดคุณลักษณะสตรีที่ไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังให้ออกไป ขณะที่ความอ่อนโยนและความเมตตา ทำให้ผู้หญิงมีความชอบธรรมในความเป็นไป จึงไม่แปลกที่การเกิดคนใหม่จะพร้อมกายใจกระโดดเข้าไปอยู่ใต้ขนบชายเป็นใหญ่ เพราะผู้ชายทั้งในเรือนและนอกเรือนกรุงศรีอยุธยาต่างสถาปนาความดีงามและคุณค่าให้กับผู้หญิงเยี่ยงเธอ วาทกรรม “การโล้สำเภา” สะท้อนได้ว่า เมื่อเป็นหญิงจักต้องไม่ประสาในเรื่องเพศจึงแลเป็นหญิงดี กลกามจึงเป็นเรื่องของชายในฐานะผู้ล่าในเรื่องเพศโดยสิทธิและเสรี ละครเรื่องนี้ยังย้ำตัวตน สถาปนาความเป็นไทยไปพร้อมกับการขีดกรอบที่คมชัดให้กับผู้หญิงในสังคม ปัจจุบันสมัยตราบเท่าที่วาทกรรม “ออเจ้า” ยังคงถูกแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ผ่านหญิงสาวและคนหลายช่วงวัยที่พร้อมใจลุกขึ้นมาสวมใส่ชุดไทยเยี่ยงแม่หญิงการะเกดกันทั่วทั้งบ้านทั้งเมือง การโหยหาอดีตนี้เป็นสัญญาณคล้าย ๆ ถึงการสยบยอมต่อปิตาธิปไตยอันบริบูรณ์ทั้งเรือนกายและจิตใจ เมื่อคนในสังคมส่วนใหญ่รู้สึกถูกเติมเต็มท่ามกลางสภาวะความอ่อนแอและอ่อนไหวทางจิตใจที่เป็นรูปธรรม อีกสิ่งที่เห็นคือ การสถาปนาความเป็นชายผ่านวาทกรรม “ความเจ้าชู้” ผ่านแม่หญิงการะเกดที่แปรปรวนอย่างถ้อยถ้อยอาศัยอย่างแยบคาย และการถอยสู่วากแห่งอันเป็นอีกวิธีที่จะหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในสังคมการเมือง และการปรากฏภาพแทนของผู้ใช้อำนาจในการบริหารจัดการคนตัวเล็ก ๆ เยี่ยงออเจ้าในสังคมไทย ตลอดจน “การลงโทษผู้หญิง” จากความเด็ดฉันทของผู้ชายและขนบผ่านกลไกเชิงอำนาจที่จัดกระทำกับผู้หญิงแบบซ้ำ ๆ โดยกลวิธีต่าง ๆ ที่ทั้งรัก ทั้งไคร่ และใช้ความรุนแรง ยังสะท้อนให้เห็นถึงผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจในสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

คำสำคัญ: ออเจ้า ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ การเมือง

Abstract

The article “Otchaou” Innocence: Femininity & Masculinity and a Politics. is intended to describe the phenomena of the people in today's Thai society, reflected from the past in television series “bup-pay-san-ni-waat”. It is based on critical thinking to seek the hidden meaning behind the story. The author discusses the possibility since the death of "Ketsurang" as the elimination of the characteristics of women who do not meet the expectations society. While gentle and compassionate, women are righteous in their ability. It is not surprise that

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²⁻³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

⁴ อาจารย์ สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

she to jump into subordinate patriarchy. Because Our men in the house and outside of Ayutthaya set up the good and the value for women as her. Discourse in "Losumpao" reflects that as a woman must not be sexually a good woman. Eroticism is about men as sex hunters by rights and freedoms. This drama also reiterates its identity. Thailand is set to become a clear framework for women in modern society. as long as the discourse "Otchaou" is still symbolic and acted through the girls and many people in the same age get up to wear Thai dress same "Mae-ying Karakade" all over the city. The longing for the past is a sign of the overwhelming patriarchy of the whole body and mind. When people in most societies feel fulfilled in a state of weakness and sensitive spiritual mind. Another thing to see is. The establishment of masculinity through the "flirting" discourse through "Mae-ying Karakade" to share with the reservedly. And retreat into the root is another way to escape political chaos. And the representation of the power users in the management of small people in the Thai society, as well as the "punishment of women" from the scorn of men and through the mechanism of power that is repeated with women. Strategies that both love and violence. It also reflects the power and the victim of modern day society.

Keyword: Otchaou, Femininity, Masculinity, Politics

บทนำ

ออเจ้าฮือฮือฮือฮือ ... เออย...เคยรู้หรือไม่ ตรงนี้ยังมีใคร หาเฮอเหยย... ฤทัยไผ่หา
เออเจ้าเอย...เอ้อเออเอย...งามประกายนภา...ขอมองไม่ยอมนิทรา ขอชื่นตาให้พี่ชื่นใจ...

เมื่อส่องมองกระแสนิยม “ละครบุพเพสันนิวาส” ผู้เขียนและอีกทั้งคนหลายคนเคลิบเคลิ้มปลื้มปริ่ม และรู้สึก (Inner) จมจ่อมไปกับฉากกรีกหวานซึ่งตอนแรกก็ว่าเราเข้าไปเป็นตัวละครในนั้นก็ว่าได้ เราพบเห็นหญิงสาวจำนวนไม่น้อยที่พร้อมใจย้อนเวลาสู่อดีตไปพร้อม ๆ กับการถอดรื้อ (Deconstruction) ด้วยการหันหลังให้กับสภาพความวุ่นวายต่อสภาพการณ์สังคมปัจจุบันสมัย สิ่งที่ดีจะเป็นเรื่องน่าปลื้มก็คือ การได้มาซึ่งผลผลิตทางวัฒนธรรมกระแสหลักกลับคืนมาจากความเป็นวัฒนธรรมวิถีวัฒนธรรมมาจากการบ่มเพาะ (Cultivation) ของสื่อโดยตลอดมา จึงไม่แปลกที่เรามีสาวที่เคลื่อนไหวคล้อยจากการแตงนิตผลสมน้อย ผลผลิตของสื่อจีน เกาหลี ญี่ปุ่น รวมถึงฝรั่งดี ทว่า เราก็คงหาผู้ใช้ซึ่งตัวตนเพียงแต่สวมใส่ตัวตนอย่างสะเปะสะปะที่หลอมสร้าง (Construction) ความเป็นเราในฐานะผู้เรียนรู้ทางสังคมจากสื่อมายาวนานหลายทศวรรษ จากละครสู่ตัวตน ในคำว่า “ออเจ้า” สะท้อนได้มากกว่าความหมายสรรพนามแทนบุรุษที่สองแทนชื่อผู้ที่เราพูดด้วยในฐานะผู้น้อยกว่าทั้งหญิงและชาย ยังเป็นวาทกรรมร่วมสมัย (Discourse) ที่มีพลานุภาพที่จะขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงสังคมแบบย้อนกลับ (Backward Design) ในการสะท้อนคิด (Reflective Thinking) ให้กับคนไทยในสังคมปัจจุบันสมัยได้รับคืนความสุขอย่างแท้จริงท่ามกลางสภาพการณ์ของสังคมที่มีสภาพอ่อนล้าและการเมืองที่สลับซับซ้อน หากย้อนไปเมื่อสมัยที่เรายังเป็นเด็ก ๆ เชื่อว่าหลายคนคงได้ดูหนังกำลังภายในแล้วเด็ก ๆ ก็ลุกขึ้นมาแต่งตัว หรือแสดงท่าทางต่าง ๆ ตามตัวละครในนั้นก็เพราะด้วยความเป็นเด็กที่ทำให้เรารู้ซึ่งในความไม่ประสาธน์เหมือนความว่างเปล่า หรือการ ตกอยู่ในสภาวะจิตไร้สำนึก (Unconscious) จึงหาใช่เรื่องแปลกที่ในวันนี้เราจะลุกขึ้นมาแต่งกายตามตัวละครเยี่ยงออเจ้า ด้วยเพราะคน ในสังคมตกอยู่ในสภาวะแห่งความว่างเปล่านั้นเอง แต่เป็นห้วงเวลาแห่งความสุขสำหรับคนในสังคม และได้ย้ายอัตลักษณ์และพื้นที่ยืน

ทางวัฒนธรรมของไทยให้แข็งแกร่งโดยที่คนไทยและชนชาติอื่นสามารถรับรู้และเข้าถึงเอกลักษณ์ความไทยได้อย่างลุ่มลึก

ละครพีเรียดอิงประวัติศาสตร์เรื่องนี้ยังฉายให้เราเห็นถึงระบบคิด และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายผ่านมุมมองสังคมชายเป็นใหญ่ไปพร้อม ๆ กับการสื่อแสดงบทบาทความเป็นหญิงเป็นชายในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยได้แจ่มแจ้ง และภาพผู้หญิงในละครเรื่องนี้ได้ทำให้เราเห็นถึงการสยบยอมต่ออุดมการณ์ปิตาธิปไตย (Patriarchy) ขนบ (Convention) ที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าผู้หญิงให้เป็นไปตามแบบฉบับที่ชายกำหนด จากปรากฏการณ์ทั้งโลกของผู้หญิงในละครที่สะท้อนอดีตเชื่อมโยงสู่โลกความจริงของผู้หญิงในปัจจุบันสมัย ทำให้สาว ๆ เคลิบเคลิ้มไปกับภาพแบบฉบับที่ทำให้ผู้หญิงจำนวนไม่น้อยพร้อมใจที่จะกระโดดกลับเข้าไปสู่สถานะการเป็นเพชรอรับ (Passive) ให้กับผู้ชายในหลายมิติ นั่นเพราะอุดมคติรักโรแมนติคยังมีอิทธิพลสำหรับผู้หญิงอย่างมาก แม้มีการจัดกระทำต่อผู้หญิงทั้งกายและใจรวมถึงการกดทับในเรื่องเพศเพื่อสถาปนาความเจ้าชู้ของชายชาติรี

การผลิตซ้ำภาพแทน (Representation) ของผู้หญิงที่มีคุณค่าพร้อมไปกับให้ผู้หญิงปัจจุบันสมัยสยบยอมต่อความเจ้าชู้ของชายเป็นอีกหนึ่งวาทกรรมที่พยายามติดตั้งชุดความรู้ให้กับผู้หญิงอย่างแยกขาด เช่น การเถกเถกที่สร้างไม่หึงหวงพี่หมื่นฯ ขณะชายตามองแม่หญิงพานวาดเบื้องหน้าอย่างกรุ้มกริม หรือบทเจรจาผ่านคำกล่าวของพี่หมื่นที่ว่า “หญิงมีชู้มันต้องถูกกลโหดจากผู้เป็นสามีและสังคม ส่วนชายมีเมียมากมิเรียกว่าชู้ แลหาใช่ความผิดไม่” โดยมีพระยาโหราธิบดีคอยเป็นบริบทรองรับอุดมการณ์เช่นว่านี้ บทสนทนาดังกล่าวไม่เพียงตอกย้ำความเชื่อในอดีต แต่ยังขีดกรอบวิถีสตรีปัจจุบันสมัยให้สำนึก และยังกันท่าที่ของผู้หญิงปัจจุบันมิให้แตกแถว หรือก้าวข้ามเส้นแบ่งเขตไปมากกว่าที่เป็นผ่านวาทกรรมของหญิงดีมีคุณค่าจักต้องอยู่ในโอวาท เคารพและเชื่อฟังชายผู้ซึ่งปกครองแลไม่ฝักใฝ่ในเรื่องเพศ

การสร้างกรอบจินตนาการ (Construction) เยี่ยงนี้ หากหญิงใดพึงปฏิบัติตามที่อาจจะมีโอกาสชั่วขณะรัก (Momentary of love) กับชายที่ตีเช่นในละคร ฯ และยังได้รับการยกย่องและยอมรับจากผู้คนทั้งในเรื่องนอกเรื่องว่าเป็นหญิงที่ชายพึงหมายมาเป็นเมียเป็นแม่ของลูก จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้เขียนได้วิเคราะห์ตีความและให้ความหมายจากเนื้อหาและบริบททางสังคม ทั้งความหมายทางตรงและความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังผ่านอุดมการณ์และกลไกทางการสื่อสารในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองในมิติความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบและการเมืองผ่านละครเรื่องบุพเพสันนิวาส

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อมุ่งอธิบายถึงปรากฏการณ์ความเป็นไปของคนในสังคมไทยที่สะท้อนจากอดีตหลังในรับชมละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสในประเด็น ความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมืองในปัจจุบันสมัย

ขอบเขตในการศึกษา

ผู้เขียนอาศัยฐานคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อภิปรายความในความเป็นหญิงเป็นชาย ขนบ และการเมืองในปัจจุบันสมัยจากภาพสะท้อนประเด็นสำคัญในละครโทรทัศน์เรื่อง “บุพเพสันนิวาส”

ความเป็นหญิงเป็นชาย : “อเจ้า” ในความไม่ประสา

เหตุการณ์เริ่มเปิดออกกระหว่างเรื่องดำเนินไป (Exposition) เมื่อผีสาว “การะเกด” ปรากฏตัวกลางกรุงเก่าทำให้ “เกศสุรางค์” และ “เรื่อง” (เพื่อนสนิทเธอ) ขับรถเพื่อหนีผี “การะเกด” อย่างตื่นตระหนกจนประสบอุบัติเหตุทำให้ดวงวิญญาณของ “เกศสุรางค์” หลุดออกจากร่างจนได้พบกับดวงวิญญาณของ “การะเกด” ผู้ขอร้องให้วิญญาณเธอเข้าสวมร่างการะเกด เพื่อสร้างความดีให้เป็นที่ประจักษ์ต่อคนทั้งในเรื่อง

และนอกเรือนกรุงศรีอยุธยา เมื่อมองในระดับพื้นผิวเราจะเห็นว่า “เกศสุรางค์” ตาย เพราะมีการเกิดเป็นเหตุ แต่เมื่อส่องมองระดับความหมายที่ลึกกลงไปจะเห็นว่า การตายของเกศสุรางค์ในมิติแรกนี้ เป็นวิธีขจัดคุณลักษณะสตรีที่ไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังให้ออกไป อย่างไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปได้ซึ่งสะท้อนการจัดกระทำทางกายภาพของผู้หญิงต่อผู้หญิงด้วยกันเองในฐานะมิติตัวละครและจากผู้ประพันธ์

“เกศสุรางค์” เมื่อเธอฟื้นคืนมาในร่างใหม่ของเธอ ๆ คุณลักษณะและอุปนิสัยของเธอนั้นเป็นไปตามความเป็นหญิงที่มีความอ่อนโยน มีความเห็นอกเห็นใจ และมีเมตตา ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของสตรีนิยมสายวัฒนธรรม (Cultural Feminism) ที่เชื่อว่า ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายหาใช่สิ่งสำคัญทั้งนี้ เพราะผู้หญิงมีคุณลักษณะที่โดดเด่นที่แตกต่างไปจากผู้ชายอยู่แล้ว โดย มิลเลทท์ Millett (อ้างถึงใน Weiner, 1994, p. 217) อธิบายว่า สตรีนิยมกลุ่มนี้เห็นว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันจึงต้องส่งเสริมลักษณะความแตกต่างทางเพศโดยมองว่าคุณสมบัติทางเพศของผู้หญิงเป็นสิ่งที่เหนือกว่าผู้ชาย คุณสมบัติที่ว่าคือความอ่อนโยนอารี ความอดทนที่มีมากกว่า ผู้ชายเป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

การดำเนินชีวิตตามวิถีสตรีของเกศสุรางค์ในร่างการเกิดทำให้เธอมีความชอบธรรมในความเป็นไปตามแบบอย่างที่ตั้งคณาคัดหวัง ผู้หญิงอย่าง เกศสุรางค์ จึงมีคุณสมบัติของหญิงดี มีคุณค่าในเชิงพลวัติกรรมและการปฏิบัติตน กอปรกับความรู้สติปัญญาที่พกติดมาพร้อมกับจิตวิญญาณและจิตใจสำนึกซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในอีกภพชาติใหม่ในกรุงศรีฯ แต่กระนั้นก็ได้เพียงพอสำหรับการสถาปนาความเป็นหญิงตามที่สังคมปิตาธิปไตย (Patriarchy) คาดหวังได้อย่างสมบูรณ์เพราะหากมิได้คุณลักษณะทางกายภาพของแม่หญิงการเกิดก็ยากจะทำให้เธอมีความชอบธรรมในความเป็นไปในทุกแง่มุม ผู้เขียนอดที่จะตั้งข้อสังเกตมิได้ว่า หากการปรากฏกายคราแรกพบ (Frist Impress) เป็นไปตามร่างจริงของ “เกศสุรางค์” ความรู้สึกของพี่หมื่นฯ แลผู้ชายในกรุงศรีฯ ทั้งหลาย รวมถึงคนผู้รับชมจะยอมให้เธอสถาปนาคุณค่าในฐานะนางเอกหรือหญิงสาวที่ชวนหมายปองได้มากนักน้อยเพียงใด

ขณะที่รับชมถึงตอนกลาง ๆ เรื่อง เราก็เข้าใจได้ว่า ผู้หญิงอย่าง “เกศสุรางค์” หาใช่ไม่มีความรู้ในเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคทางเพศ ทั้งที่เธอสามารถจะสรรหากลวิธีปฏิบัติเสถียรถูกกดทับจากวาทกรรมชายเป็นใหญ่ได้ไม่ยากนัก แต่ท้ายที่สุด เกศสุรางค์ก็พาร่างงามของการเกิดสู่การศิโรราบต่อปิตาธิปไตยนั้น ก็เพราะเธอได้รับ “คุณค่า” จากชายนั่นเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและจิตใจของผู้หญิง และทำให้ผู้หญิงสามารถสถาปนาความหมายและตัวตนทั้งต่อตนเองและการถูกยอมรับจากคนในสังคมอย่างสง่างาม จึงไม่แปลกที่เธอจึงเลือกที่จะกระโดดเข้าไปอยู่ภายใต้ขนบ และบรรทัดฐานนี้ และหาใช่เรื่องลำบากสำหรับเธอประการใด เพราะต้นทุนทางจริยวัตรเยี่ยงผู้หญิงอย่างเกศสุรางค์ที่ช่างน่ารักน่าเอ็นดูแลมีเสน่ห์ย่อมเป็นที่ต้องตาต้องใจชายชาติตรีเช่นพี่หมื่นฯ แลผู้ชายทั้งในเรือน-นอกเรือน กรุงศรีฯ กระทั่งพระโหราธิบดีบิดาของพี่หมื่นฯ อีกทั้งคนในเรือนนี้ต่างก็ยอมรับโดยคุณถึงกิริยาวาจาของเธอที่แลดู พิกลพิการนัก แต่ก็พยายามแก้ต่างให้ว่าเพราะผลข้างเคียงของมนต์กฤษณะกาลิ เป็นต้น ทั้งปวงนี้คือผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการสยบยอมให้กับปิตาธิปไตยนั่นเอง

ละครเรื่องนี้ยังพาให้เราเห็นผู้หญิงที่มีจิตใจเยี่ยงการเกิดภายใต้จิตวิญญาณอย่างเกศสุรางค์นี้พึงควรได้รับการยกย่องว่าเป็นหญิงดี มีคุณค่า ทั้งท่านอาจารย์ชีปะขาว หมื่นราชภัคดี (หมื่นเรื่อง) เจ้าพระยาโกษาปาน พระโหราธิบดี และหมื่นสุนทรเทวา (พี่หมื่นฯ ของเธอ) ยังมีผู้ที่ชื่นชมในตัวเธออย่างกลาย ๆ ซึ่งก็ล้วนแล้วแต่เป็นชาย ดังเช่น พระเพท (พ่อทองคำ) และ พ่อเตื่อ (พระเจ้าเสือในยุคสมัยถัดไป) ก็ร่วมสถาปนาความดีและคุณค่าให้กับผู้หญิงอย่างเธอในฐานะแม่หญิงการเกิดเสียสิ้นแล้ว และเมื่อหลายชายต่างมองเห็นชอบแลยอมรับว่าดี สังคมสตรีดั้งเดิมซึ่งเป็นลูกรับปิตาธิปไตยก็ยอมเชื่อและเห็นดีว่างามตามไป รวมถึงคนปัจจุบันสมัยที่ได้ร่วมสังคายนา (Revise) ไปพร้อมกับการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในฐานะบุคคลที่สาม

ที่รับรู้และเคลิบเคลิ้มไปว่า แม่หญิงการะเกดเป็นหญิงที่มีคุณค่าในตนเองยิ่ง ซึ่งแท้จริงแล้ว การะเกดกับ เกศสุรางค์นั้นต่างกันราวขาบกับด่า สอดคล้องกับการศึกษาของ ภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน (2559, หน้า 1) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับภาพยนตร์ไทย: การเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรี ผลวิจัยพบว่า ผู้หญิงสร้างคุณค่า ในตนเองผ่านคุณลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และความรู้สึกในการแสดงออกนั้น โดยสร้าง ความมั่นใจโดยนี้ถึงความสำเร็จ รู้จักยอมรับความผิดพลาด/ความสำเร็จแล้วทำการวิเคราะห์ ระลึกถึงตนเอง ขึ้นชม สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัยเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นต่าง และการรู้สึกได้รับการยอมรับเอาใจใส่ จากคนที่มีความหมายต่อตนจะช่วย ส่งเสริมความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองได้

เมื่อวิเคราะห์ความหมายในระดับที่ลึกลงไปก็พบว่า ผู้หญิงอย่าง เกศสุรางค์ นั้น มีเพียงจิตวิญญาณ (Instinct) จิตสำนึก (Sub-Conscious) และพฤติกรรม (Behavior) แม้จะผิดแผกไปจากความคุ้นชินของคน ในยุคสมัยนั้นอยู่บ้าง แต่ก็ยังดำเนินวิถีสตรีให้ลึกลับตามความคาดหวังของสังคมได้อย่างสง่างาม ทว่า ได้ย้อน พิจารณาถึงคุณลักษณะทางกายภาพของผู้หญิงอย่าง “การะเกด” นั้นมีรูปร่างเรียวผอม ผิวผ่องอำพันเป็นไปตาม ความคาดหวังของสังคมตามอุดมการณ์ปีศาจปีศาจทุกประการเช่นกัน เช่นนั้นเราจึงมีอาจด่วนตัดสินว่า (Judgement) การะเกดเป็นหญิงที่ไร้ค่า หญิงก้ำกั้น หรือหญิงชั่วช้า ทั้งนี้ การที่จะเปรียบเทียบผู้หญิงจากสองมิตินี้ ว่าใครดี ใครร้ายจึงขึ้นอยู่กับเลนส์ (Lens) ที่ใช้ส่องมอง ถ้าจะตัดสินจากการพฤติกรรม ผู้หญิงอย่าง การะเกด ก็จะถูก ทำให้กลายเป็นหญิงร้าย หญิงชั่วช้าในชั่วขณะ แต่หากตัดสินจากคุณลักษณะทางกายภาพ “การะเกด” ก็จะเป็น หญิงงามพึงหมายลึกลับตามแบบอย่างสังคมชายเป็นใหญ่คาดหวังทุกประการ ซึ่งผู้หญิงเยี่ยงเกศสุรางค์ในร่างเดิม ไม่มีคุณลักษณะเช่นว่านี้ สิ่งหนึ่งที่ทำให้เห็นการเอาใจเปรียบของปีศาจปีศาจก็คือ การปฏิเสธการยอมรับ สตรีเพียงมิติใดมิติหนึ่งได้ และหมายใจให้ผู้หญิงต้องพึงมีความงามทั้งรูปร่างแลเรียวผอมและประพุดที่วานอน สอนง่ายจึงจะยอมรับว่าเป็นหญิงดีและควรแก่การให้คุณค่า

ละครโทรทัศน์เรื่องนี้ยังได้สร้างโลกสัญลักษณ์ที่ป้อนความหมายให้กับบรรดาหญิงสาวปัจจุบันสมัยที่ ได้รับชมควบคู่กับการสร้างความคาดหวังให้หญิงสาวทั้งหลายที่อยากเข้ามาสัมผัสกับความรักโรแมนติกนี้ด้วย การสร้างภาพแทน (Representation) “ออเจ้า” แล “พี่หมื่น” ที่ก่อกลายสู่มายาคติ (Myth) ชายในฝันให้กับ หญิงสาวในโลกความจริงในปัจจุบันสมัย โดยการทำให้ผู้ชายและความเป็นชายเช่นนี้กลายเป็นจินตนาภาพ ที่มีตัวตนว่า ผู้ชายในฝันของสาวไทยที่ถูกควรนั้นต้องเป็นเช่นไร และวิธีการเป็นหญิงดีนั้นควรประพฤติเยี่ยงใด จึงจะได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าจากผู้ชาย ซึ่ง เรดเวย์ Radway (1991, p. 67) อธิบายไว้ว่า สำหรับผู้หญิงแล้ว ส่วนที่สนุกของเรื่องโรแมนติกคือ การได้สวมบทบาทตัวเองเป็นนางเอกเพื่อที่จะได้รับความรู้สึกของการถูกใส่ใจจาก ใครคนใดคนหนึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งพระเอกและพระรอง ที่เห็นคุณค่าในตัวพวกเธอและคุณค่าของความรัก ที่พวกเธอมีให้

เมื่อเรื่องราวความรักของการะเกดคนใหม่และพี่หมื่นฯ ดำเนินไป เราสังเกตเห็นได้ถึงกระบวนการ สร้างสัมพันธ์ระหว่างเพศระหว่างหญิงชายที่ค่อยเป็นค่อยไปจนถึงเข้าสู่ขั้นรักแท้ที่ลงเอยด้วยการแต่งงาน ซึ่งเป็นไปตามขนบในการสร้างครอบครัวเพื่อสถาปนาและสืบทอดสถาบันทางสังคมต่อไป สอดคล้องกับที่ สเทิร์นเบิร์ก Sternberg (1988, p. 117) อธิบายไว้ว่า ความรักที่สมบูรณ์แบบหรือที่เรียกว่า ความรักสุดยอด (Consummate Love) เป็นความรักหนึ่งเดียว เท่านั้นทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ มีความรู้สึกทางเพศหรือตัณหา (Passion) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) และการตกลงปลงใจ (Commitment)

“ออเจ้าไล่สำเภาเป็นหรือไม่”

“เคยเห็นแต่เรือสำเภา แต่ไม่เคยไล่เจ้าคะ”

“...เดี๋ยวพี่จะสอนให้หนานา”

ภาพที่ 1 โล้สำเภา
(เตลิวิวส์, 2561)

ละครฉายให้เราเห็นสีหน้าและท่วงทีของการเกิดเมื่อพื้หมื่นพุดจบ ทำให้เรารู้สึกอย่างใจระทึกตาม ณ ช่วงขณะ บทอัศจรรย์ที่กำลังจะเกิดและน่าจะเกิดขึ้นแล้วจินตนาการของเราทำให้เราได้ตระหนักว่า เป็นหญิง จักต้องไม่ประสาในเรื่องเพศ เพราะเรื่องเพศเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับหญิงอันมิพึงจะเรียนรู้ทั้งรูปแบบและกลเกม (อภิรักษ์ณ เกษมผลกุล, 2561, หน้า 70) รอมแพงได้สร้างความโรแมนติกให้การเกิดกับพื้หมื่นคู่นี้ผ่านสำนวน โบราณ แม้คนในปัจจุบันสมัยอาจไม่คุ้นหูแต่ก็เดาทางหรือ "ตีท่า" จากคำได้ไม่ยาก วาทกรรมดังกล่าวยังสร้างความรู้สึกหือหวาให้กับสาว ๆ จากกรุงศรีฯ มาถึงกรุงเทพฯ ขณะที่ผู้เขียนยังเห็นว่าละครได้ให้จินตนาการ (Imaginative) ไปพร้อม ๆ กับการเสริมส่งอำนาจความเป็นชายให้เข้มข้นยิ่ง ที่คงอนุรักษ์ความเป็นชายไว้ในฐานะผู้ล่าในเรื่องเพศที่มีสิทธิเสรีทั้งการคิดและการกระทำ ตรงกันข้ามกับผู้หญิงที่ต้องพึงสงบเรียบร้อย ดังที่ งานวิจัยเรื่อง เพศในเพลงพื้นบ้าน บัวผัน สุพรรณยศ (2562, หน้า 152) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดในการ เปรียบอวัยวะเพศชายหญิงเป็นสิ่งต่าง ๆ ไว้ว่า ในการเปรียบเรื่องเกี่ยวกับเพศนั้น สิ่งที่แสดงความเป็นเพศหญิง มักเป็นสิ่งที่อยู่กับที่ เช่น ทำน้ำ ถ้ำ และสิ่งที่แสดงความเป็นชายนั้นมักเป็นสิ่งที่มักเคลื่อนไหว หรือเคลื่อนที่ เช่น เรือ แมลง ซึ่งในบริบทนี้ก็คงเช่นเดียวกัน

ผู้หญิงจะสามารถเรียนรู้เรื่องเพศต่อเมื่อถึงวันแต่งงานจากชายผู้เป็นสามีเท่านั้นและเป็นผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เช่นว่านั้น หากแต่หญิงใดใคร่ประพฤติกผิดใฝ่ในเรื่องเพศก็จะถูกตราหน้าว่าเป็นหญิงไร้ค่า หญิงก้ากั้น หรือหญิงงามเมือง ระบบคิดเช่นนี้ได้สะท้อนถึงกลไกเชิงอำนาจทางเพศภายใต้อุดมการณ์ปิตาธิปไตย ที่ใช้รัตรังอิสรภาพของผู้หญิงไว้มิให้แตกแถว หรือคิดก้าวข้ามเส้นแบ่งเขตด้วยการติดตั้งชุดความรู้ที่ยึดโยงเข้ากับคุณค่าความเป็นหญิงให้ผู้หญิงรู้สึกหวาดกลัว และอับอายที่จะเรียนรู้ในเรื่องเพศ ผู้หญิงจึงถูกบ่มเพาะ กล่อมเกลามาผ่านวาทกรรมรักษาพรหมจารีซึ่งผูกโยงไว้กับจิตวิญญาณของลูกผู้หญิง ทั้งนี้ เพราะเราอยู่ในสังคม และวัฒนธรรมประกอบสร้างที่บ่มเพาะ ความเป็นหญิงเป็นชายมายาวนาน สอดคล้องกับที่ ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน (2559, หน้า 1) ได้อธิบายว่า “ความเป็นจริง” แห่งโลกสัญลักษณ์ลือลือกับความเชื่อ ขนบ จารีต วัฒนธรรมและบรรทัดฐานสังคมในโลก “ความจริง” แก่นเรื่องที่สะท้อนภาพความขัดแย้งระหว่างโลกประเพณี กับโลกคิดที่รัตรังอิสรภาพของผู้หญิงไว้และสิ่งที่แสดงถึงการปะทะกันระหว่างคนต่างชั่วอายุคนที่มองเห็นโลกใบนี้ต่างกันนั้นเกี่ยวข้องกับ การตั้งคำถามต่อคุณค่าในเพศของตนตามชนชั้นทางสังคม

ผู้เขียนเชื่อว่า เราแทบจะไม่เห็นการนำเสนอภาพนางเอกในละครโทรทัศน์ไทยที่เคยผ่านความสัมพันธ์ทางเพศกับชายอื่นที่ไม่ใช่พระเอกมาก่อนเลย นั่นก็เพราะจะไม่สามารถสร้างเป็นภาพแทนผู้หญิงดีตามแบบฉบับที่สังคมชายเป็นใหญ่พึงหมายได้ ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงไม่ได้เกิดมาเป็นหญิง แต่ถูกทำให้กลายเป็นอนาคต ของผู้หญิง

จะเป็นเช่นไรไม่ได้ขึ้นอยู่กับอวัยวะเพศหญิง แต่เป็นเพราะผู้หญิงยังอยู่ภายใต้กลไกการประกอบสร้างของสังคมวัฒนธรรมที่ชายเป็นใหญ่ ดังที่ ซีมอน เดอ โบวัวร์ Simone de Beauvoir (1989, p. 178) กล่าวว่า “เราไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่ถูกทำให้กลายเป็นในภายหลัง” ความเป็นหญิงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Given/natural) แต่ถูกประกอบสร้างความเป็นหญิงขึ้นด้วยการบ่มเพาะเรียนรู้บนเงื่อนไขทางวัฒนธรรม

ชนบ: "ออเจ้า" ในความไม่ประสา

1. ชีวิตหลังความตายของการเกิด และ เกศสุรางค์

เมื่อวิญญานเกศสุรางค์ผสานเข้ากับร่างการเกิดเป็นหนึ่งเดียว ทำให้หญิงสาวอย่างการเกิดมีพื้นที่ยืนโดยสมบูรณ์ไปตามกรอบชนบสังคมไทย “การเกิด” หลังเมื่อฟื้นขึ้นมาเธอได้กลายเป็นหญิงที่เพียบพร้อมไปด้วยความดีทั้งรูปกริยาแม้จะดูวิปลาสอยู่ในที่แต่ก็ทำให้เธอได้พบกับรักโรแมนติก ด้วยเพราะเป็นหญิงที่งามพร้อมทั้งกายและใจเมื่อวิเคราะห์กระบวนการการได้มาซึ่งคุณค่าของเกศสุรางค์นั้นมีอาจสมหวังได้หากไม่ได้เรือนร่างของแม่หญิงการเกิดที่ทำให้เธอมีความชอบธรรมในแง่ของความเป็นไปในโลกความจริง สิ่งที่ทำให้เรายังคิดก็คือ ผู้หญิงอย่างเกศสุรางค์ยังคงมีวิธีการคิดแบบคงเส้นคงวาในลักษณะเหมารวม (Stereotype) ขณะที่การเกิดที่เปลี่ยนทั้งวิถีคิดพฤติกรรมและจิตใจ สะท้อนให้เห็นว่า การเกิด สามารถระลึกได้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดชอบ ซึ่งแสดงถึงความเป็นเนื้อแท้ความเป็นคนโดยสมบูรณ์ที่เสมือนเหรียญสองด้านมีทั้งดีและร้ายในตน ขึ้นอยู่กับกาลและเทศะที่ใครคนนั้นจะนำเสนอส่วนด้านใดออกมามากน้อยเพียงไร

ครั้นที่การเกิดยังมีชีวิตเป็นแม่ยายการเกิด เธอเป็นผู้หญิงสาวที่เกรี้ยวกราด เอาแต่ใจ อนุเฉียว โกรธ โศกเศร้า อิจฉาริษยา แต่เมื่อตายไปจิตใจใต้สำนึกของเธอกลับรับรู้ชั่วด้วยการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) ด้วยตัวเธอตนเอง สิ่งสำคัญก็คือ สิ่งที่น่าประทับใจก็คือ การรู้คิดเสียสละต่อความรักให้กับ เกศสุรางค์ แม้เธอจะรู้สึกเจ็บปวดก็ตาม ในขณะที่เกศสุรางค์นั้นยังอยู่สภาวะลึกลับอย่างลึกลับต่อความพยายามหักใจจากพี่หมื่นดังที่เคยได้สัญญาไว้กับการเกิด ดังที่ แกมเบล Gamble (2001, p. 298) อธิบายไว้ว่า สตรีนิยมโพสต์โมเดิร์น (Postmodern Feminism) เป็นกลุ่มสตรีเชื่อว่าไม่มีอะไรเป็นความจริง เพราะความเป็นจริงเป็นสิ่งประกอบสร้างขึ้นและถูกให้ความหมายผ่านวาทกรรมทั้งสิ้น เช่นเดียวกับความเป็นหญิงความเป็นชาย หรือวิธีคิดเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงที่เป็นลักษณะแบบแบ่งสองขั้ว (Binary) สตรีกลุ่มนี้มีความต้องการที่จะรื้อถอนวาทกรรมต่าง ๆ ที่มีอำนาจรวมถึงรูปแบบการปฏิบัติที่มีมาแต่เดิม พวกเขาเชื่อและปฏิเสธการต่อสู้ของกระบวนการสตรีเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมกับผู้ชาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิธีคิดแบบสองขั้ว “การเกิด” จึงเป็นภาพสะท้อนถึงวิถีสตรีหลังสมัยใหม่ ครั้นสมัยกรุงศรีอยุธยา นั่นก็คือ ความกล้าคิดกล้าทำตามใจตน ดังที่เราเห็นผ่านถ้อยวาจาของพี่หมื่นฯ ต่อว่าเกศสุรางค์ในร่างการเกิดไว้ว่า

“เจ้าเป็นคนกำเริบ ไม่รู้จักกาลเทศะ จิตใจหยาบกระด้างไม่มีเมตตาข้าทาสบริวาร ไม่เอาการเอางาน ขี้คร้านจนตัวเป็นขน ดีแต่แต่งตัว นั่งชะม้อยชะม้ายชายตาหน้าขาน่ารำคาญ”

เมื่อทำความเข้าใจความหมายในระดับที่ลึกลงไปจะเห็นว่า ผู้หญิงในสมัยกรุงศรีอยุธยา อาจยังได้รับการศึกษาแบบลุ่มลึก แม่หญิงการเกิดแม้จะได้รับการศึกษาในฐานะที่ลูกท้าวพระยาอยู่ข้างตามครรลอง แต่ก็ยังรู้ซึ่งซึ่งวิธีการสื่อแสดงตนในสังคมแบบหญิงหลังสมัยใหม่ ทำให้การแสดงออกทางวาจาและการกระทำของการเกิดตามแนวทางสตรีหลังสมัยใหม่เป็นไปอย่างสะเปะสะปะ และถูกกำหนดตำแหน่งแห่งที่ไว้ในฐานะหญิงนอกคอก (The Outsider) ขณะที่ผู้หญิงอย่างเกศสุรางค์ที่ก้าวข้ามจากอนาคตนั้นพร้อมด้วยกรอบประสบการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนทำให้เธอมีความรู้แบบรอบด้าน แม้ว่าการสื่อแสดงของเกศสุรางค์มีหลายมุมมองที่สามารถสะท้อนการเป็นผู้หญิงหลังสมัยใหม่ ดังเช่น การต่อรองความหมายกับชนบกับบุรุษที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ กระนั้น เธอได้พยายามผสานแนวทางสตรีสายวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับวิธีการสื่อสาร

ร่วมสมัย ทำให้เธอก้าวพ้นออกจาก (Escape) ความผิดหลายประการ ดังเช่น การเดินเที่ยวชม บริเวณย่าน
 โรงรับฆ่าเราชาย การต่อปากต่อคำกับชายชั้นล่างเช่นคนคุมช่อง หรือการโต้เถียงและโต้แย้งผู้ชายระดับขุนนาง
 อย่างไม่เกรงเกรงผิดใด หรือแม้แต่การต่อรองเชิงอำนาจในเรือนซึ่งเป็นพื้นที่ (Space) ของคุณหญิงสตรีดั้งเดิม
 ผู้มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการปกครองผู้หญิงทุกผู้ทุกคนในเรือน ซึ่งผู้หญิงอย่างแม่หญิงการะเกดคนเดิม
 ไม่สามารถต่อสู่ความหมายได้สำเร็จ สอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2541, หน้า 151) อธิบายว่า การประกอบ
 สร้างความจริงในละครโทรทัศน์จึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจและการรับรู้ของคนในสังคม
 ซึ่งสังคมปิตาธิปไตย เป็นสังคมที่มีระบบความคิดที่ให้อำนาจแก่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงในการตัดสินใจ
 ผู้หญิงกลายเป็นผู้ตามในทุกเรื่องและถูกผลักดันให้กลายเป็นพลเมืองชั้นสองของสังคมที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแล
 ของเพศชาย

2. การโหยหารากเหง้า

ปรากฏการณ์ของมวลชนปัจจุบันสมัยได้ทำให้เราเห็นการโหยหารากเหง้า (Nostalgia) ของคนไทยด้วย
 เพราะที่ผ่านมานั้น แรงกระเพื่อมจากสื่อที่จัดสรรเนื้อหาสาระที่หลากหลายทั้งเกาหลี จีน ญี่ปุ่น อินเดีย ที่ส่งมายัง
 คนดูผู้ชมในฐานะผู้รับสารตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้เรามีวัฒนธรรมแบบเลื่อนไหล หรือผสมผสานจาก
 หลายชนชาติ และเรายังคงขี้มาเสียดายมิยอมเข้าถึงความเป็นไทยอย่างแจ่มชัด ละครเรื่องนี้ช่วยสร้าง
 คุณานุประโยชน์ในการย้ำยืนตัวตน สถาปนาความเป็นไทย โดยการขีดกรอบขอบให้เส้นแบ่งเขตทางวัฒนธรรม
 ที่แจ่มแจ้งให้กับสาว ๆ และคนไทยได้สะท้อนการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเฉพาะชนบในแง่ที่ว่าอะไรที่หญิงทำ
 ได้ และอะไรที่หญิงทำไม่ได้ ตลอดจนการปรับทัศนคติผู้หญิงปัจจุบันสมัยที่มีต่อชายในสังคมให้กลับมาอยู่
 ตำแหน่งแห่งที่ซึ่งควรเป็นไป และสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงต้องยอมรับในความเป็นชายอย่างแยกกาย ก็คือ
 วาทกรรม “ความเจ้าชู้” ผ่านภาพตัวแทนแม่หญิงการะเกดผู้ซึ่งจะเข้าใจอย่างถ้อยถ้อยอาศัย และยังใช้
 ความอ่อนโยน ความน่ารัก ต่อรองและทำความเข้าใจต่ออำนาจความเจ้าชู้ของชายโดยชอบธรรม ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่า
 ผู้หญิงจะรู้จักวิธีการในการต่อรองเชิงอำนาจผ่านความงาม ความอ่อนหวาน ความอ่อนโยน และใช้เสน่ห์ให้
 ผู้ชายหลงใหลเคลิบเคลิ้มในตัวหญิงผู้นั้นได้มากน้อยเพียงไร สิ่งที่ทำให้เราเห็นชัดก็คือ “ความเจ้าชู้” ที่ยังคง
 แข็งเป็นท่อนซุงที่แน่นหนักผ่านอัตลักษณ์ชายไทยจากรุ่นสู่รุ่นโดยชอบธรรมที่ชนชาติใดก็มีอาจหยิบยืม
 หรือลอกเลียนแบบได้ตราบเท่าที่ชนบยังคงให้ชายยังคงเป็นผู้ควบคุม และมีสิทธิเสรีในปกครองผู้หญิงในทุกมิติ

“ออเจ้า” ยังเป็นวาทกรรมที่ก้าวข้ามจากปัจจุบันย้อนถอยสู่อดีตโดยอาศัย “การะเกด” ในการ
 เชื่อมโยงเพื่อสร้างพื้นที่ร่วมเชิงอุดมการณ์และวัฒนธรรม ทำให้เราเห็นการเปิดพรมแดนระหว่างอุดมการณ์สตรี
 เก่าและใหม่เพื่อขยายพื้นที่ยืนทางสังคม ทั้งนี้ การสยบยอมไปพร้อม ๆ กับการต่อรองความหมายต่ออุดมการณ์
 และวัฒนธรรมทำให้การะเกดคนใหม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมวัฒนธรรมร่วมสมัยได้อย่างมีคุณค่าในตนเอง
 ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมไทย ภาพที่เราเห็นชัดขึ้นภายหลังจากละครเรื่องนี้ได้ออกอากาศ ก็คือ
 วาทกรรม “ออเจ้า” ในความไม่ประสาที่มีความรู้ และอำนาจในการจัดกระทำให้ผู้คนกล่าวถึงกันทั่วเมืองผ่าน
 การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์และการกระทำ ทั้งเด็กผู้หญิง หญิงสาวและหญิงแทบทุกช่วงวัยเปิดใจ (Open
 Mind) ไปพร้อม ๆ กับการสยบยอมและต่อรองอำนาจ ขณะที่บริบทสังคมบนความงดงาม เชิงสุนทรียะอย่าง
 ไทย ๆ นั้น ปรากฏการณ์ที่เป็นเชิงประจักษ์ก็คือ การที่หญิงสาว และคนหลายช่วงวัย ต่าง
 พร้อมใจกันลุกขึ้นมาสวมใส่เครื่องแต่งกายลือลือไปกับ “ออเจ้า” เยี่ยงแม่หญิงการะเกดกันทั้งบ้านทั้งเมือง
 แสดงถึงการโหยหาอดีต (Nostalgia) ที่ผู้หญิงปัจจุบันสมัยเริ่มสยบยอมอย่างบริบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
 กอปรกับการที่คนในสังคมส่วนใหญ่ได้รับการเติมเต็มต่อสิ่งที่ขาดหายไป การได้สัมผัสถึงสิ่งที่เข้ามาทดแทน
 สภาพะความอ่อนแอกับความอ่อนไหวทางจิตใจ (Sensitive) อันเป็นรูปธรรม (Concrete) จนเกิดความรู้สึก
 ซาบซึ้ง (Sentimental) สู่ความคลั่งไคล้ (Passion) ในรสชาติไทยอย่างที่เราท่านตั้งหน้าตั้งตารอคอยมาช้านาน

เช่นนี้ได้ทำให้กระแสความนิยมต่อปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความชอบธรรมต่อความเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ เป็นวาระสำคัญของสังคมปัจจุบันสมัยที่สื่อได้ทำหน้าที่สร้างค่านิยม ปลุกจิตสำนึก และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้คนในสังคมไทย สิ่งหนึ่งที่ทำให้เราท่านต่างอดปลื้มปิติไม่ได้ ก็คือ ละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” สร้างวาทกรรม “อ้อเจ้า” สร้างกรอบจินตนาการ ที่ทรงพลังให้กับสาว ๆ และผู้คนในสังคมไทยส่วนใหญ่ให้เป็นไปในทิศทางสร้างสรรค์ความสุข ชีวิตคนไทยมีสีสันในสภาวะการณ์ต้องปะทะสังสรรค์กับความลึกลับต่อสภาพสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองที่ถาโถมเข้ามาอย่างไม่ลดละ

การเมือง: “อ้อเจ้า” ในความไม่ประสา

1. ภาพสะท้อนสังคม

“อ้อเจ้า” ถือว่าเป็นภาพสะท้อนของประชาชนซึ่งไร้สิทธิไร้เสียงในการแสดงออกที่ต้องสยบยอมต่อกลไกผ่านความสัมพันธ์เชิงอำนาจปกครอง ปรากฏการณ์ที่คนในสังคมต่างลุกขึ้นแต่งกายเยี่ยงอ้อเจ้าในละคร สื่อสะท้อนถึงการที่คนในสังคมอยู่ในสภาวะอ่อนไหวต่อการเมือง และสังคมวัฒนธรรม ผู้คนรู้สึกถึงความว่างเปล่า ใช้ชีวิตอย่างเลื่อนลอย (Absurd) ไร้จุดหมายปลายทาง เหมือนชีวิตมนุษย์ที่ไร้สาระลี้ล่อไปกับความไม่ประสา ของการเกิด “อ้อเจ้า” จึงเป็นภาพหนึ่งซึ่งชี้วัดความเป็นไปของคนในสังคมทั้งในแง่ความเป็นมาและความเป็นไป ต่อชีวิตที่ไร้แก่นสารที่เรียกว่า คนในสังคมตกอยู่ในสภาวะอะโนมี (Anomy) ไม่รู้จะเดินต่อไปทางไหน โดยสะท้อน ได้จากความนิยมในการสื่อแสดงความเป็นอ้อเจ้าได้เป็นอย่างดี การถอยกลับสู่รากเหง้าจึงเป็นวิธีการหลบหนี (Escape) ความวุ่นวายทางสังคมการเมืองในลักษณะหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาระดับความหมายในระดับที่ลึกลงไป ถึงการย้อนกลับสู่อดีต ดังที่ เดอร์ไคม์ Durkheim (1897, p. 151) อธิบายว่า สภาวะอะโนมี เป็นภาวะสังคม เกิดความสับสนในตัวเองและในสังคมจากสื่อที่ไร้จิตสำนึก หรือเกิดการทะเลาะเบาะแว้งชิงดีชิงเด่นต่อสู้โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ อย่างไม่ดีแม้ไม่มีผู้ใด สามารถย้อนกลับสู่ห้วงเวลาอดีตได้ แต่การสวมใส่แต่งกายเฉกเช่น อ้อเจ้าเสมือนเป็นการได้วูบกลับไปในอดีต แม้เพียงชั่วขณะเป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนว่า การที่คนเมืองต่างลุกขึ้น แต่งตัวสวย ๆ งาม ๆ นั้นก็เพื่อจะนำพาตนเองให้หลุดพ้นจากความตึงเครียดในสภาวะการณ์สังคม

การหันมาแต่งกายย้อนยุคหาใช่เป็นเพียงการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจ ในสภาวะการณ์ปัจจุบันสมัย แต่ได้กลับกลายเป็นโอกาสที่เรคนไทยได้สวมใส่ความเป็นตัวตนของเรา การลุกขึ้นมา แต่งกายย้อนยุคของคนในสังคมย้อนถึงการคำนึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมไทยเป็นผลพลอยได้ต่อการดำเนิน กิจกรรมทางการเมืองในขณะที่ผู้คนคงเสพศิลป์ผ่านสื่อสุนทรียะ (Aesthetic Media) จากละครเรื่องนี้ ขณะเดียวกันก็ยังได้สะท้อนถึงความพยายามที่คนอยากกลับไปเริ่มต้นนับศูนย์อีกครั้งเพื่อปลดแอกพันธนาการ ทางกายและใจต่อสภาวะการณ์ที่จำเจ ด้วยเห็นว่ากิจกรรมแต่งกายน่าจะช่วยให้ชีวิตเต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ และมีคุณค่ากว่าที่เป็นอยู่ การสื่อแสดงของผู้คนผ่านการหันมาแต่งกายย้อนยุคเป็นการยอมรับและศรัทธาอดีต และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงการปฏิเสธปัจจุบันสมัย เมื่อส่องมองภาพเหตุการณ์ในละคร เผยให้เราเห็นถึงการใช้ชีวิต ของอ้อเจ้าที่ต้องดำเนินไปภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองในกรุงเทพฯ ที่ดูลี้ล่อกับสภาพการณ์ใน ปัจจุบันสมัย จึงทำให้คนไทยในสังคมปัจจุบันสามารถเข้าถึง เข้าใจและก้าวล่วงสู่ธรรมชาติการเมืองใน ประวัติศาสตร์ได้ไม่ยากเมื่อเชื่อมโยงเข้ากับความเป็นไปในปัจจุบันสมัยนั่นเอง

2. ความลึกลับแลวิถีการเมือง

คำว่า “อ้อเจ้า” ยังเป็นภาพแทนคนในสังคมปัจจุบันสมัยในฐานะพลเมืองแห่งสยามที่เชื่อมโยงจากอดีต สู่ปัจจุบัน ผู้เขียนได้พิจารณาถึงตัวละครชายที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในละครเรื่องนี้ นับตั้งแต่อาจารย์ชีปะขาว หมื่นราชภักดี (หมื่นเรื่อง) เจ้าพระยาโกษาปาน พระโหราธิบดี กระจ่างหมื่นสุนทรเทวา (พี่หมื่นฯ ของเธอ) ที่คอยปกป้องผู้หญิงที่ใช่และฆ่าผู้หญิงที่ไม่ใช่ไปพร้อม ๆ กัน ยังมีตัวละครแวดล้อมชายที่สำคัญผู้ยอมรับในตัวเธอ

เช่น พ่อทองคำ และ พ่อเตื่อ ซึ่งผู้ชายทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่จัดอยู่ในขุนนางวรรณะของชนชั้นสูงที่ล้วนแต่เป็นชายชาติตรีผู้ซึ่งมีจริยวัตรที่งดงามทุกผู้ทุกนาม และหากส่องมองยึดโยงเข้าสู่บริบทสังคมปัจจุบันสมัย เราก็จะเห็นถึงภาพตัวแทนของผู้ใช้อำนาจ ผู้ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารจัดการคนตัวเล็ก ๆ เยื้องอ้อเจ้า ในบริบทสังคมไทยที่พยายามสะท้อนว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านทั้งหลายได้กระทำลงไป “อะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิด” เฉกเช่นที่ อาจารย์ซีปะขาว และ การะเกดได้รำพันไว้ ในช่วงตอนหนึ่ง ก็ล้วนเป็นไปและกระทำเพื่อนำพาประโยชน์และความสงบสุขมาให้กับคนในสังคม เมื่อเทียบเคียงเข้ากับหมื่นสุนทรเทวา (พี่หมื่นฯ) กับการที่ต้องดูดำว่ากล่าว การะเกดทั้งหมดก็ทำไปเพราะรักเหลือล้น และมีจุดมุ่งหมายอยากให้อ้อเจ้าผู้เป็นที่รักนั้นมีความสุขในการใช้ชีวิต เช่นนี้แล้วจะเห็นว่า ขุนนางนั้นต้องมีไว้คอยปกป้องบ้านเรือน หากมีอ้อเจ้าใดก็ตามที่การรุกรานทั้งการกระทำและความคิดเช่นดังวิถีตะวันตกพยายามตีบคลานกลืนกลายคนในสังคมให้การเปลี่ยนแปลงทั้งความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ พฤติกรรมที่เป็นกลไกของระบบทุนนิยม ชายทั้งผองจึงต้องรู้รับรู้ชัดให้หมดเสียสิ้น

3. อำนาจในการเมืองเรื่องร่างกาย

“หลงโทษผู้หญิง” ผู้เขียนพยายามจำแนกการลงโทษไว้ 2 มิติ มิติแรกเกิดจากความรังเกียจเดียดฉันท์และมิติที่สอง จากความผิดจากมูลเหตุการกระทำ ทว่า ย้อนไปคราเมื่อก่อนที่การะเกดคนเดิมก่อนตาย การกระทำความผิดของเธอนั้นอาจมีเพราะความริษยาแม่หญิงจันทร์วาดที่มาข้องเกี่ยวกับพี่หมื่น จึงสั่งให้นางผินนางแย้มบ่าวข้างกายมุดน้ำพลิกเรือของแม่หญิงจันทร์วาดให้คว่ำจมน้ำตาย สิ่งที่เป็นความหมายทางตรงก็คือ การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต สอดคล้องกับที่ อภิรัตน์ รัทยานนท์ (2547, หน้า 198) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของตัวละคร นางร้ายในละครโทรทัศน์ พบว่า นางร้ายมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากกฎเกณฑ์บรรทัดฐาน 4 ประการ ได้แก่ บรรทัดฐานทางเทคนิค วิถีประชา ประเพณี และ กฎหมาย และลงรหัสให้นางร้ายมีจุดจบอันน่าเวทนา ทุกข์ทรมาน ซึ่งเป็นการลดทอนอำนาจของผู้หญิงที่มีพฤติกรรมขัดแย้งจากกฎเกณฑ์แห่งศีลธรรม

ในขณะที่ความหมายที่ชุกช่อนอยู่เบื้องหลัง เราเห็นถึงความรังเกียจเดียดฉันท์และความจงเกลียดจงชังของพี่หมื่นฯ ที่มีต่อแม่หญิงการะเกดคนเดิม พอเห็นเหตุที่เธอทำผิดก็ใช้โอกาสนี้ใช้ฆนตร์กฤษณะกาลีสลับแข่งเธอให้ตกนรกเพื่อที่ตนหลุดพ้น (Escape) ที่จะต้องออกเรือนตบแต่งไปกับเธอนั่นเอง และเป็นความตายที่ปราศจากการพิพากษาใด ๆ ในช่วงฉากตอนนี้เราได้เห็นถึงการจัดการกระทำ การควบคุม และลงโทษผู้หญิงโดยผู้ชาย โดยการะเกดถูกลงโทษโดยชายผู้เป็นถึงพระยาโหราธิบดี (ลุงของเธอ) กับพี่หมื่นสุนทรฯ (ชายอันเป็นที่รักของเธอ) ที่รังเกลียดเดียดฉันท์แม่หญิงการะเกดทั้งวาจาและจิตใจของเธอ โดยร่วมกันร้ายมนต์กฤษณะกาลีให้การะเกดทรมานจนสิ้นใจตาย (สิริวิวัฒน์ มาเทศ, 2553, หน้า 133) “อคติ” จึงเป็นความรู้สึกที่ไม่ปกติ ไม่นั่นคง ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ด้วยกันและสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นในระยะเวลาต่อมาโดยไม่มี ความรุนแรงเกิดขึ้น หรืออีกทางหนึ่งคือเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่แย่งจมนำมาสู่อารมณ์และการกระทำที่เต็มไปด้วยความรุนแรงต่อบุคคลอื่น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงฆ่ากันเองนั้นมีความผิดเพราะเต็มไปด้วยอารมณ์ แต่หากชายฆ่าหญิงนั้นปราศจากความผิดเพราะมากด้วยเหตุผล

ส่วนในมิติที่สองเป็นการลงโทษอันเกิดจากการกระทำของการะเกด ภายหลังจากการะเกด ต้องมนต์กฤษณะกาลีระหังดวงวิญญาณของเธอค่อย ๆ หลุดออกจากร่าง ฝึการะเกดก็ยังคงถูกผู้ล่าวิญญาณที่ เป็นชายร่างกำยำถึงสองคนพยายามจับวิญญาณของเธอมารับการลงโทษอีกคำรบอย่างได้รับความทุกข์ทรมานในยมโลกก็ด้วยเพราะ “กรรม” เราได้เห็นการกระทำกับผู้หญิงซ้ำ ๆ โดยวิธีการต่าง ๆ ของผู้ชายถึงสองคำรบ ทำให้ผู้เขียนอดคิดไม่ได้ว่า ทว่า ผู้หญิงกระทำผิดทั้งทางกายและจิตใจอันแย่งจมนำมาสู่อารมณ์และการกระทำที่เต็มไปด้วยความรุนแรงต่อบุคคลอื่น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงฆ่ากันเองนั้นมีความผิดเพราะเต็มไปด้วยอารมณ์ แต่หากชายฆ่าหญิงนั้นปราศจากความผิดเพราะมากด้วยเหตุผล

ธรรมในความเป็นไป พึงควรถูกจำกัดวิถีแห่งสตรีเช่นว่านี้ตราบเท่าที่กรอบคิดอุดมการณ์ปีตาธิปไตยทำงานอยู่ทุกมิติ และหากจะพิจารณาในระดับลึกลงไปจะเห็นว่าชายมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำและกำหนดชะตาชีวิตลูกผู้หญิง เพราะผู้ลงโทษและฆ่าผู้หญิงต่างล้วนเป็นผู้ชายทั้งในเรือนและนอกเรือน และผู้ชายในเรือนเลือกที่จะไม่ปกป้องผู้หญิงที่ประพฤติดนินทาจากบรรทัดฐานปีตาธิปไตย นิรินทร์ เกตราไชยอนันต์ (2550, หน้า 96) ได้ศึกษาเรื่อง “ภาพตัวแทนผู้หญิงในละครโทรทัศน์” “ผีรอก” ซึ่งหมายถึง “ผีผู้หญิง” “ผีจำยอม” เป็นภาพสะท้อนของผู้หญิงที่ถูกจองจำด้วยอุดมการณ์ปีตาธิปไตยที่มาในรูปแบบของกรรม หรือพุทธศาสนา โดยใช้อำนาจในทางลบซึ่งจุดจบจะถูกทำให้อำนาจหมดลง และได้รับโทษที่ก่อไว้ หากแต่มีคุณสมบัติที่เบี่ยงเบนไปจากกรอบสังคมโดยในตอนท้ายจะไม่สามารถปลดปล่อยตนเองได้ แต่สามารถเลือกเวลาและสถานที่ที่จะไปสู่สุคติได้ ทั้งนี้ภาพ “ผีผู้หญิง” นั้น ถูกประกอบสร้างขึ้นจากมุมมองบรรทัดฐานของชาย และมีกระบวนการทำให้ผู้หญิงอ่อนแอลง ในขณะเดียวกันภาพตัวแทนของผู้หญิงยังถูกสร้างให้เกี่ยวพันกับเรื่องของความรัก ความงาม พรหมจรรย์ กรรมเก่า ความเป็นแม่ และความเป็นเมีย ซึ่งชุดความหมายต่าง ๆ เหล่านี้ต่างล้วนถูกกำหนดอยู่ใต้อาณัติ (Over-Determination) ของอุดมการณ์ทางเพศเอาไว้เหนือสุด

“หากเรา رأىมนต์กฤษณะกาลิ กลับมาเป็นคนเดิมเมื่อสี่ห้าปีก่อน ออเจ้าจะว่าอย่างไร”

ถ้อยประโยคของพระยาโหราธิบดีได้ตอกย้ำให้ผู้เขียนได้เห็นถึงการจัดการต่อผู้หญิงผ่านอำนาจปีตาธิปไตยอย่างซ้ำ ๆ “ไล่” ออกจากร่าง แล เรียก “เข้า” อะไร อย่างไรก็ได้” ทำให้หลุดคิดว่าผู้ที่ชี้ชะตาชีวิตผู้หญิงนั้นคือผู้ชาย เมื่อเกิดมาเป็นหญิงแล้วไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้หากปราศจากผู้ชาย แม้แต่ท่านอาจารย์ชีปะขาวผู้ชี้ทางดวงวิญญาณของเกศสุรางค์ขณะที่หลุดออกจากร่างการะเกดก็เป็นผู้ชายในคำพูดว่า “ที่ ๆ เจ้ามานั้น เจ้าไม่สามารถกลับไปได้อีกตลอดกาล” การจัดการต่อร่างกายและจิตวิญญาณ ด้วยการกำหนดทิศทางดำเนินชีวิตให้ผู้หญิงนั้นล้วนอยู่ในการควบคุมดูแลของผู้ชาย

และแล้ว...ตอนท้าย ๆ ของละครเรื่องนี้ ได้พาเราไขความเมื่อเราตามผีสาวการะเกดคนใหม่ไปโนโลกหลังความตาย อันเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นที่ไม่ประสาของเธอที่ไปสัมผัสกับบทมนต์กฤษณะกาลิ จนทำให้วิญญาณของเธอหลุดออกจากร่างการะเกด สิ่งที่น่าสนใจก็คือ วิญญาณของเกศสุรางค์บัดนี้ได้แปลงสภาพเป็นผีสาวแสนสวยที่มีรูปร่างที่งดงามเช่นร่างการะเกดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งเราพยายามจะทำความเข้าใจว่า อาจเพราะการอาศัยร่างการะเกดนานจนวิญญาณก็กลืนหายไปตามสังขารธาตุ หาใช่มีรูปลักษณะผีสาวร่างท้วมที่น่าสังเวชใจเช่นคราแรกพบกับผีการะเกด แม้ว่าละครจะฉายให้เห็นถึงตอนที่พี่หมื่นฯ จมน้ำแล้วผู้เขียนเห็นภาพเกศสุรางค์ปรากฏขึ้นสลัดกับแม่หญิงการะเกด แต่ก็เพียงสงสัยว่าหญิงผู้นี้ หาใช่การะเกดเป็นความคลายใจจากความรู้สึกแค้นแค้นในตนในการตายการะเกดลงเท่านั้น ซึ่งละครก็ให้คนดูผู้ชมเห็นเกศสุรางค์เป็นเพียงภาพชั่วขณะที่มีลักษณะชั่ววูบสั้น ๆ ไปพร้อม ๆ กับพี่หมื่นฯ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงเยี่ยงเกศสุรางค์ มีอาจดำรงตัวตนอยู่ได้ในโลกกริโรมันติก จากนั้นละครก็พาคนดูผู้ชมให้กลับไปอิน และใช้อารมณ์จมจ่อมไปกับฉากความรักหวานซึ่งระหว่างการะเกดกับพี่หมื่นฯ ที่มีคุณลักษณะเป็นไปตามที่สังคมคาดหวังเช่นดั้งเดิม นี่คือ พลาณภาพการประกอบสร้างอุดมการณ์โดยสื่อที่ยังคงผูกโยงและยึดเหนี่ยวความงามเชิงสุนทรียะไว้กับความรักให้เราได้อยู่มริบอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว

ในฉากตอนที่เธอกลับไปโลกปัจจุบันของเธออีกครั้งในฐานะดวงวิญญาณแสนสวยที่กลายเป็นแล้วจากการนำพาของอาจารย์ชีปะขาว จุดคลี่คลายของเรื่องก็คือเธอได้รู้ว่า “ไอ้เรื่อง” เพื่อนสนิทที่รักเธอมาตลอดในชาติปัจจุบันสมัย แท้จริงก็คือ พี่หมื่นกลับมาชาติตามเธอมาเกิดนั่นเอง กระทั่งไอ้เรื่องตัดสินใจบวช เพื่อส่งวิญญาณของเธอไปในภพที่เธอมีสุข จนเธอได้กลับมารักแท้กับพี่หมื่นในภพชาติแห่งกรุงศรีฯ อีกครั้ง ฉากตอนนี้ผู้เขียนอดจะคิดไม่ได้ว่า เหตุใดเราไม่เห็นดวงวิญญาณเกศสุรางค์ร่างท้วมสวมแว่นผู้นั้นอีกต่อไป ด้วยละคร

พยายามอธิบายว่า เกศสุรางค์ได้ตายไปแล้ว นี่คือการเกิดใหม่ของเกศสุรางค์ จึงทำให้วิญญาณของเธอ กลายเป็นผีสาวแสนสวยดังเช่นที่เห็น สอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2541, หน้า 151) อธิบายว่า ภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ในสื่อละครโทรทัศน์หลายเรื่องมีการนำเสนอภาพของผู้หญิงที่เป็นวัตถุทางเพศ จากสายตาของผู้ชายด้วยการนำเสนอภาพผู้หญิงที่พึงปรารถนาจะต้องสวย หุ่นดี ผิวขาว มีรูปร่างงามและ น่าหลงใหล

“ผู้เขียนอดทวนคิดไม่ได้ว่า...แท้จริงแล้วเกศสุรางค์นั้นตายด้วยอุบัติเหตุ หรือ ใคร! ผ่าเกศสุรางค์... จนเธอไม่อาจสถาปนาตัวตนและพื้นที่ดำเนินชีวิตได้ในสังคมอดีตและปัจจุบัน”

บทสรุป

การตายของ “เกศสุรางค์” สะท้อนถึงการขจัดคุณลักษณะสตรีที่ไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังออกไป และไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ต่อไป เป็นการจัดกระทำต่อกายภาพของผู้หญิงโดยที่ผู้หญิงเป็นผู้ทำหน้าที่จัด ความเป็นหญิงด้วยตัวเอง เมื่อกลับมาใช้ชีวิตในร่างใหม่ “เกศสุรางค์” ยังสะท้อนว่า ความเสมอภาคระหว่าง หญิงชายหาใช้สิ่งสำคัญเพราะผู้หญิงมีคุณลักษณะที่โดดเด่นที่แตกต่างไปจากผู้ชาย เช่น มีความอ่อนโยน มีความเห็นอกเห็นใจ มีเมตตา และมีเสน่ห์ ทำให้เธอมีความชอบธรรมในความเป็นไปตามแบบอย่างที่ตั้งคมชาย คาดหวัง ผู้หญิงที่เลือกจะสยบยอมต่อระบบปิตาธิปไตยเพราะระบบคุณค่าซึ่งเป็นสิ่งมีอิทธิพลเหนือความรู้สึก นึกคิดของผู้หญิงที่ทำให้ผู้หญิงสามารถสถาปนาความหมายและตัวตนต่อตนเองและคนในสังคมได้ เมื่อหลายชาย ทั้งมองต่างเห็นชอบยอมรับว่าดี สังคมสตรีดั้งเดิมที่เป็นลูกรับปิตาธิปไตยก็ยอมอ่อนน้อมนำตาม รวมถึงคนในสังคม ปัจจุบันสมัยที่รู้สึกตื่นตัวและเคลิบเคลิ้มไปกับแม่หญิงอย่างการเกิดที่เปี่ยมด้วยคุณค่าและความงามไปพร้อมกัน การดำรงอยู่ของผู้หญิงเกศสุรางค์จึงถูกทำให้กลายเป็นตัวตลกที่ชายหลายเหล่าทั้งในกรุงศรีฯ และกรุงเทพฯ ยากจะสถาปนาคุณค่าให้กับเธอในฐานะนางเอก

ขณะที่เรายากจะเปรียบเทียบและตัดสินได้ว่า ระหว่างผู้หญิงอย่าง การเกิดกับเกศสุรางค์ ใครดี-ใครร้าย เพราะขึ้นอยู่กับเลนส์ ที่ใช้ส่องมองในกาลและเทศะนั้น ๆ ละครเรื่องนี้ยังทำให้เราเห็นการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างเพศระหว่างหญิงชายยังคงเป็นไปตามพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนถึงขั้นรักแท้ ซึ่งมักลงเอยด้วยการแต่งงานตามภาพเหมารวม ภาพแทนของการเกิดกับพี่หมื่นที่ถูกผลิตซ้ำจนทำให้กลายเป็นมายาคติชาย ในฝันของหญิงสาวปัจจุบันสมัย ทำให้ผู้ชายโลกแห่งจินตนาภาพมีตัวตนให้หญิงสาวนั้นได้ตระหนักว่าประพฤติ เยี่ยงใดจึงจะได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าจากชายเช่นว่านี้

วาทกรรม “การไล่ล่าเก้าอี้ได้ต่อกันให้เห็นว่า เรื่องเพศเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับหญิง แต่เป็นเรื่องของ ชายในฐานะผู้ล่าในเรื่องเพศที่มีสิทธิในการเรียนรู้และสื่อแสดงได้โดยเสรี เป็นหญิงจึงมีพึงเรียนรู้ทั้งในแง่จรรยา ระเบียบและกลเกม และเป็นหญิงจักต้องไม่ประสาในเรื่องเพศ จึงจะแลเป็นหญิงดี มีคุณค่า ขนบ ปิตาธิปไตยนี้ ได้รัตรังอิสรภาพของผู้หญิงไว้กับพรหมจารีไว้เพื่อมิให้ผู้หญิงแตกแถว หรือก้าวข้ามเส้นแบ่งเขตโดยการติดตั้ง ชุดความรู้เข้ากับคุณค่าความเป็นหญิงให้ผู้หญิงรู้สึกหวาดกลัว อับอายที่ใฝ่รู้ต่อเรื่องเพศ แม้ว่าผู้หญิงอย่าง การเกิดสามารถระลึกได้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดชอบ แสดงถึงความเป็นเนื้อแท้ความเป็นคนโดยสมบูรณ์ของมนุษย์ เสมือนเหรียญสองด้านมีทั้งดีและร้ายในตนขึ้นอยู่กับว่าใครคนนั้นจะนำเสนอส่วนด้านใดออกมาเล็กน้อยกว่ากัน การผสานวิญญาณกับร่างจึงทำให้หญิงสาวอย่างการเกิดมีพื้นที่ยืนและมีความชอบธรรมในแง่ของความเป็นไป ในโลกความจริงตามกรอบขนบสังคมชายไทย ทำให้เธอได้พบกับรักโรแมนติก การต่อรองและต่อสู้กับขนบ บुरุษที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจบนความพยายามผสานแนวทางสตรีสายวัฒนธรรมเชื่อมโยงกับวิธีการสื่อสาร ร่วมสมัยนั้นทำให้ผู้หญิงมีพื้นที่ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

เมื่อส่องมองปรากฏการณ์มวลชนปัจจุบันสมัยจากละครเรื่องนี้ ทำให้เห็นถึงการโยยหารากเหง้าของคนไทย การสถาปนาความเป็นไทยด้วยการขีดกรอบและเส้นแบ่งเขตที่คมชัดให้กับลูกผู้หญิง โดยเฉพาะชนบในแง่ที่ว่าอะไรที่หญิงทำได้ อะไรที่หญิงทำไม่ได้ตลอดจนการปรับทัศนคติของผู้หญิงแตกแฉในสังคมชายเป็นใหญ่ ไปพร้อม ๆ กับการส่งเสริมแก้ปัญหาการลดลงของจำนวนประชากร เพราะเมื่อคนอินเลิฟ ก็จะสนใจสร้างและผลิตสถาบันครอบครัวมากขึ้น เพราะปัจจุบันผู้คนจำนวนไม่น้อยในสังคมเริ่มใช้ชีวิตเดี่ยวมากขึ้น อีกสิ่งหนึ่งที่เราเห็นจากละครเรื่อง ก็คือการทำให้อำนาจของผู้หญิงสยบยอมต่อความเป็นชายอย่างแยกคายต่อวาทกรรม “ความเจ้าชู้” ผ่านแม่หญิงการะเกดผู้ซึ่งดูจะเข้าใจความเป็นชายอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัย รู้ต่อรองแลเข้าใจความเจ้าชู้ของชาย และสอนหญิงให้พึงรับรู้ได้ว่า ขึ้นอยู่กับว่าผู้หญิงจะรู้จักใช้กลวิธีต่อรองความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านความงาม ความอ่อนหวาน ความอ่อนโยนน่ารักให้ผู้ชายหลงใหลเคลิบเคลิ้มในตัวหญิงผู้นั้นได้มากน้อยเพียงไร ละครเรื่องนี้ ทำให้เราเห็นว่า “ความเจ้าชู้” ของชายยังคงเป็นแข็งเป็นท่อนซุงเชิงสัญลักษณ์ตราบที่ปิตาธิปไตยคงเรื่องศักดิ์และสิทธิในปกครองผู้หญิงในทุกมิติ

ปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมไทยที่น่าสนใจก็คือ การเปิดพรมแดนระหว่างอุดมการณ์สตรีเก่าและใหม่สู่การขยายพื้นที่ในทางสังคม การสยบยอมพร้อมกับการต่อรองความหมายเชิงอุดมการณ์และวัฒนธรรมทำให้การกระเถิบคนใหม่สามารถใช้ชีวิตตนอยู่ในสังคมวัฒนธรรมร่วมสมัยได้อย่างมีคุณค่า ผ่านสวมใส่ชุดไทยลือลือไปกับวาทกรรม “ออเจ้า” เยี่ยงแม่หญิงการะเกดกันทั่วทั้งบ้านทั้งเมืองแสดงถึงการโยยหาอดีต นี่เป็นสัญญาณการสยบยอมต่อปิตาธิปไตยเชิงปฏิบัติทั้งกายและใจ ด้วยเพราะคนในสังคมส่วนใหญ่แสวงหา การเติมเต็มความสุขทดแทนสภาวะความอ่อนแอ และความอ่อนไหวทางจิตใจผ่านความซาบซึ้ง ความคลั่งไคล้ต่อรสโรแมนติกแห่งความเป็นไทยภายใต้สังคมการเมืองที่ลึกลับและย้อนแย้ง

ละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ยังทำหน้าที่สร้างวาทกรรม “ออเจ้า” ยังเป็นภาพชีวิตความเป็นไปของคนในสังคมทั้งในแง่ความเป็นมาและความเป็นไปต่อชีวิตที่ไร้แก่นสาร หรือการที่คนในสังคมตกอยู่ในสภาวะอะโนมีที่คนในสังคมไม่รู้จะไปทางไหน ได้สะท้อนจากความนิยมต่อการเป็นออเจ้าได้เป็นอย่างดี การถอยกลับสู่รากเหง้าจึงเป็นวิธีการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายทางสังคมและการเมือง แม้แง่มุมหนึ่งนั้นจะมองระดับพื้นผิวว่าเป็นไปเชิงอนุรักษ์นิยม แต่แง่มุมก็เพื่อพาตนเองหลุดพ้นออกจากสภาวะความตึงเครียดในสังคมและการเมือง ทั้งนี้ “ออเจ้า” ยังเป็นภาพแทนของสังคมการเมืองแลพลเมืองแห่งสยามที่สามารถสะท้อนอดีตสู่ปัจจุบันได้อย่างแจ่มแจ้ง ทั้งนี้ ตัวละครชายที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากละครเรื่องนี้ซึ่งผู้ชายทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่จัดอยู่ในวรรณะของชนชั้นสูงที่ล้วนแต่เป็นผู้ซึ่งมีจริยวัตรที่งดงามทุกผู้ทุกนาม ทว่า เชื่อมโยงเข้าสู่บริบทสังคมปัจจุบันสมัย เราจะเห็นภาพของผู้ใช้อำนาจปกครองที่ผู้ให้ความรู้ บริหารจัดการคนตัวเล็ก ๆ เยี่ยงออเจ้าในสังคมไทย ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านชายทั้งหลายได้ทำไปก็เพื่อนำพาประโยชน์และความสงบสุขมาให้กับคนในชาติเฉกเช่นกัน แม้ว่า “การลงโทษผู้หญิง” จะสะท้อนถึงการจัดการกระทำต่อผู้ใต้ปกครองที่ไร้ซึ่งอำนาจเช่นกันก็ตาม อันประพฤตขัดต่ออำนาจ ขนบและวัฒนธรรมที่ผู้มีอำนาจสถาปนาไว้ ความคิดที่ไม่ประสาจึงถูกทำให้ขาดความชอบธรรมในความเป็นไปในทุกมิติและพึงควรถูกจำกัดวิถีเช่นว่านี้ตราบเท่าที่อุดมการณ์ปิตาธิปไตยยังคงขับเคลื่อนอยู่ในทุกมิติ ท้ายเรื่องผู้เขียน “ยังมีอาจหาข้อไขความได้ว่า เหตุใดรักโรแมนติกของ “เกศสุรางค์” นี้ไม่อาจสถาปนาขึ้นเป็นรักแท้ที่หอมหวาน ในเพลลาที่เธอมิได้มีเรือนกาย ใบหน้า ผิวพรรณเยี่ยงแม่หญิงการะเกด และเหตุอันใดที่ทำให้เธอไร้แม่แต่ พื้นที่และตัวตนที่จะดำเนินชีวิตอยู่สังคมไม่ว่ากาลและเทศะใดก็ตาม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: โอเชียน บุ๊คมาร์ท.
- เดลินิวส์. (2561, 6 พฤษภาคม). *เปิดความหมาย "โล้สำเภา" ประโยคสุดพินจากคุณพีเดช ทำไมต้องใช้คำนี้*. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/entertainment/636556>
- นิรินทร์ เกตราไชยอนันต์. (2550). *ภาพตัวแทนผู้หญิงในละครโทรทัศน์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บัวผัน สุพรรณยศ. (2562). *เพลงพื้นบ้านภาคกลาง: ศิลปะการสอนเพศศึกษา แบบชาวบ้านไทย*. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ, 26(2), 152.
- ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน. (2559). *การเปิดรับภาพยนตร์ไทย : การเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริวัฒน์ มาเทศ. (2553). *สตรีที่มีความพยายามในละครโทรทัศน์ไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรัตน์ รัตนานนท์. (2547). *กระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของตัวละครนางร้ายในละครโทรทัศน์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล. (2561, 6 พฤษภาคม). *"อ้อเจ้าโล้สำเภาเป็นฤไม่" ภาษาเล่าบทร่วมรักได้อย่าง อัจฉริยะใจ*. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/club/miscellaneous/article_16706
- De Beauvoir, Simon. (1989). *The Second Sex*. New York: Random House.
- Durkheim, E. (1897). *Suicide A study in sociology*. New York: The Free Press.
- Gamble, S. (2001). *The Routledge companion to feminism and post feminism*. London: Routledge.
- Radway, J.A. (1991). *Reading the Romance: Women, Patriarchy and Popular Literature*. (2nd ed.). North Carolina: The University of North Carolina Press.
- Sternberg, R. J. (1988). *The triarchic mind: a new theory of human intelligence*. U.S.A.: Arcata Graphics.
- Weiner, G. (1994). *Feminisms in education: an introduction*. Buckingham: Open University Press.

ภาษาผู้หญิงหลังนวยุค: คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย
Post-Modern Women's Language: Self-Esteem in Women's Culture through
Thai Films

ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน¹, นิรัชชา เลิศเรืองฤทธิ์²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง ภาษาผู้หญิงหลังนวยุค: คุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาษาผู้หญิงที่สะท้อนการเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีหลังนวยุคผ่านภาพยนตร์ไทย โดยพิจารณาได้จากคุณลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการแสดงออก โดยผู้หญิงสร้างความมั่นใจโดยนึกถึงความสำเร็จ รู้จักยอมรับความผิดพลาดหรือความสำเร็จแล้วทำการวิเคราะห์ ระวังถึงตนเองชื่นชมตัวเองรู้จักยอมรับความผิดพลาดหรือความสำเร็จแล้วทำการวิเคราะห์ สร้างบรรยากาศ ที่อบอุ่นปลอดภัยเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นต่าง และรู้สึกได้รับการยอมรับเอาใจใส่จากคนที่มีความหมายต่อตน ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเห็นคุณค่าตนเอง ขณะที่ความบ่อยครั้งในการรับชมทำให้ผู้หญิงสะท้อนคุณค่าในตนเอง ได้การเลือกรับชมกับใคร ช่องทางการรับชม และเนื้อหาที่รับชมนั้นมีส่วนทำให้ผู้หญิงได้เรียนรู้ถึงการรู้จักตนเองและยอมรับตนเองตลอดจนการเปรียบเทียบตนเองจากสื่อภาพยนตร์ ซึ่งเนื้อหาภาพยนตร์ไทยแนว อีโรติกมีส่วนบ่มเพาะการเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาษาผู้ญุคอย่างมาก

คำสำคัญ: ภาษาผู้หญิงหลังนวยุค คุณค่าตนวัฒนธรรมสตรี

Abstract

Academic articles Post-modernism women's language: Self-esteem in women's culture through Thai Films. The purpose is to study the women language that reflects on self-esteem in postmodern women's culture through Thai films. Based on physical characteristics. Sexual Relationships and Expression. Women make confident by thinking about success, accept errors/successes then analyze, recognize yourself, acknowledge mistakes or accomplishments and then do analysis. Create a warm atmosphere when there are different opinions, and feel the recognition of the person have meaning. Encourage self-esteem. While often viewed, women reflect self-esteem. Watch channel and the content that has been seen has contributed to women's self-knowledge and self-esteem as well as self-comparison. The Thai erotica film to self-esteem of women's culture through Post-modernism women language.

Keyword: Post-Modern Women's Language: Self-Esteem in Women's Culture

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีอิทธิพลในการอบรมบ่มเพาะคนให้ตระหนักถึงคุณค่าในการแสดงออกของตนเองไปตามแบบแผน การผลิตอุดมการณ์ที่แฝงฝังความเชื่อ ค่านิยมที่แยกคายผ่านภาพและเสียงอันเต็มไปด้วยเรื่องราว “ความเป็นจริง” แห่งโลกสัญลักษณ์ที่ลัวลือกับความเชื่อ ขนบ จารีตวัฒนธรรมและบรรทัดฐานสังคมในโลก “ความเป็นจริง” ภาพยนตร์ที่สะท้อนคุณค่าของผู้หญิงหลายเรื่องมักมีแก่นเรื่องที่สะท้อนภาพความขัดแย้งระหว่างโลกประเพณีกับโลกคติที่รุดริ่งอิสรภาพของผู้หญิงไว้ และสิ่งที่แสดงถึงการปะทะกันระหว่างคนต่างชั่วอายุคนที่มองเห็นโลกใบนี้ต่างกันนั้นเกี่ยวข้องกับ การตั้งคำถามต่อคุณค่าในเพศของตนตามชนชั้นทางสังคมโดยแก่นเรื่องเกี่ยวข้องกับปัญหาทางศีลธรรมกับความเป็นหญิงในลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏ โดยแก่นเรื่องเกี่ยวข้องกับปัญหาทางศีลธรรมกับความเป็นหญิงเป็นชายที่เป็นไปในลักษณะต่าง ๆ ผ่านภาพยนตร์ไทยปัจจุบัน ความฉับไวในการตัดต่อ การเลือกใช้ขนาดภาพ การเลือกใช้เสียงประกอบ ตลอดจนวิธีการเล่าเรื่องที่เน้นการตอบสนองทางด้านอารมณ์และความพึงใจขณะได้รับชมเป็นสำคัญ ล้วนเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงแนวคิดของสังคมช่วงทศวรรษที่มุ่งสนองความพึงใจในการเสพวัฒนธรรมหลังนวยุค

ซึ่งเป็นสังคมเล็ก ๆ ย่อย ๆ หลายสังคม บางครั้งมีวิถีปฏิบัติที่นำไปซึ่งเกิดความขัดแย้งกับสังคมข้างเคียง ความรักเมื่อฉายภาพความเป็นหญิงเป็นชาย (Femininity & Masculinity) ในสังคมนั้น เราสามารถเห็นถึงการถ่ายโอนทางวัฒนธรรมหญิงและชายไปพร้อม ๆ กันแล้ว ยังทำให้เห็นถึงการสื่อสารต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อแสดงกิริยาท่าทางอันเป็นภาษาของผู้หญิงในแต่ละช่วงเวลาและในบริบทสังคมไทย ในระหว่างที่เรื่องดำเนินไป จันทน์ เจริญศรี (2545, หน้า 254) ความเป็นหญิงเป็นชายได้แฝงตัวยืนยงเพศและตัวตนเป็นทั้งเวทีในการต่อสู้เพื่อกำหนดความหมายเชิงอุดมการณ์ (Ideological) กระนั้น ผู้เขียนยังเห็นว่า ภาพที่ผ่านสื่อและสารมีลักษณะเป็นชุดความรู้ต่าง ๆ จนก่อตัวเป็นความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ความคาดหวังและความหมายอื่น ๆ ซึ่งก่อร่างจากการเรียนรู้ด้วยวิธีการตะล่อมกล่อมเกลาทีแยกคายชุกซ่อนอยู่ในโลกสัญลักษณ์นี้ เป็นความพยายามสร้างโลกแห่งความจริง ทั้ง ๆ ที่ “ความเป็นจริง” กับ “ความจริง” แตกต่างกันราวขาวกับดำ ภาพสะท้อนความเป็นจริงและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเนื้อหาและบริบททางสังคมวัฒนธรรมในเชิงพัฒนาและสร้างสรรค์มีผลทำให้คนในสังคมเกิดสภาวะ “อะโนมี” คือการที่ผู้หญิงตัดสินใจไม่ได้ไม่กล้าที่จะเลือกข้างไม่รู้จะเดินไปทางไหนในสภาวะเช่นนี้มีผลทำให้ผู้หญิงในสังคมเกิดการลดทอนคุณค่าตนเองอย่างไรไม่รู้เนื้อรู้ตัว (Durkheim, 1979, p. 181) สภาวะอะโนมี (Anomie) เป็นภาวะสังคมที่ไร้บรรทัดฐาน เกิดความสับสนในตัวเอง และในสังคมจากสื่อที่ไร้จิตสำนึก เกิดการทะเลาะเบาะแว้งชิงดีชิงเด่นต่อสู้โดยไม่ยึดถือกฎเกณฑ์ในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมขนาดใหญ่ ๆ ของสังคมไทยปัจจุบันล้วนในสังคมวัฒนธรรมร่วมสมัยหลายครั้งนำไปซึ่งความขัดแย้งสำหรับผู้หญิงในการเลือกปฏิบัติตัว

ความหวาดวิตกกังวลใจต่อสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต่อความรู้สึกที่เปราะบางในการปฏิบัติตัวทำให้ผู้หญิงรู้สึกลดทอนการเห็นคุณค่าตนเองไปอย่างไรไม่รู้เนื้อรู้ตัว และต่อสู้โดยใช้ความรุนแรง โดยเริ่มจากทางวาจาไปจนถึงการทำร้ายร่างกายที่กลายเป็นภาษาผู้หญิงหลังนวยุค การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการที่ผู้หญิงรับรู้ตนเองโดยปัจเจกจะประเมินคุณค่าของตนตามความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อที่มีต่อตนเอง รวมถึงการรับรู้การประเมินจากบุคคลอื่น รวมถึงการให้คุณค่าและความหมายอันนำไปสู่การรับรู้ในตนเอง ซึ่งระบบเพศสภาพเกิดจากการผลิตซ้ำอันเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาษาเพศ ดังเช่น ภาษาที่ใช้เฉพาะการอบรมบ่มเพาะลูกผู้หญิงได้ผ่านกระบวนการคิดที่ทำให้เชื่อได้ว่าเพศมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปอย่างเห็นได้ชัด เนื้อสารในการสื่อสารสำหรับผู้หญิงมักใช้ถ้อยคำที่สื่อถึงความสวยงาม อ่อนโยนอ่อนหวานละมุนละไม สุภาพเรียบร้อย ไม่เสียงดัง ขณะที่เนื้อสารการเรียนรู้เพศชายนั้นมีการใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความแกร่งกร้าว ดุดัน หนักแน่นและเสียงดัง ผาณิต บุญยะวรรณะ (2541, หน้า 173) ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย นับเป็น

ปัจจัยสำคัญทำให้เกิดความต่างในแง่ของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ผู้เขียนสะท้อนความเข้าใจเพศสภาพ เป็นเพศที่หลอมสร้างจากสังคม หากใช้เพศเชิงสรีระที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่นเดียวกับความเป็นหญิงที่ทำได้มีติดตัวมาแต่โดยกำเนิด นอกจากการสื่อแสดงวาทกรรมแล้ว ภาษาของผู้หญิงยังสะท้อนถึงการที่ผู้หญิงทำนั้นได้ทำไม่ได้ คุณค่าและชะตากรรมของผู้หญิงจะเป็นไปเช่นไรจึงไม่ได้เกิดขึ้นจากอวัยวะเพศหญิง แต่เกิดขึ้นโดยเพศสภาพที่ผู้หญิงถูกยึดเยียดมาโดยสังคมนวัตกรรมกำหนดให้ผู้หญิงต้องปฏิบัติตนเช่นไร ซึ่งล้วนมาจากการประกอบสร้างจากสถาบันสื่อมวลชนและสถาบันทางสังคมทำการอบรมบ่มเพาะ ความเป็นหญิงสู่ระบบสังคมนวัตกรรม ตอกย้ำผู้หญิงให้ดำเนินพฤติกรรมไปตามภาพตัวแทน จากสื่อมวลชนจนกลายเป็นชนบ ยึดถือปฏิบัติที่ต้องยอมรับ สอดคล้องกับที่ ซีโมน เดอ โบวัวร์ Simone de Beauvoir (1989, p. 203) กล่าวว่า “เราไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่ถูกทำให้กลายเป็นในภายหลัง”

การเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรี จึงมีความเกี่ยวโยงและสำคัญต่อการสื่อแสดงของผู้หญิงในสังคมนวัตกรรมร่วมสมัยเป็นอย่างมาก (Rosenberg, 1979, p. 233) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินตนเองทางบวกหรือทางลบ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเกิดจากบุคคลมีความเคารพตนเอง ยอมรับตนเอง เห็นว่าตนเองมีคุณค่า ตระหนักในข้อผิดพลาดของตนและพยายามแก้ไขให้ดีขึ้น โดยเปรียบเทียบกับตนเองกับบุคคลอื่น ผู้เขียนยังพิจารณา การปะทะสังสรรค์ในช่วงเวลาที่ผ่านมาของสาวยุครัก(พรหม)แดนที่เปี่ยมด้วยกระบวนทัศน์สตรีกระแสดั้งเดิม (Women's Dominant Paradigm) กับสาวยุคไร้(พรหม)แดนที่เต็มไปด้วยกระบวนทัศน์สตรีกระแสทางเลือก (Women's Alternative Paradigm) การปะทะระหว่างสองขั้วตรงข้ามสร้างความลักลั่นในการปฏิบัติตน (Take Action) และเลือกข้าง (Take Side) สำหรับผู้หญิง ภาษาผู้หญิงถูกขับเคลื่อนภายใต้อุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่มีมาช้านาน ผู้หญิงจำนวนมากจึงไม่กล้าก้าวข้ามเส้นแบ่งเขตด้วยกริ่งเกรงผลที่ตามมา ชีวิตของลูกผู้หญิงทั้งสองกลุ่มยังจำต้องดำเนิน ไปในบริบทสังคมนวัตกรรมร่วมสมัยด้วยความลังเลใจยอมรับและหรือปฏิเสธ กฎ ชนบ ประเพณี และการปฏิบัติตนของผู้หญิงที่เชื่อในระบบคุณค่าความเป็นหญิงแตกต่างกันออกไป ดังเช่น ในเรื่องการรักนวลสงวนตัวที่คุณค่าของผู้หญิงเคยผูกไว้กับพรหมจารีเป็นชุดความรู้ที่แฝงฝังให้กับลูกผู้หญิงทั้งในกลุ่มผู้หญิงที่เห็นตามและกลุ่มที่เห็นต่าง มีหน้าข้ออุดมการณ์นี้ยังเกิดคัดง้างในคน ๆ เดียวกัน ซึ่งกระทบต่อการครองตัวของผู้หญิง การไม่กล้าคิดกล้าทำและยำเกรงต่อกฎในเรื่องเพศทำให้ผู้หญิงไม่น้อยยืนอยู่ระหว่างเส้นแบ่งเขต ขณะที่ผู้หญิงที่กล้าก้าวข้ามเส้นแบ่งเขตทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวได้พยายามสร้างพื้นที่ในการสื่อแสดงตัวตนในปัจจุบัน ขณะที่สื่อมวลชนก็พยายามที่จะสื่อสารบทลงโทษในการกระทำของผู้หญิงที่ผิดไปจากบรรทัดฐาน (Norm) ด้วยการตีตราว่า เป็นหญิงก้าวก่าย ไม่รักศักดิ์ศรีลูกผู้หญิง ต้องรันทนสร้างควมรุ่มรวยให้พระเอกต้องเสี่ยงชีวิตไปช่วยเหลือ หรือการไม่ทำหน้าที่ศรีภรรยา ไม่พึงเป็นลูกสาวที่ดีเชื่อฟังพ่อแม่และแม่ หรือไม่ทำหน้าที่แม่อย่างสมควรเป็นไป แม้ว่าอีกแง่มุมหนึ่งในภาพยนตร์จะมุ่งส่งเสริมผู้หญิงมีระบบคิดเป็นตัวของตัวเอง ดังเช่น ภาพนางเอกกล้าคิด กล้าเป็นผู้ล่าในเรื่องเพศ พูดคำหยาบหรือสบถได้เป็นผู้นำทางสังคมปราศจากการครอบงำจากกฎเกณฑ์ใด ๆ แต่สุดท้ายก็ต้องอยู่ภายใต้อุดมคติความขาดพร่องที่ต้องมีผู้ชายคอยช่วยเหลือ สิ่งเหล่านี้สามารถนับเอาเป็นภาษาของผู้หญิงทั้งในส่วนที่สังคมชายเป็นใหญ่กำหนดให้ และส่วนที่ผู้หญิงพยายามที่กำหนดขึ้นผ่านระบบคิดและการสื่อสารด้วยตนเองสู่วัฒนธรรมสตรีหลังนวยุค

อารมณ์และความรู้สึก ในภาพยนตร์ยังให้ความรู้สึกและทัศนคติในแง่มุมมองกับความขัดแย้งทางศีลธรรมของตัวละครหญิงที่ดำเนินไปในทิศทางตรงข้ามกับกระแสของสังคมนวัตกรรม เป็นตัวแทนใน “โลกของผู้หญิง” ตลอดจนการใช้อำนาจ ความรังเกียจเดียดฉันท์ และความยุติธรรมทางเพศ เราไม่อาจปฏิเสธการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างที่ต่างเวลาสู่การหลอมสร้างทางวัฒนธรรมสตรี ผู้เขียน ตั้งข้อสังเกตว่าการสื่อแสดงตัวตนของผู้หญิงที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันได้สะท้อนภาษาผู้หญิงหลังนวยุค

ซึ่งผู้หญิงพยายามสร้างระบบคุณค่าด้วยตนเองภายใต้สภาพสังคมวัฒนธรรมที่กดทับในเวลาเดียวกัน วิวัฒนาการที่ล้ำสมัยในการผลิต “ภาพยนตร์” มีวิธีการสร้างภาพแทนความเป็นหญิงและการนำเสนอตัวเองให้หลุดพ้นจากความเป็นตัวแทนเดิม ๆ และมีวิธีการสะท้อนวัฒนธรรมสตรีผ่านการสื่อแสดงผ่านบทบาทของตัวละคร เนื้อหา มุมมอง วิธีการเล่าเรื่อง รหัส ภาษา แสง เสียง ภาพ ระยะเวลา และตระกูลหนัง มีภาพยนตร์ไทยอีกจำนวนมากที่ไม่เพียงให้ผู้ชมใช้ประสบการณ์ทางอารมณ์จมจ่อมไปกับฉากรักหวานซึ้ง หรือเศร้ารันทด แต่ภาพยนตร์ยังชุกซ่อนความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างแยกย่อย โดยผู้สร้างภาพยนตร์อาศัยกลวิธีในการเล่าเรื่องที่ทำให้ผู้ชมส่วนหนึ่งที่ไม่อาจเข้าใจภาษานั้นได้เข้าใจผ่านรูปสัญลักษณ์ (Signified) หรือจิตวิเคราะห์ที่สามารถรับรู้จนกลายเป็นภาพตรึงตราในความทรงจำและจิตสำนึกของผู้ชมคนดู

วิธีการใดที่ทำให้ผู้หญิงนั้นได้รับหรือทบทวนประสบการณ์ในด้านหนึ่งด้านใดหรือมากกว่าหนึ่งด้าน จากที่ได้รับผลสำเร็จ และการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังต่าง ๆ ซึ่งแรกเริ่มความคาดหวังเหล่านี้จะถูกกำหนดโดยบุคคลอื่น แต่ในเวลาต่อมาเป้าหมายและความคาดหวังจะเป็นของตนเอง ทั้งนี้ประสบการณ์จะทำให้ผู้หญิงมีอำนาจเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้านก็จะส่งผลให้ผู้หญิงนั้นเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้หญิงรับรู้ตนเองจากประสบการณ์จากสื่อในด้านบวกก็จะส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่หากผู้หญิงรับรู้ตนเองจากประสบการณ์ในด้านที่เลวร้ายจะเกิดการบั่นทอนคุณค่าในตนเองลดต่ำลง สำหรับบทความเรื่องนี้ ผู้เขียนไม่ได้มุ่งชี้ให้เห็นถึงโอกาสหรือวิกฤตจากการสร้างความหมายผู้หญิงและวัฒนธรรมสตรีไทยผ่านภาพแทนที่มีอำนาจจากการผลิตซ้ำกลุ่มเกลาด้วยมายาคติที่สอดคล้องกับบริบทสังคมวัฒนธรรมที่แยกกายจนเป็นวิถีความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติ แต่มุ่งให้บทความนี้อธิบายถึงภาษาผู้หญิงหลังนวยุคที่สะท้อนความรู้สึกเห็นคุณค่าตนเองของผู้หญิงในวัฒนธรรมสตรีปัจจุบันอย่างไร ขยายผลสู่การสร้างพื้นที่ร่วมเชิงอุดมการณ์ในวัฒนธรรมสตรีเช่นไรที่พึงยอมรับในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพิจารณาถึงภาษาผู้หญิงที่สะท้อนการเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีหลังนวยุคผ่านภาพยนตร์ไทย
2. เพื่อพิจารณาถึงการขยายผลสู่การสร้างพื้นที่ร่วมเชิงอุดมการณ์ที่พึงยอมรับในคุณค่าวัฒนธรรมสตรีของผู้หญิงหลังนวยุคในสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตการศึกษา

ผู้เขียนสังเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเอง จากการสร้างความมั่นใจโดยนึกถึงความสำเร็จ การระลึกถึงตนเองชื่นชมตัวเอง ใน แซสซี (Sasse) การรู้จักการยอมรับความผิดพลาดหรือความสำเร็จแล้วนำมาวิเคราะห์ และ ความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับเอาใจใส่จากคนที่มีความหมายต่อตน ในบราดซอว์ (Bradshaw) การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัยเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นต่างใน Sasse และ Bradshaw (อ้างถึงใน ภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน, 2559, หน้า 6-7) เป็นกรอบในการพิจารณาถึงการเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมสตรี ผู้เขียนได้กำหนดมิติทางวัฒนธรรมสตรี 3 มิติ อันได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางกายภาพ ด้านการแสดงออก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ปรับจาก ฟาไฮ วิเศษกุล (อ้างถึงใน ภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน, 2559, หน้า 7) มาใช้ในการพิจารณาเพื่อตีความและให้ความหมายในประเด็นเรื่อง ภาษาผู้หญิงหลังนวยุค: คุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย ทั้งนี้ ผู้เขียนจะพิจารณาภาษาผู้หญิงจากภาพสะท้อนเฉพาะบริบทวัฒนธรรมสตรีไทยในภาพยนตร์ไทยเท่านั้น

คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรี

1. **คุณค่าตน** นั้นเป็นการเห็นคุณค่าในตนเองผ่านความรู้สึกนึกคิดที่ก่อรูปขึ้นมาจากประสบการณ์ จนเป็นความเชื่อในคุณสมบัติของตนเองในการรู้จักตนเองและยอมรับตนเองทั้งด้านบวกและลบซึ่งอาจไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ บุคคลจะประเมินตนเองโดยการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นหรือมาตรฐานทางสังคม เพื่อส่งเสริมคุณค่าในตน คือ การสร้างความมั่นใจโดยนึกถึงความสำเร็จ การระลึกถึงตนเองชื่นชมตัวเอง แซสซี Sasse (1978, p. 177) การรู้จักการยอมรับความผิดพลาดหรือความสำเร็จแล้วนำมาวิเคราะห์ บราวดชอว์ Bradshaw (1981, p. 205) การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัยเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นต่าง ราฟฟินี อ่างถึงใน กิ่งเพชร ส่งเสริม (2544, หน้า 237) ความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับเอาใจใส่จากคนที่มีความหมายต่อตน บราวดชอว์ Bradshaw (1981, p. 149)

2. **วัฒนธรรมสตรี** เป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคมที่อธิบายการสร้างความเป็นผู้หญิง โดยสังคมชายเป็นใหญ่ที่มีนัยให้ความเป็นผู้หญิงโดยการสื่อความหมายไปในด้านความมีเสน่ห์ทางเพศสำหรับผู้ชาย รวมถึงกำหนดสถานะบทบาทของผู้หญิงให้เป็นผู้ให้กำเนิด เป็นผู้ดูแลเอาใจใส่ ห่วงใย อดทน ตลอดจนลักษณะประจำเพศทั้งหลายในลักษณะที่ “เป็นอื่น” ต่างแต่ด้อยกว่าผู้ชายจนเป็นวิถีปฏิบัติที่ยอมรับของผู้หญิง ทั้งในด้านคุณลักษณะทางกายภาพ ด้านความรู้สึกในการแสดงออก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ฟ้ำไอ วิเศษกุล (2545, หน้า 78) และภคมินทร์ เศรษฐพัฒนโยธิน (2559, หน้า 7) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านคุณลักษณะทางกายภาพ การมีสรีระที่สมบูรณ์แบบตามเพศทางชีววิทยาเป็นความเชื่อเกี่ยวกับรูปลักษณ์ของผู้หญิงที่สัมพันธ์กับความงามที่สังคมคาดหวัง เช่น การมีหน้าอก อวัยวะเพศหญิง เอวคอด สะโพกผาย ความสั้นยาวของเรือนผม ตลอดจนการแต่งกายในแบบสตรี และอัตลักษณ์ที่มีแรงดึงดูดทางเพศเป็นความงามแห่งรูปลักษณ์ เช่น ใบหน้า เรือนผม ผิวพรรณ ขนาดสัดส่วนตามรูป คติความเป็นหญิงตามที่สังคมให้ความสำคัญ

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมระหว่างเพศสภาวะตามที่สังคมประกอบสร้างขึ้นโดยมีการเชื่อมโยงจากเพศสภาวะ (Gender) เข้ากับเพศสรีระ หรือเพศที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งนักสตรีนิยมโต้แย้งว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในสังคมส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สังคมปิตาธิปไตยในแง่ชนบ เช่น จารีต ประเพณี กฎข้อห้ามในความสัมพันธ์ของหญิงชาย โดยมีอยู่ตั้งแต่ระดับประเทศ ลงไปถึงชุมชน กลุ่ม ญาติ ครอบครัว และปัจเจก นั่นก็คือสิ่งใดที่ผู้หญิงพึงทำได้ หรือสิ่งใดที่ต้องห้ามสำหรับผู้หญิง และบทบาท คือ สิ่งที่ผู้หญิงพึงกระทำตามเพศสภาพ อันเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศที่สังคมประกอบสร้างหญิงชายขึ้นและปรากฏอยู่ในสังคมวัฒนธรรม เช่น บทบาทของผู้หญิงในการเป็นลูกสาว เป็นเมีย เป็นแม่ และบทบาทเรื่องเพศ

ด้านการแสดงออก การใช้กิริยาอาการเป็นการแสดงท่าทาง จริต ตลอดจนคำพูดน้ำเสียงของผู้หญิงในการสื่อความหมาย และระบบคิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงนึกคิด เป็นตรรกะความเข้าใจ ความเป็นหญิงของตนเองในการสื่อแสดง ทั้งนี้ เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวกับลักษณะความคิดและลักษณะการปฏิบัติของผู้หญิงทั้งที่เป็นแบบแผนและเลื่อนไหลในความหมายจากประสบการณ์ในการตีความโดยผู้หญิงอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เกิดผลที่เฉพาะเจาะจงและมีการฝึกปฏิบัติต่อไปและมีการตัดสินใจปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงไปสู่ความสำเร็จตลอดจนการย้อนคิดถึงการกระทำที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดด้วยการตัดสินใจความสำเร็จที่ได้รับโดยมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติใด ๆ ที่ต่างจากแบบเดิมและมีผลในความสำเร็จ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นแล้วจึงคิดในสิ่งที่ควรเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้เขียนได้สังเคราะห์และสรุปได้ว่า คุณค่าในวัฒนธรรมสตรีนั้น สามารถพิจารณาได้จากด้านคุณลักษณะทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และด้านการแสดงออกอาศัยตัวบ่งชี้ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าตนเอง ได้แก่ การสร้างความมั่นใจโดยนึกถึงความสำเร็จ, การระลึกถึงตนเอง ชื่นชมตัวเอง, การรู้จักยอมรับ

ความผิดพลาดหรือความสำเร็จแล้วนำมาวิเคราะห์, การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัยเมื่อมีการแสดง ความเห็นต่าง และการได้รับการยอมรับใส่ใจจากคนที่มีความหมาย

ภาษาผู้หญิงสู่ภาษาผู้หญิงหลังนยุค

1. **ภาษาผู้หญิง** หมายถึงการแสดงของผู้หญิงทั้งในรูปวงจภาษาและอวัจนภาษาจากบ่มเพาะ ประกอบสร้างของสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม โดยมีการแสดงออกถึงความเป็นหญิง อันได้แก่ รูปลักษณ์ วาจา น้ำเสียง กิริยาท่าทาง จริต การแต่งกาย บทบาท และขนบ ข้อปฏิบัติและกฎเกณฑ์ แบบแผนต่าง ๆ สำหรับผู้หญิง อันได้แก่ **รูปลักษณ์** ได้แก่ สรีระ รูปร่างหน้า เรือนผม รูปร่างสัดส่วน สีผิว อวัยวะเพศ ความงาม ที่สะท้อนถึงความเป็นหญิง การใช้ **วาจา น้ำเสียง** มีลักษณะการใช้วาจาอ่อนโยน ไม่พูด คำสบถ ไม่พูดเสียงดัง น้ำเสียงใสอ่อนหวานของผู้หญิงในการสื่อความหมาย เป็นผู้หญิงต้องค่อย ๆ พูด **กิริยา ท่าทาง จริต** ได้แก่ คือ สิ่งที่ผู้หญิงนึกคิดเป็นตรรกะความเข้าใจความเป็นหญิงของตนเองตามกรอบจินตนาการ ในการแสดงออกต่อสังคม ดังเช่น การนั่ง การเดิน การยืน ต้องเรียบร้อยไม่แลมอง กระโดดกระเดก และ **การแต่งกาย** มุ่งเน้นถึงการสื่อสะท้อนความเป็นหญิง **บทบาท** เป็นสิ่งที่ผู้หญิงพึงกระทำตามเพศสภาพอันเป็นส่วนหนึ่งของ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเพศที่สังคมประกอบสร้างหญิงชายขึ้นมาและปรากฏอยู่ในสังคมวัฒนธรรม เช่น บทบาทของผู้หญิงในการเป็นลูกสาว เป็นเมีย เป็นแม่ รวมถึงบทบาทในเรื่องเพศของผู้หญิง ในขณะที่ **ขนบ** สิ่งที่กำหนดบทบาทให้ผู้หญิง ในแง่ ขนบ เช่น จารีต ประเพณี กฎข้อห้ามในความสัมพันธ์ของหญิงชาย สิ่งใดที่ผู้หญิง พึงทำได้ หรือสิ่งใดที่ต้องห้ามสำหรับผู้หญิงที่สะท้อนความเข้าใจว่า หญิงต้องอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ชาย ผู้เป็นสามี ภรรยาเป็นผู้ดูแลเรือนทำให้เกิดค่านิยมเกี่ยวกับรูปคดีและค่านิยมทางเพศ ดังเช่น ถ้าเป็นหญิงแล้ว ต้องมีมารยาท มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นแม่ของลูก เป็นแม่บ้านแม่เรือน ไม่แปดเปื้อนราคะ ไม่ควรต้องมือ ชายอื่นก่อนแต่งงานกับชายผู้เป็นสามีจึงมีคุณค่าเหมาะสมที่ผู้ชายจะเลือกไปดูแลปกป้อง จึงน้อมนำไปสู่ความเชื่อ และการให้คุณค่าผู้หญิงกับการรักษาพรหมจรรย์ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของผู้หญิงที่พึงต้องรักษาเท่าชีวิต **ระบบความคิด** เป็นความเชื่ออันเป็นอุดมคติของผู้หญิงเกี่ยวกับความเป็นหญิงต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใด ตามที่สังคมให้ความสำคัญ คือสิ่งที่ผู้หญิงนึกคิดเป็นตรรกะความเข้าใจความเป็นหญิงของตนเองในการแสดงออก ในสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมระหว่างเพศภาวะ ตามที่สังคมประกอบสร้างขึ้นโดยมีการเชื่อมโยงจากเพศสภาวะ เข้ากับเพศสรีระ หรือเพศที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

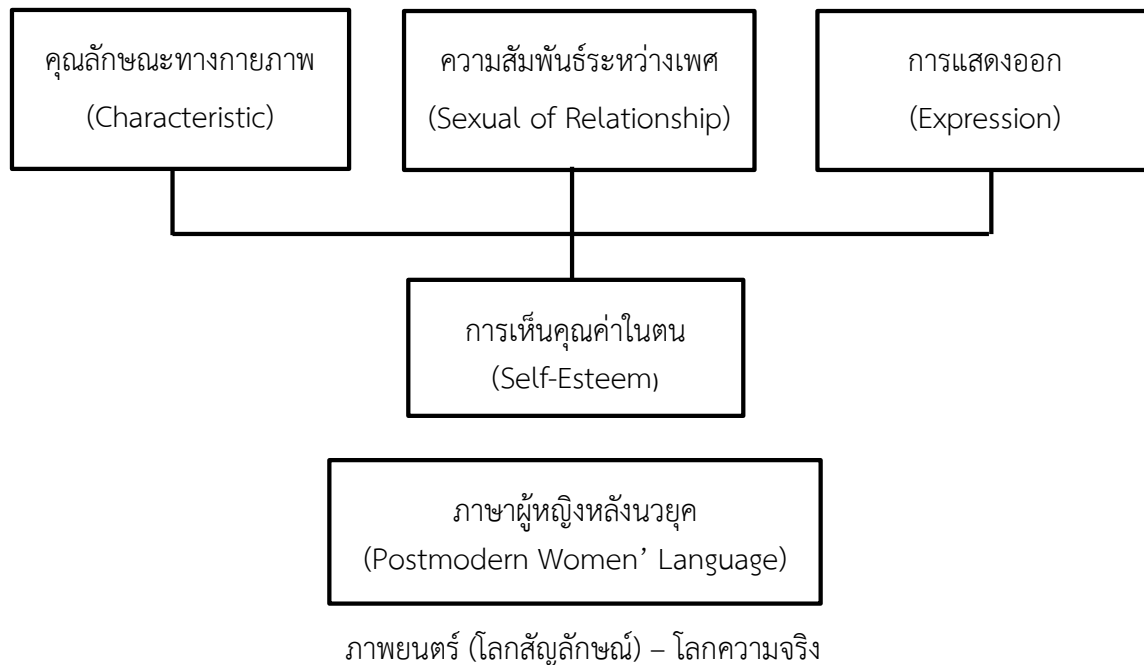
2. **ภาษาผู้หญิงหลังนยุค** การแสดงของผู้หญิงที่เชื่อว่าไม่มีอะไรเป็นความจริง เพราะความเป็นจริงเป็นสิ่งประกอบสร้างขึ้น และถูกให้ความหมายผ่านวาทกรรมทั้งสิ้น เช่นเดียวกับความเป็นหญิงความเป็นชาย ภาษาผู้หญิงหลังนยุคมีความต้องการที่จะรื้อถอนวาทกรรมต่าง ๆ ที่มีอำนาจรวมถึงรูปแบบการปฏิบัติ ที่มีมาแต่เดิมพวกเขาเชื่อว่า เพศสภาพมีลักษณะไม่คงที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมองว่าไม่มีความเป็น สตรีที่แท้จริง คำว่า “สตรี” จึงไม่ควรเกิดจากองค์ความรู้เดี่ยวแต่ควรมีอย่างหลากหลาย หรือความเป็นเพศใด เพศหนึ่ง (Sexual Orientation) สะท้อนให้เห็นวิธีคิดแบบสองชั่วที่มีข้อจำกัดเรื่องความหลากหลายทาง ความคิด แม้จะมีการเลื่อนไหลในการสื่อแสดง ดังเช่น รูปลักษณ์ที่ผู้หญิงสถาปนาความงามและอำนาจของ ผู้หญิงได้ด้วยตนเอง ดังเช่น ความงามที่กำหนดได้ด้วยการทำศัลยกรรม ตลอดจนการแสดง การใช้วาจา กิริยาท่าทางที่ทำทนายกรอบคดดั้งเดิม ดังเช่น กล้าพูด กล้าเถียง กล้าสบถ หรือจริตของผู้หญิงมีความกล้าแสดง

ถึงการเป็นฝ่ายล่าในเรื่องเพศ การแต่งกายที่หลากหลายในการสะท้อนอำนาจความเป็นหญิงได้ทุกมิติ เผยให้เห็นเนื้อตัวส่วนสว่นความเป็นหญิงอย่างไม่มีข้อจำกัด ทั้งการแต่งกายในมิตีย้อนยุค หรือล้ำสมัย โดยมุ่งเน้นการสื่อแสดงอัตลักษณ์ความหญิงตามปัจเจก ขณะที่บทบาทของผู้หญิงยังมีความสามารถทางเศรษฐกิจมากกว่าการเป็นเมียและแม่ที่รอพึ่งพาจากสามี เช่นแต่ก่อน ในขณะที่เกี่ยวกับการสื่อแสดงบทบาทในเรื่องเพศนั้นไม่มีกรอบที่ตายตัวทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรักและความพึงพอใจ และชนบที่ผู้หญิงสื่อแสดงออกต่อสังคมวัฒนธรรมที่ผู้หญิงเชื่อว่ามีคุณค่าด้วยระบบคิดของผู้หญิงเอง ดังเช่น การละทิ้งระบบคุณค่าเกี่ยวกับพรหมจรรย์ และเชื่อในการสื่อแสดงความเชื่อต่อคุณค่าความเป็นคน การเป็นหญิงดีมีคุณค่าถูกผูกโยงเข้ากับสถานะทางสังคม ความรู้ความสามารถ และความงาม แต่กระนั้น ภาษาผู้หญิงก็ยังอาศัยบนฐานคิดจากทัศนคติดั้งเดิมบางประการในการดำเนินวิถีชีวิตและตัวตน ดังเช่น การรักนวลสงวนตัว แต่เดิมอาจเป็นเพียงการบ่มเพาะลูกผู้หญิงให้ปกป้องศักดิ์ศรีตน แต่เมื่อกาลและเทศะเปลี่ยนไปอาจถูกให้ความหมายที่แสดงถึงจิตของผู้หญิงที่มีอำนาจการต่อรองทางเพศไปพร้อม ๆ กัน

3. คุณค่าตนในภาษาผู้หญิงหลังนวยุค ภาษาผู้หญิงหลังนวยุคสะท้อนการสื่อสารภายในตนเองจากความรู้สึกและทัศนคติ โดยรับรู้และประเมินตนเอง เชื่อว่าตนมีความสามารถ มีความสำคัญ มีคุณค่ากระทั่งยอมรับนับถือตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและตระหนักถึงข้อผิดพลาดโดยพยายามแก้ไขให้ดีขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดการสื่อสารภายนอกตนเองนั้น ๆ โดยการสร้างความสัมพันธ์ของผู้หญิงระหว่างตนกับผู้ชายหรือบุคคลอื่น ๆ แล้วทำการประเมินตนเองโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ รวมถึงเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่น การตอบสนองขอมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น ด้วยเพราะการเห็นคุณค่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ หรือมโนภาพแห่งตน ซึ่งเป็นปริมาณคุณค่าที่บุคคลให้กับตนเองซึ่งได้จากการเรียนรู้จากบุคคลรอบข้างที่สะท้อนให้เห็นว่าเราเป็นคนอย่างไร คูเปอร์สมิท Coopersmit (1984, p. 5) ลินด์กรีน และ ฮาเรย์ Lindgreen and Harey (1981, p. 238) อัตมโนทัศน์หรือภาพลักษณ์แห่งตนจึงเป็นการรับรู้ตัวตนของบุคคลนั้น ๆ ว่ามีลักษณะอย่างไร การรับรู้นี้ก่อตัวขึ้นจากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะการเสริมแรง (Reinforcement) จากสังคม เป็นการประเมินคุณลักษณะของผู้อื่นที่มีความหมายต่อตน ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ ซาเวลสัน และ ฮับเนอร์ Shavelson & Hubner (1976, p. 261) อธิบายว่าอัตมโนทัศน์มีลักษณะเป็นกลุ่มความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับคุณสมบัติของตน เช่น ในเรื่อง จุดแข็ง จุดอ่อน ทัศนคติ และคุณค่า เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่า หากบุคคลรับรู้ตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับในด้านที่ดั่งส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่หากตรงกันข้ามก็จะเป็นการบั่นทอนคุณค่าตนของบุคคลให้ลดต่ำลง

การพิจารณาพัฒนาการการเห็นคุณค่าตนเองเพื่ออธิบายถึงการเห็นคุณค่าในตนของผู้หญิงเกิดจากการประเมินเชิงสะท้อนของผู้อื่นผ่านทางภาษาพูดและภาษาท่าทาง การเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่นในสังคมอันเป็นเหตุให้บุคคลแต่ละคนมีความรู้สึกเห็นคุณค่าตนเองในระดับที่แตกต่างกัน ตามกระบวนการส่งเสริมการเห็นคุณค่าตนเองของผู้หญิงในวัฒนธรรมสตรี อันได้แก่ 1. สร้างความมั่นใจโดยนึกถึงความสำเร็จ 2. ระลึกถึงตนเองชื่นชมตัวเอง 3. ให้รู้จักยอมรับความผิดพลาดหรือความสำเร็จแล้วทำการวิเคราะห์ 4. สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัยเมื่อมีการแสดงความเห็นต่าง 5. ความรู้สึกได้รับการยอมรับเอาใจใส่จากคนที่มีความหมายต่อตน มาใช้เป็นตัวบ่งชี้อธิบายวัฒนธรรมสตรีในด้านคุณลักษณะทางกายภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ด้านความรู้สึกในการแสดงออกผ่านภาษาผู้หญิงหลังนวยุคที่ดำเนินชีวิตอยู่ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ เพื่อสร้างพื้นที่ร่วมความเป็นหญิงสู่การปฏิรูปวัฒนธรรมสตรีไทย และให้ผู้หญิงปราศจากการเป็นสิ่งแซ่แข็ง ตายตัว เฉกเช่นที่ผ่านมา

ผู้เขียนได้ข้อสรุปแผนภาพเพื่อใช้ในการอธิบายกรอบคิดเกี่ยวกับภาษาผู้หญิงหลังนวยุค: คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย

ภาพที่ 1 ภาพแสดงกรอบคิดเกี่ยวกับภาษาผู้หญิง: คุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย

ผู้หญิง ความเป็นหญิง และคุณค่าผู้หญิงผ่านภาพยนตร์ไทย

ผู้หญิงในภาพยนตร์ได้สะท้อนแนวคิดสตรีนิยมสอดคล้องส่งเสริมต่อแนวคิดการเห็นคุณค่าตนเอง ในการสถาปนาความเป็นหญิงหลังนวยุค กระบวนการผลิตชุดความรู้ อุดมการณ์ วัฒนธรรมผ่านภาพยนตร์ไทย ยังต้องให้น้ำหนักต่อการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าตนเองของผู้หญิงเกี่ยวกับวัฒนธรรม สตรีหลังนวยุค งานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ เรื่องที่สนใจว่า การเปิดรับสารเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมา ประกอบการตัดสินใจของบุคคล เมื่อเราเกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใดก็ย่อมต้องการเปิดรับสาร มากขึ้นเท่านั้นเพื่อยืนยันความเข้าใจแก่ตน อย่างไรก็ตาม การรับสารต่าง ๆ ผู้รับสารย่อมมีกระบวนการเลือกสาร ด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่นเดียวกัน ผู้หญิงจะทำการเปิดรับสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ หรือตามความต้องการ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งสาเหตุจึงมาจากตัวสื่อซึ่งมีลักษณะกระตุ้น ชี้นำ ทำทนายให้ ผู้ที่ได้รับชม

ข้อสรุปนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าจะอย่างไรผู้หญิงจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน เช่นนั้นแล้วสารที่หลงไหลผ่านเข้ามาจากช่องทางต่าง ๆ มักถูกคัดเลือกลดเวลา สารที่น่าสนใจมีประโยชน์และมีความเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้หญิงมักเป็น สารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร เป็นสิ่งที่อธิบายถึงความต่างทางลักษณะส่วนบุคคล สภาพจิตใจ และ ความรู้สึกที่มีผลต่อการเปิดรับสารโดยกระบวนการเลือกสรรของผู้หญิงหลังนวยุคที่ต่างกันตามเงื่อนไข และเทศะ

1. **ผู้หญิงในภาพยนตร์ไทย** ภาพแทนผู้หญิงในสื่อกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีความเหมือน หรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด แนวความคิดนี้จะทำให้ผู้คนเข้าใจวิธีคิด บทบาทผู้หญิงที่สื่อ สร้างสรรค์ขึ้นมาเกี่ยวกับโลกและสังคมของพวกเขาผ่านภาพแทน ซึ่งจะทำให้การสื่อสารในผู้หญิงมีความ สลับซับซ้อนและซ้อนทับขึ้น ภาพยนตร์มีส่วนในการเชื่อมโยงผู้หญิงในสังคมโดยไม่ถูกจำกัดเรื่องกาลและ เทศะ ทั้งยังสร้างอำนาจในการกำหนดสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ ให้กับผู้หญิงและคนอื่น ๆ ในสังคมผ่านภาษา การตีความและการให้ความหมายที่ใช้สื่อสารกัน ฮอล Hall (1997, pp. 15-20) ซึ่งไม่ใช่ความจริงทั้งหมด ดังเช่น

ภาพแทนของผู้หญิงที่ถูกนำเสนอผ่านภาพและเสียงที่ถูกเลือกไว้เป็นตัวบทเพื่อนำเสนอความหมายของเรื่อง เป็นสิ่งที่บอกถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างโลกความจริงกับโลกในภาพยนตร์ที่มีส่วนใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับความเป็นจริงโดยอาศัยการตีความสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นความรู้ผ่านระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษารูปภาพ สุธาเรข โชติอุตมศักดิ์พันธ์ (2551, หน้า 4-5) ภาพผู้หญิงที่เราเห็นในภาพยนตร์ไทยทุกวันนี้ แท้จริงแล้วอาจไม่ใช่ภาพที่สมบูรณ์ แต่เป็นการหลอมสร้างโดยมีเงื่อนไขต่าง ๆ กำหนดกรอบเชิงมิติทางสังคมวัฒนธรรม ทว่า พิจารณาความหมายของผู้หญิงหลังนวยุคในภาพแทนยังมีนัยของการนำเสนอความเป็นหญิงให้เป็นเรื่องธรรมชาติ เช่น ผู้หญิงมักใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ มีความต้องการใครสักคนที่จะมาปกป้อง ซึ่งธรรมชาติเหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาททางเพศของผู้หญิงคือ ความเป็นแม่ เป็นเมีย เป็นลูกสาว ทั้งที่เพศเป็นเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลและเทศะดังที่เห็นได้จากสังคมปัจจุบัน รวมถึงความคาดหวังของสังคมเกี่ยวกับผู้หญิงในอดีตและปัจจุบันก็แตกต่างกัน และผู้หญิงเองก็ไม่ได้เหมือนกันในทุกสังคม การสร้างภาพแทนผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุดมคติชายเป็นใหญ่ และนำมาผลิตซ้ำให้ความเป็นจริงในสังคมเรื่อยมา (กำจร หลุยยะพงศ์, 2547, หน้า 330-333)

ทัศนะผู้เขียนเห็นว่า ภาพแทนความเป็นจริงในภาพยนตร์เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่หลอมสร้างเข้ากับประสบการณ์การรับรู้ของคนในสังคมวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ภาพแทนที่ถูกผลิตขึ้นซ้ำ ๆ ก็จะมี ความหมายเมื่อสอดคล้องกับมาตรฐานของสังคมและวัฒนธรรมนั้น เช่น อุดมคติเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย ซึ่งท้ายที่สุดก็กลายมาเป็นความหมายของคนในสังคมทั้งที่ไม่ใช่สิ่งที่เป็นธรรมชาติแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างมีความหมายนั่นเอง ผู้เขียนอาศัยแนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยสะท้อนการเห็นคุณค่าของผู้หญิงใน วัฒนธรรมสตรี โดยพิจารณาถึงคุณลักษณะกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการสื่อแสดงของผู้หญิงหลังนวยุคในบริบทสังคมไทย ข้อสรุป ภาพยนตร์ไทยยังอาศัยองค์ประกอบศิลป์ที่ทำให้เกิดสุนทรียะในจิตใจของคนดูอุปกรกับปัจจัยความจริงทางสังคมที่ภาพยนตร์นำเสนอ จึงทำให้ภาพยนตร์เป็นสื่อบันเทิงที่เข้าถึงคนได้ง่ายมีบทบาทสูงและทรงพลัง ทั้งมีอำนาจในการปลูกฝัง บ่มเพาะ (Media Cultivation Effect) หรือเผยแพร่ความคิดให้ปรากฏออกมาในรูปของพฤติกรรม อารมณ์ ความคิด และโลกทัศน์ โดยเฉพาะการสะท้อนภาษาผู้หญิงหลังนวยุคที่เนื้อหาของภาพยนตร์สะท้อนการเห็นคุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรีทั้งแนวตลกขบขัน หัว สะท้อนชีวิตรัก สยองขวัญ ติวรามา

2. ความเป็นหญิงในภาพยนตร์ไทย โลกภาพยนตร์เป็นพื้นที่ที่ถูกหลอมสร้างโดยผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นผู้สร้าง ผู้กำกับ รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องในส่วนการถ่ายทำล้วนเป็นการทำงานของผู้ชายทั้งสิ้น และจัดให้ผู้หญิงเป็นเพียงส่วนประกอบในฐานะนักแสดงและผู้ปฏิบัติงานทั่วไปเท่านั้น ผู้หญิงจึงกลายเป็นคนส่วนน้อยในงานภาพยนตร์ ปัจจัยนี้ส่งผลให้ภาพยนตร์ส่วนใหญ่นำเสนอเรื่องราวอยู่ภายใต้ทัศนะผู้ชายเป็นหลัก ในภาพยนตร์กระแสหลักที่ยังให้ความสำคัญผู้ชายและมองผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศหรือเป็นเพียงฉากหลังของพระเอกในเรื่อง ชูนั่น Zoonen (1994, p. 153) สังคมมนุษย์ตั้งแต่มีการแบ่งแยกเพศอย่างชัดเจน ความแตกต่างก็เกิดขึ้นตามมาระหว่างความเป็นชาย (Masculinity) กับความเป็นหญิง (Femininity) รวมถึงบทบาทหน้าที่ และอำนาจที่สังคมกำหนดขึ้นมาได้กลายเป็นเรื่องธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเด็นบทบาททางเพศกลายเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมอำนาจและหน้าที่ให้กับคนในสังคม เทสเคอร์ Tasker (1993, pp. 134-139) ภาพยนตร์แนวสตรีถูกนำเสนอมากขึ้น มีเนื้อหาที่หลากหลายเกี่ยวกับผู้หญิงหรือปัญหาที่ผู้หญิงได้รับ มีมุมมองการเล่าเรื่องที่ไม่ได้ให้น้ำหนักที่ความเป็นนางเอกเรื่อง แต่ให้ความสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเข้าใจในความต้องการของตนเอง รู้จักความปรารถนาที่ต้องแลกมาพร้อมกับความสูญเสียกลายเป็นโศกนาฏกรรมในชีวิตของตัวละครนั้น

งานวิจัยหลายชิ้นได้มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงกับภาพยนตร์ไทยไว้ในหลายมิติมีการนำเสนอภาพผู้หญิงและพฤติกรรมการแสดงออกที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น ตัวละครเอกที่เป็นผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้นมีความเป็นปัจเจกชนที่พร้อมเผชิญหน้ากับความเสี่ยงและเปิดเผยความปรารถนาอย่างชัดเจน ทั้งนี้ สังเกตได้บ่อยครั้งที่ผู้หญิงถูกนำเสนอในฐานะเป็นวัตถุทางเพศ การผลิตซ้ำผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยที่มีลักษณะเป็นสิ่งของไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ จิตใจอ่อนแอ ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเพศชายซึ่งเป็นการตอกย้ำสังคมแบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) ในสังคมไทย โดย Ben & Shaul (อ้างถึงใน กาญจนนา แก้วเทพ, 2535, หน้า 12)

ทว่า มีภาพยนตร์ไทยในช่วงที่ผ่านมาได้สะท้อนอุดมการณ์และวัฒนธรรมเกี่ยวกับบาทความเป็นหญิงเป็นชายในบริบทสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็ภาพยนตร์ไทยเรื่อง “จดหมายรัก เดอะเลตเตอร์” (The letter) ที่สะท้อนคุณค่าของผู้หญิงในการเป็นเมียที่จงรักภักดีมั่นคงในรักแท้ต่อผู้เป็นสามีที่แม่เสียชีวิตไปแล้วก็ตาม ซึ่งนางเอกของเรื่องยังคงต้องรับบทบาทในการเป็นแม่ที่มีคุณค่าเหล่านี้ต่อไป ขณะที่ในภาพยนตร์เรื่อง “ซัวฟ้าดินสลาย” ยุพดีนางเอกของเรื่องพยายามสะท้อนถึงความรักและปรารถนาของหญิงสาวที่มีสามีแล้วที่เธอกำลังก้าวข้ามเส้นแบ่งเขตสตรีที่พึงควรกระทำตามที่ใจต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับสามีซึ่งเป็นหลานของพ่อไปสามีของเธอ แต่สุดท้ายเธอได้รับการลงโทษจนถึงแก่ความตายจากสามีบนฐานคิดของผู้ชายนั่นเอง หนึ่งได้ทำให้เราเห็นว่า ผู้หญิงเริ่มมีความกล้าการแสดงออกถึงความปรารถนาที่ชัดเจน กล้าที่จะเปิดเผยความต้องการอย่างเสรีภาพ ขณะเดียวกันก็ทำให้สถานะผู้หญิงตกเป็นผู้ถูกระงับมาโดยตลอด ทั้งความรุนแรงที่เกิดจากคนในครอบครัว ให้พ่อหรือสามีมีอำนาจในการคุมชีวิตลูกผู้หญิง ทั้งอาจใช้วิธีการที่รุนแรงเพื่อบังคับผู้หญิงให้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่สังคมหรือมนุษย์ด้วยกันมองไม่เห็น หรือเห็นว่าเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยที่สามารถเกิดขึ้นได้ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ กล่าวสรุปได้ว่า ภาพยนตร์ไทยถือเป็นสื่อหนึ่งที่มีการนำเสนอผู้หญิงในฐานะเหยื่อของความรุนแรงจากการประกอบสร้างและให้ความหมายผ่านภาพและเสียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ก่อผลกระทบต่อความคิดของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะการนำเสนอภาพของผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทั้งยังกำหนดบทบาทมากมายให้กับผู้หญิง ภาพยนตร์ไทยปัจจุบันได้นำเสนอภาพการต่อสู้และการต่อรองของผู้หญิงเพื่อสถาปนาตัวตนที่แปร่งแย้ง สะท้อนถึงการไม่ยึดถือโครงสร้างกรอบจินตนาการความเป็นหญิงกระแสหลักได้ร่วมปิตาธิปไตยที่ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าผู้ชาย และภาพผู้หญิงตกอยู่ในฐานะวัตถุแห่งการครอบครองมาโดยตลอด ผู้เขียนได้หยิบยกแนวคิดสตรีนิยม จูดิท อีวานส์ Judith Evans (1978, p. 203) และผลการศึกษาของ ฟาไฮ วิเศษกุล (2545, หน้า 128) และภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน (2559, หน้า 438) มาอธิบายปรากฏการณ์สังคมจากสื่อสู่แนวคิดและแนวทางถือปฏิบัติจากภาษาผู้หญิงหลังนวยุคมาสะท้อนวัฒนธรรมสตรีที่ถูกหรือสร้างโดยภาพยนตร์ไทยในบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ ผู้หญิงที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยสามารถสะท้อนคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีได้สอดคล้องกับโลกความจริงเพียงไร เช่น การสร้างแรงดึงดูดทางเพศ และบทบาทผู้หญิงในการเป็นลูกสาวสู่การเป็นเมียจนกลายเป็นแม่ บทบาททั้ง 3 ประการ สะท้อนถึงลักษณะการใช้ชีวิตบุคลิกภาพ วิธีคิดและการกระทำผ่านคุณลักษณะกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการแสดงออกอันเป็นกลไกที่เราสามารถกล่าวถึงวัฒนธรรมสตรีผ่านภาษาผู้หญิงนยุคในปัจจุบันได้

3. คุณค่าของผู้หญิงในภาพยนตร์ไทย ผู้หญิงที่มีคนรักนั้นมักให้ความสำคัญในการเปรียบเทียบตัวตนกับผู้หญิงที่เป็นต้นแบบที่ภาพยนตร์ไทยนำเสนอเพื่อเรียนรู้และใช้เป็นแนวทางพัฒนาถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง เยาวชนหญิงที่มีคูรักนั้นจะมีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้เนื้อหา เพื่อสนับสนุนกับประสบการณ์ความเป็นหญิงที่มีและเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความเป็นหญิงของตน ดังที่ ผลการศึกษาของ ภคมินทร์ เศวตพัฒน์โยธิน ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับภาพยนตร์ไทย: การเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรีที่พบว่า กลุ่มนักศึกษหญิงในระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มที่สามารถเข้าถึงการเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรี

กระแสใหม่จากการเปิดรับชมภาพยนตร์ไทยได้มากที่สุด เพราะพวกเขายังไม่ผ่านการถูกถ่ายโอนวัฒนธรรมสตรีอย่างสลับซับซ้อนและซ้อนทับมากนัก ขณะเดียวกันผู้หญิงที่มีภูมิสำเนาอยู่ภาคกลางมีการเปิดรับการเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมสตรีกระแสใหม่ได้มากที่สุดเพราะสามารถง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่มีความเจริญทางภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีภาพยนตร์ไทยที่สะท้อนคุณค่าในความเป็นหญิงได้มากที่สุด ดังเช่น ภาพยนตร์ไทยเรื่อง เล็กๆ ที่เรียกว่ารัก ที่สะท้อนให้ผู้หญิงอุทิศและตระหนักถึงคุณค่าความเป็นหญิงโดยเนื้อแท้ ในบทบาทผู้หญิงในมิติที่ทำลายต่ออุดมการณ์สตรีดั้งเดิม การที่ยึดโยงคุณค่าของผู้หญิงไว้กับ “ความสวย” และ “ความฉลาด” ซึ่งหากไม่มีก็ต้องหา ประหนึ่งการเหยียดสิ่งที่ไม่ใช่บรรทัดฐานและลดทอนคุณค่าผู้หญิงที่รูปร่างหน้าตาไม่เป็นตามสังคมนาคอหวัดสนองต่ออุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ผ่านวาทกรรมทำดีให้ชายดู ทำยที่สุดผู้เลือกและผู้ล่าในเรื่องเพศยังคงเป็นเพศชาย ลือลือกับแนวคิดสตรีนิยมโพสต์โมเดิร์น ที่กล่าวว่า ไม่มีอะไรเป็นความจริง ความเป็นจริงเป็นสิ่งประกอบสร้างและถูกให้ความหมายในวาทกรรมทั้งสิ้น เกมเบิ้ล Gamble (2001, p. 291) ข้อค้นพบที่น่าสนใจของการศึกษาดังกล่าวคือ เนื้อหาภาพยนตร์ไทยแนวอีโรติก เรื่องแม่เบี้ย ในปี 2558 นั้นมีการรับรู้มากถึงบทบาทความเป็นหญิงที่สร้างความตื่นรู้และความต้องการทั้งในเชิงคุณลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และความรู้สึกลงในการแสดงออกให้กับผู้หญิงผ่านฉากเลิฟซีนไปเปลือยที่สื่อแสดงถึงการกระแทกกระทั้นในเพศรส สะท้อนถึงการรับรู้ของผู้หญิงในยุคในสังคมปัจจุบัน และการโต้กลับปิตาธิปไตยของผู้หญิงด้วยการทำลายกรอบ การรื้อสร้าง คุณค่าความเป็นหญิงของสตรีหลังนวยุคที่ก่อร่างสร้างรูปเป็นวัฒนธรรมสตรีกระแสใหม่ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว ได้แสดงถึงการย้ายถิ่นภาพสะท้อนสาวไทยปัจจุบันว่ามีแนวโน้มที่จะสถาปนาคุณค่าความเป็นหญิงสู่วัฒนธรรมสตรีกระแสใหม่ด้วยระบบคิดของผู้หญิงเอง

ทัศนคติของผู้เขียน การรับชมภาพยนตร์ไทยอาจมิได้มุ่งไปสู่การเลียนแบบ เช่นแต่ก่อน แต่ช่วยในการสะท้อนคิดวิเคราะห์วิพากษ์สู่การพัฒนาการเห็นคุณค่าตนเองอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว แต่ที่น่าสนใจก็คือ ภาพยนตร์ไทยแนวอีโรติก มีส่วนสนับสนุนการเห็นคุณค่าตนเองของผู้หญิงหลังนวยุค สะท้อนให้เห็นว่าภาษาผู้หญิงหลังนวยุคในปัจจุบัน ปฏิเสธบรรทัดฐานวัฒนธรรมสตรีดั้งเดิม ด้วยการเรียนรู้และยอมรับในเรื่องเพศ ซึ่งลือลือตามแนวทางสตรีสายโพสต์โมเดิร์น แม้ว่าเนื้อหาภาพยนตร์ไทยประเภทสะท้อนชีวิตรักหวานซึ้งหรือรักโศกนั้นช่วยคัดง้างในการตระหนักถึงคุณค่าตนเองของผู้หญิงตามอุดมการณ์สตรีดั้งเดิมอยู่บ้าง ขณะที่ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ ผีผู้หญิง ทั้งสถานะผีหรือรัก ผีอาฆาต ผีจองจำนั้น อาจเข้าถึงการเห็นคุณค่าตนเองของผู้หญิงปัจจุบันได้ไม่มากนัก เนื่องจากการกระทำ วิถีคิด ผ่านภาพแทนผีผู้หญิงยังคงถูกแช่แข็ง ความเป็นหญิงตามอุดมการณ์สตรีดั้งเดิมซึ่งเป็นลูกรับของระบบชายเป็นใหญ่ที่หนุนสถาปนาปิตาธิปไตยให้แข็งแกร่งขึ้น และภาพผีผู้หญิงมีลักษณะให้รองรับชาตกรรม วิถีคิดผู้หญิงเสมือนผู้รองรับบทบาททางเพศที่ย้ายให้ผู้หญิง “โง่ จน เจ็บ” ขยายวงกว้างอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จาก แคลเลอร์ Keller (อ้างถึงใน กอบกุล อิงคุทานนท์, 2537, หน้า 57) ผู้หญิงถูกตีกรอบการมองฐานะและบทบาทของสตรีในเรื่องเพศ และการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานความเป็นหญิง

เมื่อพิจารณาในแง่กลายและเทศะของโรงภาพยนตร์ ผู้หญิงสามารถใช้ประสบการณ์ทางอารมณ์และความคิดจมจ่อมไปกับการเปรียบเทียบตนเองกับภาษาผู้หญิงในโลกสัญลักษณ์ในระหว่างที่เรื่องดำเนินไปโดยตรึงคนดูผู้ชมไม่ให้ลุกออกจากที่นั่งได้ง่ายนัก ปราศจากปัจจัยแทรกแซงจากสิ่งรอบข้าง และให้ผู้หญิงคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตีกรอบจินตนาการที่ผู้หญิงจะพาตัวเองหลีกเลี่ยงหนีสู่โลกความจริงได้ไม่ถนัด สอดคล้องกับปิยกุล เลาวัลย์ศิริ (2526, หน้า 247) มนุษย์ได้ทำหรือคิดในสิ่งที่ตนได้รับการถ่ายทอดจากภาพยนตร์ซึ่งมีอิทธิพลหลอมอุดมการณ์ค่านิยมให้ผู้ชมในการเข้าไปโรงภาพยนตร์

บทสรุป

ภาษาผู้หญิงที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าตนในวัฒนธรรมสตรี ความเชื่อ ค่านิยมที่ท้าทายอุดมการณ์สตรีกระแสดั้งเดิม ดังเช่น ภาพยนตร์ไทยช่วงหลัง ๆ ผู้หญิงไม่ใช่เป็นเพศรองรับ และยังคงกล้าแสดงออกถึงความปรารถนา การพูดคำหยาบที่แนบเนื่องไปกับการใช้ความรุนแรง การสื่อแสดง กิริยาที่ผิดไปจากที่เคยเป็นมา ซึ่งอาจถูกมองว่าดูเป็นผู้หญิงก้ำกั้น หญิงกะโหลกกะลาไม่เรียบร้อย ผู้เขียนได้ วิเคราะห์จากเอกสารหลายฉบับสู่การนิยามความหมายของ “ภาษาผู้หญิง” เป็นสิ่งหลอมสร้างทางสังคมที่ อธิบายการสร้างความเป็นหญิงตามกรอบจินตนาการของสื่อผ่านมุมมองปิตาธิปไตยที่มีนัยยะให้ความเป็นหญิง โดยการสื่อภาษาและมีความหมายไปในด้านความมีเสน่ห์ทางเพศสำหรับผู้ชาย รวมถึงการกำหนดสถานะ บทบาทของผู้หญิงให้เป็นผู้ให้กำเนิด เป็นผู้ดูแล เอาใจใส่ห่วงใย อดทน อ่อนโยน ไม่พูดเสียงดัง ไม่พูดคำหยาบ เป็นผู้ที่รักสวยรักงาม การใช้ความรู้สึกและอารมณ์ในการคิดและการแสดงออก ตลอดจนลักษณะประจำเพศ ทั้งหลายในลักษณะที่ “เป็นอื่น” ที่ต่างแต่ด้อยกว่าผู้ชาย ที่เกี่ยวข้องกับ 1.คุณลักษณะทางกายภาพ 2.ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และ 3.การแสดงออก

ข้อเสนอแนะ

มิติภาษาผู้หญิงสู่คุณค่าในวัฒนธรรมสตรี ควรสร้างแนวทางสื่อสารวัฒนธรรมสตรีให้สอดคล้องกับ วิถีปฏิบัติของผู้หญิงกระแสใหม่ และสร้างพื้นที่ร่วมให้กับผู้หญิงร่วมสมัยที่มีทั้งชุดความรู้อุดมการณ์สตรีกระแส ดั้งเดิมและใหม่ให้เปิดใจและยอมรับคุณค่าของผู้หญิงปัจจุบันได้มีพื้นที่ยืนทางสังคมวัฒนธรรม ไม่ตกอยู่ใน ความรู้สึกสับสนที่จะแสดงจุดยืนที่เผยถึงการถือครองคุณค่าความเป็นหญิง การศึกษาสื่อภาพยนตร์เพื่อสร้าง ช่องทางที่เป็นจุดสัมผัสสู่การกระตุ้นการรู้จักและยอมรับตนเองสู่การเห็นคุณค่าของผู้หญิงหลังนวยุค การสร้างอัตลักษณ์สตรีที่มีคุณค่า ยกย่องเชื่อมโยงวัฒนธรรมสตรีร่วมสมัย เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับสตรี ต้องให้ความสำคัญกับระบบการเรียนรู้บ่มเพาะระบบคิดหญิงชายโดยเฉพาะปรับวิธีคิดให้ผู้ชายที่เคยให้ ความสำคัญทางสังคมเหนือกว่าหญิงเสมอมา

มิติความเป็นไปในการเห็นคุณค่าตนเองของผู้หญิงสาว นักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรี จัดเป็นกลุ่ม เยาวชนหญิงที่ควรให้ความสำคัญที่จะเป็นตัวขยายผล เนื่องจากผู้หญิงกลุ่มนี้เป็นคลื่นลูกใหม่ที่จะแตกตัวสู่ การพัฒนาคุณค่าความเป็นหญิงในวัฒนธรรมสตรีกระแสใหม่ ขณะที่กลุ่มผู้หญิงที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่า อาจยังติดกับดักอุดมการณ์สตรีกระแสดั้งเดิมผู้หญิงที่ได้รับการศึกษาในระดับค่อนข้างดีขึ้นไปจะกล้าคิด ปรับเปลี่ยนทัศนคติตน ยอมรับการต่อต้านจากสังคมวัฒนธรรมบรรทัดฐาน ซึ่งผู้หญิงเหล่านี้มักถูกมองว่า พยายามดำเนินชีวิตตามแนวทางของตนที่บิดเบี้ยวไม่เป็นไปตามรูปคดีที่สังคมชายเป็นใหญ่เช่นเคย หากพึง ตระหนักถึงคุณค่า “ความเป็นหญิง” ในวัฒนธรรมสตรีกระแสใหม่ที่ยังตั้งอยู่บนฐานคิดของผู้หญิงเอง นักศึกษา หญิงกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเปิดใจรับรู้เนื้อหาได้มากเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ และรอการปฏิรูปเชิงนโยบาย สู่ภาษาผู้หญิงหลังนวยุคที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมสตรี

บรรณานุกรม

- กึ่งเพชร ส่งเสริม. (2544). *การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุรินทร์*.
(รายงานการวิจัย). สุรินทร์: สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- กอบกุล อิงคุทานนท์. (2537). *ผู้หญิงกับอำนาจที่แปรเปลี่ยน*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2535). *ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อมวลชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำจร หลุยยะพงศ์. (2547). *หนังสือชายคนเฒ่า: การศึกษาภาพยนตร์แนววัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทน์ เจริญศรี. (2545). *โพสต์โมเดิร์นกับสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์วิภาษา.
- ปิยกุล เลาว์ณยศีรี. (2526). *ความรู้ทั่วไปทางภาพยนตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผาณิต บุญยวรรธนะ. (2541). *ภาพสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศในสังคมไทยที่ปรากฏในภาษาไทย*.
(รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฟ้าใส วิเศษกุล. (2545). *การวิเคราะห์ค่านิยมทัศนคติเกี่ยวกับเพศสภาพในสังคมไทยที่ปรากฏในสื่อ
อินเทอร์เน็ตเว็บไซต์*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน. (2559). *การเปิดรับภาพยนตร์ไทย: การเห็นคุณค่าตนเองในวัฒนธรรมสตรี*.
(วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรเดช โชติอุดมศักดิ์พันธ์. (2551). การละเมิดกรอบจารีตสังคมในวรรณกรรมอภินิหารไทย: กรณีศึกษา
ชนชั้น และเพศสถานะในปราสาทมิด. *วารสารศิลปศาสตร์*, 8(2), 4-5.
- Bradshaw, P. (1981). *The management of self-esteem*. Englewood Cliffs,
New Jersey: Prentice Hall.
- Coopersmith, S. (1984). *SEI: Self-Esteem Inventories*. California: Consulting
Psychologist Press Inc.
- De Beauvoir, Simon. (1989). *The Second Sex*. Translated and Edited by H.M. Parshley.
New York: Vintage Books.
- Durkheim Emile. (1979). *Suicide: A Study in Sociology*. Translated by John A. Spaulding and
George Simpson
- Gamble, S. (2001). *The Routledge companion to feminism and post feminism*.
London: Routledge.
- Hall, S. (1997). *Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.
- Judith Evans. (1978). *English and European Legal systems second Edition*. London: Old
Bailey Press.
- Lindgren, H.C. & Harvey, J.H. (1981). *An Introduction to Social Psychology*. C.V.
Mosby: St Louis, MO.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. New York: Basic Books, Inc.
- Sasse, C.R. (1978). *Person to Person*. Peoria, Illinois: Benefit Publishing.
- Shavelson, R. J., Hubner, J. J., and Stanton, G. C. (1976). *Self-concept: Validation of
Construct Interpretations*. Review of Educational Research.

Tasker, Y. (1993). *Spectacular bodies: gender, genre and the action cinema*. London: Routledge.

Zoonen, L. (1994). *Feminist media studies*. London: Sage.

จริยธรรมการสื่อสารในยุคสื่อใหม่ Communication Ethics in the New Media Age

ตรัยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล¹

บทคัดย่อ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนและการพัฒนาทางสังคม เทคโนโลยีอย่างเติบโตกว้างขวาง โดยการเจริญเติบโตนี้ได้ขยายปริมาณครอบคลุมหลากหลายมิติทั้งในเชิง เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม รวมไปถึงมิติทาง “การสื่อสาร” ซึ่งมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง จนเราอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นกลไกในการขับเคลื่อนแห่งสังคมที่ทำให้สังคมดำเนินไปได้อย่างไม่หยุดยั้ง เนื่องจากการสื่อสารเป็นทั้งเครื่องมือ และวิธีการในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งต่อปัจเจกบุคคล ต่อองค์กร และต่อสังคม ด้วยเหตุนี้เอง แนวทางจริยธรรมการสื่อสาร จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ นักวิชาชีพด้านการสื่อสาร หรือแม้แต่ผู้คนที่ทั่วไปต้องพึงระลึก ตระหนักถึงหลักการทางจริยธรรมที่ควรปฏิบัติ ให้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของ “สื่อใหม่” ซึ่งเป็นยุคที่มีการสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์แพร่ขยายและมีอิทธิพลอย่างสูง จนเกิดเป็นเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ตหรือที่เรามักเรียกว่า “สังคมออนไลน์” จากอิทธิพลที่ทวีเพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกและลบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ดังนั้นการเข้าใจ ความหมายและบทบาทของการทำหน้าที่ยึดตามหลักจริยธรรมสื่อใหม่ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการใช้ ช่องทางการสื่อสารของสื่อใหม่นี้

คำสำคัญ : จริยธรรม, การสื่อสาร, สื่อใหม่

ABSTRACT

As this time as the era of global change, social development and mobility have been expanding in various dimensions such as economics, politics and culture, including communication, which is important to human life. It can also be said that communication is mechanism to drive our society as it is instrument and means to cause change to individuals, organizations and society. As this result, communication ethics are essential for both professional and common people to realize and practice since this time 'new media' has been influencing our society through computer and mobile phone system, which is call 'social media. Due to increasing influence of new media, it causes positive and negative effect to people. Therefore, understanding meanings and roles of communication ethics in new media is beneficial for use of new media for communication.

Keywords : Ethics, Communication, New Media

บทนำ

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเราไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าการสื่อสารถือเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม เนื่องจากการสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร อารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติระหว่างกัน

¹ อาจารย์ สาขาวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

ของผู้ส่งและผู้รับสาร ซึ่งในยุคปัจจุบันการสื่อสารในช่องทางของ “สื่อใหม่” (New Media) ได้เข้ามา มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมอย่างมากมายมหาศาล เพราะความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็น ส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนบทบาทและแนวทางการนำเสนอของสื่อสารมวลชน กล่าวคือ สื่อใหม่เป็นช่องทาง ที่สามารถผลิตสารได้อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง เราจะเห็นได้จากสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) และทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น จะเห็นได้ค่อนข้างชัดว่าสื่อใหม่ดังกล่าวได้รับความ นิยมอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันสื่อใหม่ ได้เป็นเสมือนปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดพลวัตในกระบวนการ สื่อสาร โดยมีการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว เหตุเพราะความเจริญก้าวหน้าทางนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นฐานทางการสื่อสาร จนถึงขั้นเป็นลักษณะวัฒนธรรมแบบใหม่ที่เข้ามา แทนที่รูปแบบทางการสื่อสารแบบเดิม ถึงอย่างไรก็ตามการนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารบนพื้นที่ สาธารณะอย่างสังคมออนไลน์ แม้จะสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนได้เป็นจนเครือข่าย แต่ทว่าการใช้ ช่องทางสื่อใหม่ก็มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินแนวทางทั้งในเชิงหลักการและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลัก คุณธรรม จริยธรรมที่พึงจะเป็น โดยปัญหาที่พบในการใช้ช่องทางสื่อใหม่สำหรับสังคมไทย คือ ไม่ตระหนักรู้ ตระหนักคิด ถึงบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกลไกในการสร้างมาตรฐานให้เกิดการมีสำนึก รวมไปถึง จนถึงการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดย่อมล้วนต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนทางจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการ ไตร่ตรองถึงผลกระทบต่อผู้คนในสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในทางตรงและทางอ้อม

พลังสื่อยุคใหม่ในกระแสการแปรเปลี่ยน

นับวันทิศทางทางการสื่อสารของยุคสื่อใหม่ยิ่งทวีพลังอำนาจเสริมย้าและสนับสนุนการผลิตสารไปสู่ผู้รับสาร อย่างทรงพลังมากกว่าสื่อมวลชนโดยทั่วไปในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากสื่อดั้งเดิมได้มีการแปรสภาพเป็นสื่อใหม่ ซึ่งเป็นสื่อที่เกิดจากการหลอมรวมระบบทางการสื่อสารต่างๆทั้งภาพ เสียง ตัวอักษร ตลอดจนช่องทาง การสื่อสารที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยอาศัยช่องทางสื่อสารผ่านโครงข่าย อินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้รูปแบบการสื่อสารเกิดขึ้นได้พร้อมกันในเวลาอันรวดเร็ว (Dijik, 2006, pp. 6-8)

ถึงแม้การสื่อสารในยุคใหม่จะขยายตัวเพียงใดก็ตาม แต่ทว่ารูปแบบในการสื่อสารยังคงมีวัตถุประสงค์ ยังคงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างลักษณะสังคมให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดจริยธรรมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาตามกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์การสื่อสารในลักษณะการนำไปใช้เพื่อให้เกิดผล ในลักษณะใดของ เบอร์โล (Berlo, 1960, p. 30) ซึ่งมองว่าวัตถุประสงค์การสื่อสารสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. วัตถุประสงค์การสื่อสารที่ต้องการให้เกิดผลทันที (Consummatory Purpose) เป็นวัตถุประสงค์ที่ ผู้รับสารต้องการที่จะให้การสื่อสารสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความรู้สึกของ ตนเองได้ในทันที ซึ่งการสื่อสารลักษณะเช่นนี้มักเป็นการสื่อสารที่สร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับสารแบบ ทันทีทันใด (Immediate Reward) ทั้งนี้สารที่อยู่ในการสื่อสารเช่นนี้มักง่ายต่อการตีความไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมักเป็นเนื้อหาที่มีผลต่ออารมณ์ของผู้รับโดยตรง ในแง่นี้แล้วสารประเภทดังกล่าวนี้มักมีปรากฏอยู่ในโลกของ สื่อยุคใหม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการนำเสนอข่าวที่มีลักษณะประเภทเบา เช่น ข่าวกีฬา บันเทิง ตลกขบขัน ก็สามารถสร้างความนิยมให้แก่ผู้บริโภคผ่านช่องทางสื่อใหม่ในฐานะผู้รับสารเป็นอย่างมาก

2. วัตถุประสงค์การสื่อสารแบบที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือ (Instrumental Purpose) เป็นวัตถุประสงค์ การสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องการนำผลการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นไปใช้ในอนาคตเป็นการสร้างความพึงพอใจ แก่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอย่างช้า ดังนั้นตัวสารจึงเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึก ซึ่งเราจะเรียกว่าประเภทข่าวสารหนัก เช่น ข่าวสังคม ข่าวการเมือง เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์การสื่อสารในลักษณะเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวก การพิจารณาในมิตินี้พบเห็นกระบวนการพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปรเปลี่ยนไปสู่สิ่งใหม่ที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลในสังคมอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสถาบันสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างสูงต่อสังคม และด้วยเหตุนี้เองสื่อมวลชนย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยึดถือในหลักการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องกับครรลองครองธรรมของจริยธรรมแห่งวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสื่อใหม่ที่ข้อมูลข่าวสารไหลเวียนอย่างรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งหากสถาบันสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับควบคุมสิ่งต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับหลักจริยธรรมได้ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 3 มิติ (Rogers, 1976, p. 99) สำคัญ ได้แก่

มิติแรก คือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ (Knowledge Change) กล่าวคือในปัจจุบัน การสื่อสารผ่านยุคสื่อใหม่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ และความจำของผู้รับสาร อันเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ แก่บุคคลเพื่อให้เพื่อให้เกิดความรู้ ความจำ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ รวมถึงการวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ ตลอดจนสามารถประเมินค่า (Evaluation) ต่อเหตุการณ์ของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ เช่น การถ่ายทอดความรู้การพัฒนาศักยภาพของบุคลิกภาพและการวางตัวในทางสังคม หากสื่อในยุคใหม่ใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ย่อมมีผลต่อการสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนในวงกว้าง ดังนั้นข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงต้องถูกกลั่นกรองอย่างดีก่อนจะทำการสื่อความออกไป

มิติที่สอง คือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องทัศนคติ (Attitude Change) เป็นลักษณะของการกระทำทางสื่อสารที่มีผลในการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ความรู้สึกของบุคคล อันได้แก่ ลักษณะนิสัย คุณธรรม ค่านิยม ซึ่งเรามักจะเรียกสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในความหมายรวมว่า ทัศนคติ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ การทำให้เกิดความยอมรับ เกิดการตอบสนอง เกิดค่านิยม รวมไปถึงการเข้าถึงมโนคติ และการนำไปปฏิบัติเป็นนิสัย ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงความเชื่อของคนสมัยใหม่ในเรื่องของสิ่งลึกลับไสยศาสตร์ ภูตผีปีศาจ มาเป็นการสร้างทัศนคติในการเชื่อหลักของเหตุผลที่รองรับโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น หรืออาจเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้นในการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ถูกกระบวนการกล่อมเกลามาเป็นระยะเวลายาวนานอย่างประเด็นความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมือง การนับถือศาสนาต่างๆ ของผู้คน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สื่อในยุคเก่า และยุคใหม่การล้วนมีบทบาทและอิทธิพลในการสร้างและปลูกฝังเกือบแทบทั้งสิ้น

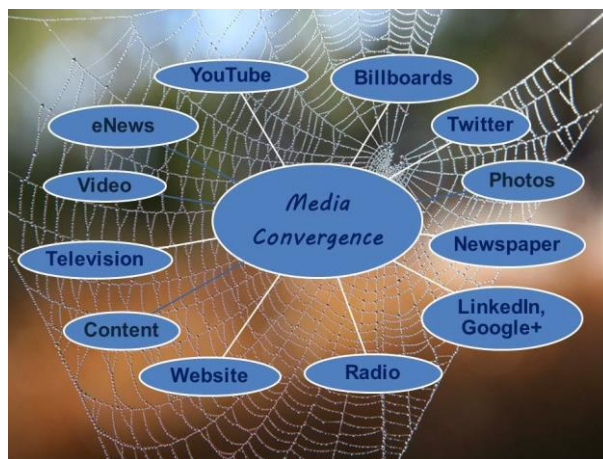
ในมิติประการสุดท้าย คือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องพฤติกรรม (Performance Change) เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านการปฏิบัติของบุคคลที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ ในแง่นี้จึงอาจเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม ซึ่งมีหลายขั้นตอน ตั้งแต่การลอกเลียนแบบ การลงมือทำตาม การกระทำได้อย่างถูกต้อง และการกระทำอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น การใช้สื่อใหม่ทำการประชาสัมพันธ์ในเรื่องรณรงค์การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยสื่อสารผ่านเหล่าดารานักแสดง นักร้อง และผู้มีชื่อเสียงในวงสังคมต่าง ๆ สู่อุสธารณชน จะพบว่าแนวโน้มของคนยุคใหม่มีทิศทางในการเปิดรับและเลือกจะมีพฤติกรรมตามลักษณะข้อมูลข่าวสารค่อนข้างมาก เนื่องจากวัฒนธรรม ค่านิยมของคนไทยจำนวนมากมีความชื่นชอบผู้มีชื่อเสียงเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

หากจะพิจารณาถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันจะพบว่าผู้รับสารจำนวนมากในสังคมได้เลือกหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อสื่อใหม่อย่างกว้างขวาง เนื่องจากลักษณะพิเศษหลายอย่างที่เอื้อต่อความสะดวกสบายในยุคสังคมไฮเทค ทั้งการเป็นสื่อที่มีการจัดเก็บข้อมูลและส่งข้อมูลระหว่างกันแบบระบบดิจิทัลส่งผลให้สื่อใหม่มีความแตกต่างจากสื่อเก่าอย่างหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ โดยสิ้นเชิง

ซึ่งถ้าขยายคุณลักษณะสำคัญของสื่อใหม่ตามคำอธิบายของ นิคม ชัยชุมพล (กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยชุมพล, 2555) ย่อมจำแนกได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. สื่อใหม่มีความเป็นดิจิทัลสูง (Digitalization) กล่าวคือ มีการเข้าระบบแบบดิจิทัล ทำให้มีการทำงานที่หลากหลาย รวดเร็ว และแม่นยำขึ้น โดยสื่อใหม่อย่างสื่อสังคมออนไลน์จะมีการประมวลผลที่รวดเร็วและไร้พรมแดนไม่ว่าอยู่ที่ใดของโลกก็สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การสื่อสารข้ามประเทศอย่างการรายงานข่าวกรณีการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาทางโดเนลด์ ทรัมป์ กับ ฮิลลารี คลินตันในปลายปี พ.ศ.2559 เป็นต้น

2. สื่อใหม่มีลักษณะการหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) ซึ่งจากเดิมนั้นสื่อแต่ละสื่อจะมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่แตกต่างกันในคนละด้าน แต่ทว่าสื่อใหม่ได้หยิบนำเอาลักษณะต่าง ๆ มารวมกันเพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความสะดวกสบายในการใช้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถรวมสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วารสารต่าง ๆ และภาพยนตร์เอาเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งผู้ใช้สามารถเลือกใช้งานสื่อประเภทต่าง ๆ ผ่านช่องทางสื่อใหม่อย่างสื่ออินเทอร์เน็ตได้ ในเวลาอันรวดเร็ว ดังจะเห็นจากภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 1 Traditional and New Media Convergence
(Robyn Braley, 2014)

3. สื่อใหม่มีลักษณะการปฏิสัมพันธ์สูง (Interactivity) โดยสื่อกับตัวผู้รับสามารถโต้ตอบกัน ได้แบบรวดเร็วทันทีทันใด ผู้รับสารสามารถเปลี่ยนเป็นผู้ส่งสารได้ ซึ่งต่างจากสื่อดั้งเดิม ที่แม้จะมีช่องทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่น การตอบจดหมายจากผู้อ่าน แต่ก็มักจะใช้ระยะเวลายาวนาน เทียบไม่ได้กับสื่อใหม่ที่สามารถตอบสนองได้ทันที ตัวอย่างเช่น การติดต่อสื่อสารในช่องทาง สื่อใหม่อย่าง เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ฯลฯ บุคคลที่ใช้ช่องทางต่าง ๆ เหล่าล้วนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาไม่กี่วินาทีก็สามารถสื่อข้อความระหว่างคู่สนทนาได้ตามความต้องการ

4. สื่อใหม่มีลักษณะเป็นการสื่อสารจากหน่วยเดียว บุคคลเดียว แพร่กระจายสารไปยังกลุ่มคนหมู่มาก (One-to-many) ได้อย่างรวดเร็ว และยังเป็นช่องทางให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันมารวมตัวได้ง่ายขึ้น ตัวอย่างเช่น เพจเฟซบุ๊ก (Facebook) แฟนคลับนักร้องวงเกิร์ลกรุ๊ป BNK48 ที่ใช้ชื่อว่า “BNK48 Official” ซึ่งมียอดผู้ติดตาม (Follower) มากกว่า 3 แสนคน โดยเพจดังกล่าวได้อาศัยช่องทางผ่านการโพสต์ข้อความ รวมถึงการถ่ายทอดสด (Live) ของเหล่าบรรดาศิลปินต่างๆ ซึ่งใช้ในการสื่อความและแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มสมาชิกเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นแนวทางการขยายฐานมวลชนและเพิ่มโอกาสเชิงธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ

5. สื่อใหม่มีลักษณะที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มคนอื่นๆ (Many-to-many) ได้โดยไม่จำกัดแค่เฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจเรื่องเดียวกันเท่านั้น

ด้วยลักษณะของคุณลักษณะเฉพาะของสื่อใหม่ทำให้เห็นได้ชัดขึ้นว่า อิทธิพลของสื่อใหม่อาจเป็นพลังสำคัญที่ก่อให้เกิด ผลกระทบอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงฐานความคิด ค่านิยม รวมไปถึงวัฒนธรรมในแง่หนึ่งแล้วหลักการเชิงจริยธรรมของสื่อมวลชนยุคสื่อดั้งเดิมบางประการอาจไม่สอดคล้องกับการกำหนดและควบคุมมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับสื่อใหม่ได้ โดยปัญหาอันเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของสื่อใหม่ได้เกิดขึ้นมากมายมหาศาล เนื่องจากการเติบโตของสังคมเมืองและค่านิยมที่แปรผันตามวิถีทางวัฒนธรรมทุนนิยมที่เพิ่มมากขึ้น

เมื่อกลับมาวิเคราะห์การเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีการสื่อสารของสื่อใหม่ผ่านระบบคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากที่เกริ่นนำในตอนต้น ซึ่งถือได้ว่าระบบดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกอธิบายในวงกว้างมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นฐานรองรับระบบปฏิบัติของสื่อใหม่เกือบแทบทั้งสิ้น ซึ่งปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์เกิดการแพร่กระจายมากขึ้นเมื่อมีการวางระบบเชื่อมต่อเป็นโครงข่ายทำให้สังคมโลกเข้าสู่ความสัมพันธ์ที่ร้อยรัดกันอย่างไร้พื้นที่และเวลา จนเกิดกลายเป็นสังคมออนไลน์ขนาดมหึมา แต่ถึงอย่างไรก็ตามความก้าวหน้านั้นได้ส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อสังคมโดยรวม โดยเฉพาะปัญหาในเชิงจริยธรรมของสื่อใหม่ชนิดนี้กล่าวคือ รูปแบบของปัญหาทางจริยธรรมที่ผ่านมาจากการใช้คอมพิวเตอร์เกิดในหลายลักษณะ ได้แก่ การนำคอมพิวเตอร์ในการขโมยข้อมูล การใช้คอมพิวเตอร์ให้ร้ายบุคคลอื่นจนเกิดผลกระทบที่สร้างความเสียหายตั้งแต่สถานเบาถึงหนัก การนำข้อมูลหรือภาพส่วนบุคคลของบุคคลอื่น ๆ ไปแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือแม้แต่การเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จริยธรรมในการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรักษาความถูกต้อง ติงามของการสื่อสารแบบใหม่นี้เป็นสำคัญ

ในมุมมองของสถาบันจริยธรรมด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งตั้งอยู่ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้หลัก 10 ประการ (Computer ethics institute, 2016) เพื่อในการใช้อธิบายปรากฏการณ์ของวิกฤตทางจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ไว้ดังนี้

1. ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ทำร้ายหรือละเมิดผู้อื่น
2. ต้องไม่รบกวนการทำงานของผู้อื่น
3. ต้องไม่สอดแนมหรือแก้ไขเปิดดูในแฟ้มงานของบุคคลอื่น ๆ
4. ต้องไม่นำคอมพิวเตอร์ในการขโมยข้อมูลข่าวสาร
5. ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์สร้างหลักฐานที่เป็นเท็จ
6. ต้องไม่คัดแปลงและคัดลอกโปรแกรมของบุคคลอื่นที่มีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต
7. ต้องไม่ล่วงละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์โดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์
8. ต้องไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างว่าเป็นของตนเอง
9. ต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและสิ่งที่จะเป็นผลลัพธ์ติดตามมาจากการกระทำ
10. ต้องใช้งานคอมพิวเตอร์โดยเคารพกฎระเบียบ และกติกามารยาททางสังคม

จะเห็นได้ว่าหลักการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใช้งานควรยึดถือ เนื่องจากสังคมออนไลน์ขาดการไตร่ตรองข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ที่ถูกต้องมาโดยตลอด ซึ่งถ้าหากสถาบันสื่อหลักต่าง ๆ ได้ย้อนกลับมาให้ความสนใจประเด็นปัญหาเหล่านี้ก็อาจเป็นสัญญาณที่ดีในการแก้ปัญหาในระยะยาว

นอกจากนี้ยังมีกรอบแนวคิดที่น่าสนใจในประเด็นเชิงจริยธรรมในการใช้คอมพิวเตอร์จาก ริชาร์ด โอ แมนสัน Richard O.Mason, 2016 (อ้างถึงใน สุรชัย ช่อผกา, 2560, หน้า 67) ได้อธิบายแนวทางจริยธรรมไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy) กล่าวคือ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและสารสนเทศโดยทั่วไปหมายถึง สิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยต่อผู้อื่น
2. ความถูกต้อง (Information Accuracy) กล่าวคือ ในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการรวบรวมจัดเก็บและเรียกใช้ข้อมูลนั้น
3. ความเป็นเจ้าของ (Information Property) สิทธิความเป็นเจ้าของการถือครองกรรมสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินทางปัญญาที่จับต้องไม่ได้ เช่น ภาพ ข้อมูล เป็นต้น
4. การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) หมายถึง การเข้าใช้งานระบบปฏิบัติการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งโดยมากมักจะมีการกำหนดสิทธิตามระดับของผู้ใช้งาน ทั้งนี้เพื่อรักษาความลับของข้อมูลในระดับต่างๆ โดยในการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์มักมีการออกแบบระบบการรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงของผู้ใช้และที่สำคัญคือการเข้าถึงของผู้ใช้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมจุดนี้ถือเป็นการละเมิดและผิดหลักจริยธรรม

ในอีกแง่หนึ่งแล้วแนวทางการใช้จริยธรรมดังกล่าวข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการใช้สื่อที่แตกต่างไปจากสื่อเดิม กล่าวคือ สื่อใหม่ถือเป็นสื่อที่มีศักยภาพสูงในการเผยแพร่ความรู้อย่างมากมาย อีกทั้งสามารถสร้างและพัฒนาวิธีคิด สติปัญญา รวมทั้งพฤติกรรมของคนกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตามหลักการจริยธรรมของสื่อใหม่ยังคงเป็นเพียงแนวทางที่สื่อพึงยึดถือปฏิบัติให้เป็นความสำคัญในบทบาทของการใช้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องให้มีการลงโทษทางตัวบทกฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมชัดเจน

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมในสื่อใหม่ของ กิติมา สุรสนธิ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน กิติมา สุรสนธิ (2557, หน้า 95) ซึ่งได้อธิบาย “หลักจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับสื่อใหม่” โดยได้ตกผลึกจากการศึกษาปรากฏการณ์ของหลักจริยธรรมสื่อประเภทต่าง ๆ ไว้ว่า ควรมีหลักยึดถือและควรตระหนักในประเด็นดังนี้

1. การนำภาพบุคคลใดมาใช้หรือเผยแพร่ทางสื่อใหม่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของภาพเสียก่อน ตัวอย่างเช่น การนำรูปของดารารหรือผู้มีชื่อเสียงมาใช้แสวงหาผลประโยชน์ทางโลกออนไลน์ในลักษณะเชิงธุรกิจ พบได้มากจากธุรกิจความสวยความงามต่าง ๆ โดยรูปใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์จำนวนมาก มักไม่ได้ขออนุญาตจากเจ้าของภาพโดยตรง
2. การคัดลอกหรือนำผลงานของบุคคลอื่นที่ปรากฏในสื่อใหม่ไปใช้ ควรอ้างอิงแหล่งที่มา หรือขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์เสียก่อน ในประเด็นปัญหานี้จะพบได้จากการนำงานอย่างเช่น บทเพลง วรรณกรรม ภาพยนตร์ สั้นของบุคคลอื่นมาใช้ในการนำเสนอ หรือใช้ในการโปรโมตสินค้าต่าง ๆ โดยไม่ได้ขอความเห็นชอบจากเจ้าของผลงาน
3. การเผยแพร่ข้อเท็จจริงเรื่องใดที่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรือต่อองค์กรอื่น ควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงนั้นอย่างถี่ถ้วนเสียก่อน ตัวอย่างเช่น การนำเอกสารข้อมูลความลับทางราชการมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนในสังคมออนไลน์ แม้ประหนึ่งจะดูเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ทว่าผลกระทบต่อตามมาอาจสร้างความเสียหายแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุดข้อมูลนั้นๆ
4. ผู้ใช้สื่อใหม่ควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมอยู่เสมอ กล่าวคือ ผู้ใช้สื่อใหม่ควรตระหนักและคำนึงถึงผลกระทบที่จะได้ขึ้นต่อสังคม โดยการใช้งานสื่อใหม่ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ อย่างสังคมออนไลน์

ซึ่งมีอำนาจอย่างสูงในการสื่อความหมายไปยังสังคมวงกว้างครอบคลุมไปทั่วประเทศ และอาจไปถึงระดับนานาชาติ ดังนั้นก่อนการจะผลิตสารออกไปผู้ส่งสารต้องมีสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูง

5. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ควรเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ หากผู้ใช้งานคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะทั้งในเชิงการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติต่าง ๆ อันเป็นการเกื้อหนุนและพัฒนาคุณภาพของสังคมในวงกว้างก็จะสามารถสถาปนาสังคมที่เปี่ยมล้นด้วยปัญญาได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

6. หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพหรือภาษาวิบัติ ในปัจจุบันเราจะพบปัญหานี้ได้มากจากสื่อใหม่ต่าง ๆ ทั้งเฟซบุ๊ก คลิปในยูทูป อินสตราแกรม ฯลฯ โดยกลุ่มที่มักมีปัญหาคือเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่จำนวนไม่น้อยซึ่งเยาวชนเหล่านี้อาจได้รับอิทธิพลจากการสร้างค่านิยมจากผู้นำทางความคิดและผู้มีชื่อเสียงต่าง ๆ ทั้งนี้กรณีให้เห็นได้ชัดเช่น รายการ The Driver หรือรายการ สามแยกปากหวาน ที่มีผู้ดำเนินรายการชื่อ “ไอ้ต ปราโมทย์” ศิลปินนักร้องชื่อดัง มักมีลักษณะการดำเนินรายการที่ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพเพื่อสร้างสีสันในรายการอยู่เสมอ

7. ไม่นำเสนอเรื่องราวอันลามก กล่าวคือ สังคมไทยมีความเชื่อพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนศีลธรรมอันดีงามตลอดจนวัฒนธรรม และประเพณีที่อำนวยต่อการสร้างคุณธรรม ซึ่งการจะมีการนำเสนอสื่อลามกอนาจารยังเป็นที่ปฏิเสธของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม รวมไปถึงบทบัญญัติทางกฎหมายอย่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560 ที่ออกมาเพื่อสร้างบรรทัดฐานในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารบนโลกออนไลน์ให้อยู่ภายใต้กรอบของศีลธรรมที่ดีงาม

8. ไม่นำเสนอเรื่องราวที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียศีลธรรมอันดี กล่าวได้ว่า สื่อใหม่จะไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ขัดแย้งต่อวัฒนธรรมทางสังคม ตัวอย่างเช่น การนำเสนอการฆ่าสัตว์อย่างโหดเหี้ยม หรือแม้แต่นำเสนอคลิปการกระทำอนาจาร เป็นต้น

9. ไม่นำเสนอเรื่องราวที่เป็นการชี้ช่องการประกอบอาชญากรรมและการกระทำผิดทั้งปวง ตัวอย่างเช่นมีผู้ประกอบการวิชาชีพเกี่ยวกับสื่อใหม่ทำวิดีโอคลิปสั้นเกี่ยวกับขั้นตอนการกระทำโจรกรรมของโจรผู้ร้าย เป็นต้น

10. การไม่โฆษณาสินค้าทางสื่อใหม่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยการโฆษณากำหนดไว้ ซึ่งหากไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดก็อาจจะมีสินค้าที่ไม่มีคุณภาพเข้าสู่กลไกการค้า อันจะเป็นอันตรายร้ายแรงอย่างสูงต่อผู้ใช้สินค้าที่เลือกซื้อผ่านช่องทางสื่อใหม่นี้ ทั้งนี้การจะประกอบธุรกิจการค้าเชิงพาณิชย์ในโลกออนไลน์ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและสังคมเป็นสำคัญ

11. ไม่โฆษณาสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและต่อสังคม ตัวอย่างเช่น การโฆษณายาแก้จรรยา รักษาได้ทุกโรค โดยไม่มีการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับจากภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

12. หลีกเลี่ยงการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังบุคคลอื่นในลักษณะเพื่อประโยชน์ทางการค้าขาย โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่พึงประสงค์ หรือมิได้เป็นสมาชิก สิ่งทีกล่าวข้างต้นอาจจะเป็นการรบกวนผู้ใช้บริการสื่อใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ใช้งานบุคคลอื่น ๆ ควรตระหนักถึงประเด็นนี้

สุทธิ ชัดติยะ (2556, หน้า 72) ได้กล่าวว่า หลักการทางจริยธรรมของสื่อใหม่จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้งานจำเป็นต้องใคร่ครวญอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อมวลชนในยุคสื่อใหม่ที่ยิ่งต้องคำนึงถึงความประพฤติที่เหมาะสมหรือที่ควรอันเป็นความถูกต้องที่มีกฎเกณฑ์ เพราะหลักการดังกล่าวจะมุ่งสนับสนุนและส่งเสริมให้บังเกิดแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการใช้สื่อใหม่เพื่อให้นำไปสู่การสร้างสังคมที่องงามทางปัญญา รวมไปถึงอาจทำให้เกิดความเรียบร้อยในการดำรงอยู่ร่วมกันของคนในสังคมบนพื้นฐานของการตระหนักในคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ตลอดจนอาจพัฒนาไปถึงการสร้างบรรทัดฐานของจิตสำนึกต่อการเคารพกฎหมาย กฎระเบียบ และจารีตวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสื่อมวลชนได้เป็นผู้ใช้สำคัญในช่องทางต่างๆ ของสื่อใหม่ในการสื่อสารต่อมวลชนจำนวนมากอันมีอิทธิพลและสามารถสร้างผลกระทบ

ต่อสังคมได้อย่างมาก ซึ่งหากสื่อมวลชนยุคใหม่สามารถธำรงรักษาสิ่งที่ดีงามและแยกแยะความไม่ดีได้ก็จะเป็นฐานสำหรับการต่อยอดในการเปลี่ยนแปลงสังคมในเชิงบวก ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีจริยธรรมคอยกำกับและควบคุมบทบาทหน้าที่ของสื่อใหม่อย่างเคร่งครัด

เมื่อพิจารณาในบทบาทของสื่อยุคใหม่ที่ควรยึดถือในการสื่อสารสู่สาธารณะให้ลึกซึ้งชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะพบว่าสื่อในยุคใหม่ต้องตระหนักในประเด็นคุณลักษณะพื้นฐานทางจริยธรรมทั้ง 4 ประการ (Day, 2006, pp. 26-29) ดังต่อไปนี้เป็นหัวใจสำคัญในปฏิบัติด้านการสื่อสารยุคใหม่

1. การสร้างสังคมแห่งเหตุผล กล่าวคือ สื่อยุคใหม่ต้องทำหน้าที่กำกับทิศทางของสังคมไม่ให้ไปสู่หายนะ ซึ่งอาจกระทำได้โดยการไม่ผลิตสารที่กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศความขัดแย้งทางสังคม ในทางตรงข้ามสื่อต้องสร้างสังคมที่เปี่ยมล้นด้วยความรู้และปัญญา ในแง่นี้จะทำให้สื่อในยุคใหม่ต้องพัฒนาและสร้างผลงานที่ตอบสนองต่อประโยชน์ส่วนรวมของสาธารณชนเป็นหลัก อีกทั้งการสร้างเสริมของตัวสื่อใหม่เองในการสถาปนาสู่การเป็นสถาบันหลักของสังคมที่จะมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดความเจริญเติบโตทางศีลธรรมที่ขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น

2. การมีศรัทธาต่อเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม กล่าวคือ สื่อยุคใหม่ต้องตระหนักถึงบทบาทและคุณค่าของความเป็นสื่อที่ต้องไม่ถูกรับรองจากอำนาจอันไม่ชอบธรรมใดๆ หากแต่ต้องทำหน้าที่ของสื่อให้เต็มศักยภาพบนพื้นฐานของเสรีภาพทางความคิด ตลอดจนการผลิตผลงานที่รังสรรค์ขึ้นมาโดยสุจริต ซึ่งจะไม่มีการหลอกลวงให้คนในสังคมหลงเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากการสื่อสารที่สื่อความออกไป ด้วยเหตุนี้สื่อเองจะสามารถปฏิเสธการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์โดยใช้ช่องทางการสื่อสารของตนได้ ในทางกลับกันสื่อเองจะมีอิสระจากอำนาจมืด และมีแนวโน้มเชิงบวกอย่างสูงที่สื่อยุคใหม่เองจะพัฒนาผลงานที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นเพื่อนมนุษย์ กล่าวได้ว่าโดยพื้นฐานทั่วไปทางสากลการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ถือเป็นเรื่องที่ถูกรองรับด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญเกือบทั่วโลก ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่มนุษย์ทุกคนควรยึดถือเป็นแบบแผนในการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคม ในแง่นี้แล้วสื่อยุคใหม่จำเป็นต้องน้อมนำเอาประเด็นดังกล่าวบรรจุเป็นแนวทางระดับนโยบายในการสื่อสารเรื่องราวต่างๆต่อผู้รับสารในฐานะประชาชน โดยการนำเสนอผลงานต้องสำนึกเสมอว่าผู้คนเหล่านั้นเปรียบเสมือนเป็นเพื่อนมิตรที่ดี ซึ่งจะเป็นหลักการพื้นฐานให้สื่อมวลชนยุคใหม่สามารถผลิตงานด้วยความใส่ใจและประณีตในเรื่องการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

4. การอดทนอดกลั้นต่อความยุติธรรมและยึดมั่นในบรรทัดฐานทางสังคมบนหลักของความจริง สื่อยุคใหม่จำเป็นต้องยึดมั่นในความจริง ความถูกต้องในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสังคมออนไลน์ตามช่องทางต่างๆ โดยต้องก้าวข้ามความยากลำบากในการได้มาซึ่งความจริงหรือแม้แต่การค้นหาและพิสูจน์ให้เป็นที่ประจักษ์ ซึ่งปัจจัยความยากนี้มักเป็นเหตุผลที่ทำให้สื่อยุคใหม่เกิดความท้อถอยในการทำหน้าที่ของตน ในทางตรงกันข้ามหากยึดมั่นในหลักความยุติธรรมและสันติวิธีก็จะทำให้สื่อไม่เกิดความรู้สึกท้อถอยหมดกำลังใจ อีกทั้งยังจะเป็นแรงเสริมให้สื่อยุคใหม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

การที่สื่อยุคใหม่ต้องยึดมั่นและศรัทธาในหลักจริยธรรมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญ เพราะหลักการนี้เป็นฐานคิดของกระบวนการแก้ไขปัญหาวางจริยธรรมของสื่อยุคใหม่ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการในการสร้างบรรทัดฐานการใช้สื่อใหม่ในยุคปัจจุบัน อีกทั้งเป็นแนวทางสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสื่อยุคใหม่ที่นอกจากต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นนักวิชาชีพสื่อแล้ว ยังต้องยึดถือศรัทธาต่อหลักจริยธรรมอันดีงามคอยกำกับไว้ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ

บทสรุป

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ทางประเด็นจริยธรรมของสื่อยุคใหม่สะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนยุคใหม่ รวมไปถึงจนถึงผู้ใช้งานสื่อใหม่ผ่านช่องทางต่าง ๆ บนสังคมออนไลน์ ควรคำนึงและตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้งานโดยยึดถือหลักจริยธรรมในสื่อยุคใหม่เป็นหัวใจอันสำคัญ กล่าวโดยรวมคือ ประการแรก สื่อยุคใหม่ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการสื่อสาร ทั้งต่อสื่อเอง ต่อประชาชนในฐานะผู้รับสาร ต่อสังคม และประชาคมโลก เนื่องจากสื่อใหม่เป็นพื้นที่สาธารณะที่มีพื้นที่ครอบคลุมไม่เพียงแต่ประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่มีพื้นที่กระจายอยู่ทั่วโลก ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่มีความรุนแรงขัดแย้งหรือมีประเด็นความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่พึงระวัง เพราะการเปิดรับข้อมูลของผู้คนที่มีความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันอาจสามารถไปปลุกเร้าให้คนเหล่านั้นมีทัศนคติในต่อความคิดไปในทางบวกหรือลบก็ได้ ประการต่อมา สื่อต้องทำการสื่อสารผ่านการรายงานข้อมูลข่าวสารด้วยความจริงเป็นหลัก โดยปราศจากซึ่งอคติและผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้สาธารณชนผู้รับสารได้รับประโยชน์ในข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ประการที่สามสื่อยุคใหม่ต้องมีความเป็นกลางและมีความรอบคอบในการรับข้อมูลข่าวสารที่จะนำมาถ่ายทอดสู่มวลชนในวงกว้าง โดยสื่อต้องคอยหมั่นตรวจสอบอยู่เสมอเพื่อความน่าเชื่อถือของสื่อยุคใหม่เองด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสื่อยุคใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทรงพลังอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม ซึ่งสามารถสร้างผลกระทบทั้งต่อระดับจุลภาคและในระดับมหภาค โดยหากพิจารณาจากฐานแนวทางการวิเคราะห์หลักจริยธรรมในสื่อยุคใหม่ที่ใช้ช่องทางสื่อใหม่ในการสื่อสารแล้ว จะพบว่าแนวโน้มของการแก้ไขปัญหาต่อไปในภายภาคหน้าอาจมีจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดทิศทางเชิงนโยบายและการปฏิบัติไว้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตาม บทความชิ้นนี้ใคร่ขอเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาด้านจริยธรรมในสื่อยุคใหม่ผ่านภาคส่วนทางสังคมสำคัญไว้ดังนี้

1. ภาคส่วนสื่อมวลชน : ต้องมีลักษณะการตรวจสอบดูแลการใช้งานสื่อใหม่ระหว่างกัน โดยอาจตั้งคณะกรรมการเฉพาะที่จะทำหน้าที่พิจารณาปัญหาทางด้านจริยธรรมในสื่อใหม่ขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อสนองต่อการแก้ไขปัญหาที่มากมายในยุคสมัยใหม่

2. ภาคส่วนรัฐบาล : รัฐบาลจำเป็นต้องให้การสนับสนุนทั้งในเชิงบุคลากรและทรัพยากรทางด้านงบประมาณในการเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนากฎหมาย หรือมาตรการต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือสื่อในยุคใหม่ในประเด็นการถูกแทรกแซง หรือแม้แต่การถูกกระทำผ่านอิทธิพลของกลุ่มทุนที่ต้องการครอบงำสื่อดังกล่าว เป็นต้น

3. ภาคส่วนประชาชน : ในส่วนของสาธารณชนต้องมีวิจรรย์ญาณในการรับสาร และต้องคอยวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสื่อในยุคใหม่เสมอหากกระทำการขัดหรือไม่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมที่พึงยึดถือ รวมไปถึงต้องหมั่นคอยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ถูกผลิตออกทางช่องทางของสื่อใหม่ต่าง ๆ ตลอดจนอาจมีการรวมตัวของภาคพลเมืองจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่เฝ้าระวังการละเมิดหลักจริยธรรมในสื่อใหม่ได้ในอีกทาง

บรรณานุกรม

- กิติมา สุรสนธิ. (2557). *ความรู้เบื้องต้นทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: จามจู้โรโปรดักส์ จำกัด.
- กาญจนา แก้วเทพ และนิคมชัยชุมพล. (2555). *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการเมธีวิจัยอาวุโส ฝ่ายวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุทธิติ ชัดติยะ. (2556). *กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: หจก.เปเปอร์เฮาส์ จำกัด.
- สุรชัย ช่อผกา. (2560). *จริยธรรมสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Berlo, D.K. (1960). *The Process of Communication*. New York: Holt, Rinehart and Winstons.
- Computer Ethics Institute. (2016). *Ten Commandments of Computer Ethics*. [weblog]. Retrieved from <http://computerethicsinstitute.org/publications/tencommandments.html>
- Day, L.A. (2006). *Ethics in Media Communication: Cases and Controversies*. United States: Wadsworth Publishing.
- Robyn Braley. (2014). *It's All About The Story; How Media Convergence Can Do Good Works*. [weblog]. Retrieved from <http://robyntbraley.blogspot.com/2014/02/its-all-about-story-how-media.html>
- Roger, E.M. (1976). *Communication and Development: The Passing of a Dominant Paradigm*, *Communication Research*. 3(2) : 99

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

Customer Satisfaction with Service Quality of Car Center
In the district, Nakhon Sawan Province

กรรณก เบญจวรรณ¹, ดวงหทัย วิชามา², เกศรินทร์ ประทุมมา³, กัลยรัตน์ เข้มเงิน⁴, บุษราภรณ์ เทียนบุตร⁵,
วันเกษม สุขะพิบูลย์⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางประชากรที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่เข้าไปใช้บริการศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 323 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8

ผู้บริโภคมุ่งมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเชื่อถือไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้าและด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ค่าเฉลี่ย 4.39 ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ค่าเฉลี่ย 4.37 และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ค่าเฉลี่ย 4.20 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ คุณภาพการให้บริการ ศูนย์รถยนต์

Abstract

Abstract this research aims to 1) To study the characteristics of the population influence quality service of car centers in Muang district, Nakhonsawan province. 2) To study satisfaction of customers about service of car centers in Muang district, Nakhonsawan province. 3) To study problems, suggestions and satisfaction of customers about quality service of car centers in Muang district, Nakhonsawan province.

This research is quantitative research by surveying the sample which are customers in Muang district, Nakhonsawan province amount 323 peoples. There are convenience sampling

¹⁻⁵ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

⁶ อาจารย์ สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

method. The tools used to collect data were questionnaire, frequency, percentage and standard deviation.

The research found that customers of car service center in Muang district, Nakhonsawan province the most of simple were male amount 205 peoples for 63.5%, were between 31-40 years old amount 191 peoples for 47.8%, bachelor of degree amount 129 peoples for 32.3%, business owner amount 142 peoples for 35.5%, income per month between 10,001-20,000 baht amount 171 peoples for 4.8%

Customers were getting satisfaction with quality of car service center in Muang district, Nakhonsawan province. In perspective were most satisfaction of levels. Detailed consideration found that max average of reliableness for 4.41 and nearby were realization about customers for 4.39, Average of responding to customers for 4.37 and finally average of services for 4.20 on priority.

Keyword: Satisfaction, Service Quality, Car Center.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่ตลอดเวลาในทุกๆด้าน โดยเฉพาะยุคปัจจุบันนี้ รถยนต์ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะในทุกๆวัน มนุษย์มีการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง ซึ่งรถยนต์นั้นก็เป็พพาหนะที่มนุษย์ได้เลือกนำมาใช้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองใหญ่ที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การบริการขนส่งมวลชนของรัฐบาลมีความล่าช้า จึงเป็นการกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคให้มียรถยนต์ส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันพบว่าอุตสาหกรรมยานยนต์มีการขยายตัวอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาผู้ผลิตรถยนต์หลาย ๆ ค่ายตัดสินใจที่จะลงทุนตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ในเมืองไทย และเลือกใช้ชิ้นส่วนรถยนต์จากโรงงานในประเทศไทย สิ่งหนึ่งที่ติดตามมากับการตัดสินใจของผู้ผลิตชิ้นส่วนในประเทศ ก็คือการกำหนดมาตรฐานระบบคุณภาพที่ผู้ผลิตชิ้นส่วนจะต้องได้รับการรับรองเสียก่อน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในระบบการทำงานและการควบคุมคุณภาพที่เป็นที่เชื่อถือได้

เมื่อผู้คนหันมาใช้รถยนต์กันมากขึ้น รถยนต์ย่อมมีการเสื่อมสภาพไปตามการใช้งาน ดังนั้น ผู้ใช้รถจึงหันมาใช้บริการศูนย์บริการรถยนต์มากขึ้นเช่นกัน เพราะ มีบริการรถยนต์ครบวงจรที่สามารถให้บริการได้หลายรูปแบบ ครอบคลุมทุกปัญหาเกี่ยวกับรถยนต์ ทั้งงานซ่อมหมัก หรือการบำรุงรักษารถยนต์ เพื่อให้ลูกค้าได้รับการบริการอย่างครบวงจร แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องการร้องเรียนด้านต่างๆ เช่น พนักงานมีการให้บริการที่ไม่น่าประทับใจ มีการประสานงานผิดพลาดทำให้ลูกค้าเสียเวลา และการให้บริการของช่างไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญนำไปสู่การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสมโดยการให้บริการที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ นำไปสู่ความยั่งยืนของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยในอนาคต

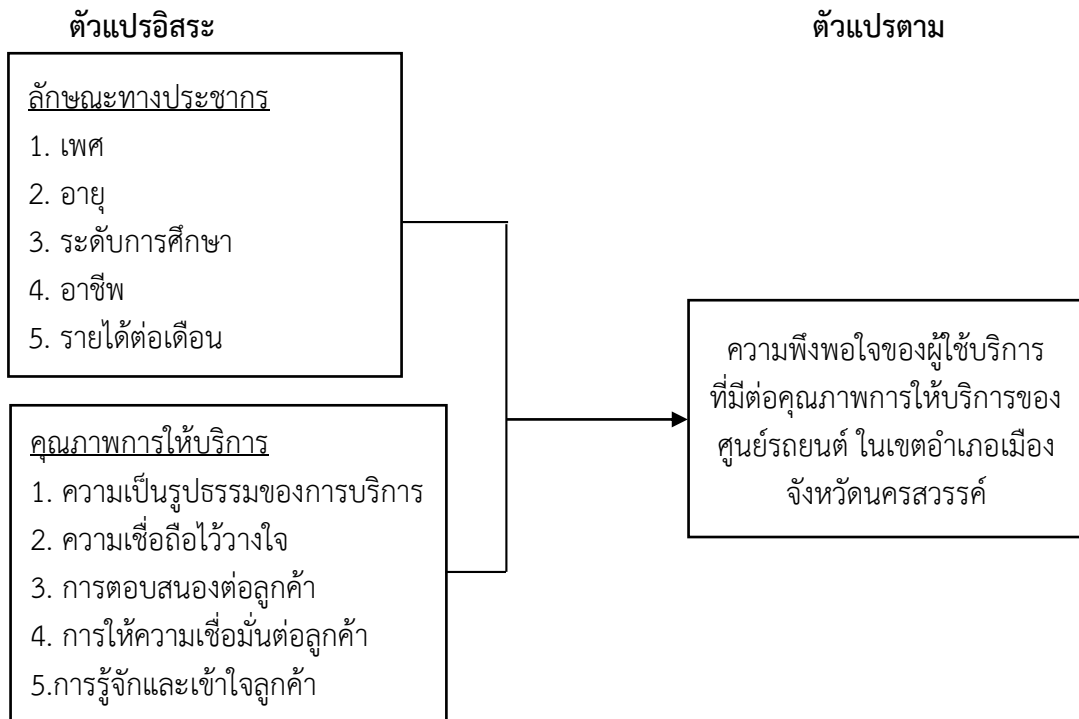
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร คือ ประชาชนที่เข้าไปใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่เข้าไปใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่ใช้ในการศึกษามีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบขนาดของประชากรจึงใช้สูตรในการคำนวณของ W.G.Cochran ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 323 คน

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จึงเลือกตัวอย่างผู้ที่เข้าไปใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยการเลือกแบบบังเอิญจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะทางประชากร ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง และการทดสอบความเชื่อมั่น ดังนี้

การทดสอบความตรง (Validity) หลังจากที่ได้จัดทำแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา ความชัดเจน ของคำถาม

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) หลังจากแบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้ จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณตามสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach โดยใช้เกณฑ์ค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ค่าความเที่ยงที่ทำได้ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เข้าไปใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และรอเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” มีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ โดยหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

เกณฑ์ในการวัดและแปลผลระดับความพึงพอใจ

เกณฑ์การวัดและแปลผลโดยการให้คะแนนคำตอบและการแปลความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ แบ่งตามระดับการให้คะแนนดังนี้

ระดับความพึงพอใจ		ค่าคะแนน
มากที่สุด	=	5
มาก	=	4
ปานกลาง	=	3
น้อย	=	2
น้อยที่สุด	=	1

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและแบ่งระดับความพึงพอใจของผู้ที่ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ดังนี้

- มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50-5.00
- มีระดับความพึงพอใจมาก หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50-4.49
- มีระดับความพึงพอใจปานกลาง หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50-3.49
- มีระดับความพึงพอใจน้อย หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50-2.49
- มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด หมายถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.49

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.3 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.8 ตามลำดับ

ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมามีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.8 และมีช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.8 ตามลำดับ

ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมามีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 19.3 น้อยที่สุดมีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมามีอาชีพลูกจ้าง/พนักงานธุรกิจเอกชน คิดเป็นร้อยละ 31.3 น้อยที่สุดมีอาชีพแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 -20,000 คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 คิดเป็นร้อยละ 27.3 และมีรายได้ 30,001 – 40,000 คิดเป็นร้อยละ 18.8 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม

ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39 ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.37 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ

ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการสื่อสารชี้แจงทบทวนรายการซ่อม/ประเมินค่าใช้จ่ายให้ท่านทราบก่อนอนุมัติ ค่าเฉลี่ย 4.36 ศูนย์บริการรถยนต์มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ย 4.25 การตกแต่งทั้งภายในและภายนอกของศูนย์บริการรถยนต์มีความสวยงามและสะอาดตา ค่าเฉลี่ย 4.00 มีความสะดวกสบายและความพร้อมของห้องรับรองลูกค้า เช่น ไวไฟ (Wifi) อาหาร เครื่องดื่ม โซฟา ค่าเฉลี่ย 3.73

2. ความเชื่อถือไว้วางใจ

ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการด้านความเชื่อถือไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า พนักงานศูนย์บริการรถยนต์สามารถให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท่าน ที่ค่าเฉลี่ย 4.53 ศูนย์บริการรถยนต์ทำการซ่อมครบถ้วน ตามรายการที่ท่าน ได้แจ้งไว้ ค่าเฉลี่ย 4.40 ศูนย์บริการรถยนต์ให้บริการตามกำหนดเวลาที่ได้ตกลงไว้ ค่าเฉลี่ย 4.38 และมีความพึงพอใจในระดับปานกลางในด้านการรับประกันงานซ่อมและติดตามผลหลังการซ่อม ค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ

3. การตอบสนองต่อลูกค้า

ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.37

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ พนักงานศูนย์บริการรถยนต์มีความสุภาพและให้เกียรติลูกค้า ที่ค่าเฉลี่ย 4.72 ด้านการมีช่องทางให้ลูกค้าสามารถติดต่อกับศูนย์บริการรถยนต์ได้สะดวกหลายช่องทาง ค่าเฉลี่ย 4.35 ความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับคุณภาพการบริการที่ท่านได้รับ ค่าเฉลี่ย 4.28 และมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าก่อนถึงเวลาให้บริการ เช่น โทรแจ้งให้ทราบเมื่อถึงเวลาเช็คระยะการใช้งานของรถยนต์ ค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ

4. การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า

ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ พนักงานศูนย์บริการรถยนต์มีความรู้และสามารถแก้ไขปัญหารถยนต์ได้อย่างตรงจุด ค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมามีความมั่นใจในความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น หลังจากเข้ารับบริการซ่อมบำรุง ค่าเฉลี่ย 4.39 และพนักงานศูนย์บริการรถยนต์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องการซ่อมบำรุง ค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ

5. การรู้จักและเข้าใจลูกค้า

ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ การให้บริการตามลำดับก่อนหลัง เช่น มาก่อนต้องได้เข้ารับบริการก่อน ค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมาพนักงานศูนย์บริการรถยนต์ให้บริการด้วยความสุภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อ่อนน้อมถ่อมตน ค่าเฉลี่ย 4.41 และพนักงานศูนย์บริการรถยนต์ทำให้รู้สึกได้ว่าได้รับการให้บริการเป็นพิเศษในกรณีที่ท่านร้องขอ เช่น รถยนต์ของท่านเกิดการเสียหายนอกสถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.35 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็นคือ 1) ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 2) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

1) ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็น เพศชายมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี โดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท ซึ่งมีความสอดคล้องและมีความแตกต่างกับงานวิจัยของ ชลธิชา ศรีบำรุง (2557, หน้า 118) พบว่าลักษณะทางประชากรของผู้เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างบริษัทมากที่สุด มีรายได้ 20,001-30,000 บาท กล่าวคือมีความสอดคล้องในด้านระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างในด้านอาชีพ และรายได้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพศชายมีความสนใจในการเข้ามาใช้บริการศูนย์รถยนต์มากกว่าเพศหญิง จึงส่งผลให้มีการเข้ามาใช้บริการศูนย์รถยนต์มากกว่าเพศหญิง ในด้านอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย เป็นอาชีพที่มีความสนใจเข้ามาใช้บริการศูนย์รถยนต์ จึงส่งผลในการเลือกใช้บริการศูนย์รถยนต์ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มากกว่าอาชีพอื่นที่ต่างออกไป

2) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของ กาญจนา ทวีพันธ์ และแวมมยุรา คำสุข (2558, หน้า 154) เป็นลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ส่วนใหญ่พึงพอใจในการอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา เป็นการอัปเดตข้อมูลข่าวสารชี้แจงให้ลูกค้าได้ทราบและเข้าใจง่าย

ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการศูนย์รถยนต์ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ คือ พนักงานศูนย์บริการรถยนต์สามารถให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ส่วนใหญ่นิยมเข้ามาใช้บริการศูนย์รถยนต์ที่พนักงานมีความรู้ความสามารถเชื่อถือไว้วางใจเพื่อช่วยในการให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นประโยชน์แก่ลูกค้าให้มากที่สุด

ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการศูนย์รถยนต์ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า พนักงานศูนย์บริการรถยนต์มีความสุภาพและให้เกียรติลูกค้า

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ส่วนใหญ่พอใจในการให้บริการของพนักงานศูนย์บริการรถยนต์ที่มีความสุภาพและให้เกียรติลูกค้า เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ลูกค้าพึงพอใจ

ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการศูนย์รถยนต์ ด้านความต่อลูกค้า คือ พนักงานศูนย์บริการรถยนต์มีความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหารถยนต์ของท่านได้อย่างตรงจุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ส่วนใหญ่พอใจในการให้บริการของพนักงานศูนย์บริการรถยนต์เนื่องจากพนักงานมีความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหารถยนต์ของท่านได้อย่างตรงจุด

ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการศูนย์รถยนต์ ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ในการให้บริการตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งเป็นประสบการณ์จริงของลูกค้าที่ต้องพบเจอ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการให้บริการตามลำดับก่อนหลัง เช่น มาก่อนต้องได้เข้ารับบริการก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อร้องเรียนว่าตัวเองเสียเปรียบป้องกันการสูญเสียลูกค้า และไม่ต้องเสียเวลารอคิวนานถ้าตนมาถึงก่อน

และนอกจากนี้ผู้วิจัย ได้ค้นพบความพึงพอใจจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ ควรใส่ใจในเรื่องการบริการหลังการขายให้มากขึ้น การบริการในด้านเครื่องมือ อินเทอร์เน็ต โซฟา ในศูนย์บริการที่จัดไว้สำหรับผู้ที่มาใช้บริการสะดวกสบายมาก และขอให้ทำให้ดีขึ้นไปอีก ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค คือ พนักงานพูดคุยกันเสียงดัง ไม่สุภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์รถยนต์ จะต้องอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา และมีความน่าสนใจ เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกรับชมสื่อทางออนไลน์ที่มีความทันสมัยเชื่อถือได้ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการให้บริการของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์มากขึ้น

1.2 ผู้ให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่ดี แก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการให้มากที่สุด

1.3 ผู้ให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์รถยนต์ จะต้องให้บริการด้วยความสุภาพและให้เกียรติลูกค้า เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของการให้บริการด้วยความสุภาพและให้เกียรติลูกค้า เพื่อสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้า

1.4 ผู้ให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ควรมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านความรู้ความสามารถในเรื่องการซ่อมบำรุง เพื่อผู้ให้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจ

1.5 ผู้ให้บริการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของศูนย์รถยนต์ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความอ่อนน้อมถ่อมตน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

2.2. งานวิจัยครั้งต่อไปศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ หรือการทำ Focus Group เกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์รถยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ทราบสาเหตุที่เป็นความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์รถยนต์ แบบเชิงลึกอย่างละเอียด

บรรณานุกรม

กาญจนา ทวีพันธ์ และแววมยุรา คำสุข. (2558). คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ในธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย.

วารสารธุรกิจปริทัศน์, 7(2), 154.

ชลธิชา ศรีบำรุง. (2557). คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ สาขาดอนหัวฬ่อ จังหวัดชลบุรี.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษาที่ 1/2560

Development of teaching packages for Thai dryer 1 course for students
in music education, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University
Academic year 1/2017

อุทาน บุญเมือง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอนเรื่อง การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มทดลองคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ใช้เวลาทดลองระหว่างปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 64 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดการสอน เรื่องการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบ t ชนิดตัวแปรสัมพันธ์กัน (t-dependent) ผลการวิจัย พบว่า ชุดการสอนเรื่องการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีประสิทธิภาพ 86.31/88.66 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับชุดการสอนโดยใช้ชุดการสอน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดการสอน รายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ดนตรีศึกษา

ABSTRACT

This research aims to: 1) develop a teaching set on Thai dryer performance 1 for first year students in the field of music education, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University to be effective according to the standard 80/80 and 2) compare the learning achievement before and after the first year Department of Music Education, Faculty of Education, Pibutra Rajabhat University Experimental group is 1st year students in the field of music education, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University Time trial during the first semester of the academic year 2017, 30 people, 64 hours of time spent in the experiment. The tools used in the research were teaching sets on Thai dryer operation 1 for first year students in the field of music education. The statistics used in data analysis are mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) and t test. (t-dependent) The results showed that the teaching kit on Thai dryer operation 1 for first year students in the field of music education, Faculty of

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Education, Pibulsongkram Rajabhat University with the efficiency of 86.31 / 88.66, higher than the standard criteria 80/80. The first year students who received the instruction set using the instruction set for the first year students in the field of music education, learning achievement after learning was significantly higher than before learning at the level of 0.5.

Keywords: Development of teaching packages for Thai dryer 1, music education.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ได้กล่าวถึงปรัชญาและแนวคิด และความสำคัญของดนตรี การที่เด็กจะรักดนตรีได้ เด็กต้องได้เรียน ได้เล่น และรักดนตรี ความรักจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีความผูกพันที่จะเรียนรู้และเล่นดนตรีได้อย่างลึกซึ้งพอสมควร หากเด็กไทยทุกคนได้เล่นดนตรีโดยผ่านสื่อและเครื่องมือประกอบการเรียบเรียง บรรเลงอย่างมีความสุขและสนุกสนาน จะทำให้เขาเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว เกิดความสร้างสรรค์ในชั้นสูง การพัฒนาสมองเด็กโดยผ่านกิจกรรมดนตรีจึงเป็นการวางพื้นฐานสำหรับเด็กที่จะเติบโตต่อไปในอนาคต เด็กจะเป็นผู้ที่มีความคิดฉับไวในการแก้ปัญหา เพราะดนตรีช่วยพัฒนาความฉลาดให้กับเด็กในขณะนี้ ในขณะที่เดียวกันเด็ก ๆ เหล่านี้ก็จะเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรม มีความประณีต มีเสน่ห์และมีความงามอยู่ในตัว (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 7)

หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติให้ไป ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยให้บัณฑิตมีคุณลักษณะเด่นในด้านความเป็นครูดนตรีมืออาชีพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสามารถตอบสนอง ความต้องการด้านความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมในระดับสากลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านประวัติและทฤษฎีดนตรี การปฏิบัติเครื่องดนตรี การรวมวงดนตรี ทั้งด้านดนตรีไทย และดนตรีตะวันตก เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดและจัดการเรียนรู้ ทั้งด้านดนตรีไทย และดนตรีตะวันตก (หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร 5 ปี สาขาวิชาดนตรีศึกษา, 2553, หน้า 6)

ดังนั้นสาขาวิชาดนตรีจึงจัดทำหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีไทยให้ได้เรียนรายวิชาปฏิบัติ เครื่องดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน และนักศึกษาวิชาเอกดนตรีสากลได้เรียนในรายวิชาการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ในการเรียนดนตรีแต่ละเครื่องมือจำเป็นจะต้องอาศัยในเรื่องของทักษะพิสัยเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเวลาเรียน เพียง 1 ภาคเรียนอาจไม่เพียงพอ และปัญหาในการเรียนการสอนยังพบว่าย่างขาดในเรื่องของสื่อการสอน เอกสาร ตำรา การวัดและประเมินผลที่เป็นระบบ ระเบียบ และขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและ ท้อแท้ในการเรียน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความประสงค์จะพัฒนาชุดการสอนเรื่อง ปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 โดยจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการประเมินวัดผลในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย ด้วยตัวเอง ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ช่วยให้ประหยัดเวลา สะดวกต่อผู้สอน อีกทั้งบุคคลที่สนใจ ในการปฏิบัติเครื่องเป่าไทยสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนเรื่อง การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มทดลองคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชา

ดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ใช้เวลาทดลองระหว่างปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอนรายวิชา ปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 มีความแตกต่างกัน คือ นักศึกษามีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระของชุดการสอนรายวิชา ปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนรายวิชา ปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 1/2560 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและค้นคว้าเป็นขั้นตอน โดยมีรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ขั้นตอนของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประชากรและกลุ่มทดลอง 3) สร้างชุดการสอนด้วยตนเอง 4) เก็บรวบรวมข้อมูล 5) วิเคราะห์ผล 6) สรุปผล อภิปรายผล

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 57 คน

กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง คือนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ในรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. ชุดการสอนรายวิชา การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) หลังเรียน (Post - test) เพื่อประเมินผลทั้งหมดจากการเรียนด้วยชุดการสอนรายวิชา การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีรายละเอียดซึ่งจะนำเสนอต่อไปนี้

1. การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 วางโครงเรื่อง และกำหนดหัวข้อต่าง ๆ ให้ครอบคลุมกับเนื้อหาวิชาของชุดการสอนที่จะสร้าง

1.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรี สื่อการเรียนการสอน และขั้นตอนการพัฒนาชุดการเรียน การสอนวิชาดนตรีศึกษาทฤษฎีโน้ตไทย เนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีในเรื่อง การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

1.3 กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของชุดการสอน

1.4 การสร้างชุดการสอนและจัดทำสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี โดยแบ่งเนื้อหาของชุดการสอนออกเป็นทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการเรียนทั้งหมด 64 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทที่	เนื้อหา	จำนวนคาบ
บทที่ 1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปี่ใน	4
บทที่ 2	ลักษณะทางกายภาพและวิธีการสร้างลึนปี่ใน	4
บทที่ 3	การเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติปี่ใน	4
บทที่ 4	การฝึกปฏิบัติปี่ในขั้นพื้นฐาน	12
บทที่ 5	ปฏิบัติปี่ในเพลงเต่ากินผักบุ้ง สองชั้น	20
บทที่ 6	ปฏิบัติปี่ในเพลงเหาะ 3 เสียง	20
รวม		64

1.5 จัดทำแบบทดสอบระหว่างเรียนในบทที่ 1-3 โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1.5.1 ศึกษารายละเอียดเนื้อหา และจุดประสงค์ในหน่วยการเรียนรู้

1.5.2 สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ต่อ 1 หน่วยการเรียนรู้โดยสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ในแต่ละหน่วย

1.5.3 หาคความตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี จำนวน 3 ท่านตรวจ และเลือกข้อสอบที่มีความตรงในด้านเนื้อหาและจุดประสงค์ จำนวน 20 ข้อ ต่อหนึ่งหน่วยการเรียนรู้

1.5.4 ตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบด้านอำนาจจำแนก และความยาก-ง่าย โดยนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบด้วยตนเองแล้วนำผลการดำเนินการดังนี้

1.5.4.1 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ถูกต้องให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน

1.5.4.2 เมื่อตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าความยาก-ง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) โดยใช้สูตรสัดส่วน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538, หน้า 210 - 211) โดยเลือกข้อสอบที่มีความยาก-ง่าย (P) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ต่อหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ โดยได้ค่าความยาก-ง่ายของบทที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.73 บทที่ 2 ได้ค่าความยาก-ง่ายอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.70 บทที่ 3 ได้ค่าความยาก-ง่ายอยู่ระหว่าง 0.35 - 0.73 และค่าอำนาจจำแนกบทที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.65 บทที่ 2 อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.65 บทที่ 3 อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.60

1.5.4.3 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองกับสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538 หน้า 197) ได้ค่าความเชื่อมั่นของบทที่ 1 เท่ากับ 0.81 บทที่ 2 เท่ากับ 0.75 และบทที่ 3 เท่ากับ 0.78

1.6 จัดทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ระหว่างหน่วยที่ 4-6 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1.6.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา และจุดประสงค์

1.6.2 สร้างตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของหัวข้อการประเมินทักษะจังหวะการเข้าเพลง ทำทาง การสำรวจก่อนความพร้อมก่อนการบรรเลง การดูแลรักษา วิธีการเป่า คุณภาพเสียง ตามที่กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นกับหัวข้อการประเมิน

1.6.3 นำตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมขอขอบเขตความสามารถของการแสดงพฤติกรรมในเรื่อง จังหวะ การเข้าเพลง ทำทาง การสำรวจก่อนความพร้อมก่อนการบรรเลง การดูแลรักษา วิธีการเป่า คุณภาพเสียง ตามที่กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญได้ลงความเห็นในแต่ละหัวข้อการประเมิน โดยมีเกณฑ์คะแนน ดังนี้ เห็นด้วย 1 คะแนน ไม่แน่ใจ 0 คะแนน และ ไม่เห็นด้วย -1 คะแนน

1.6.4 สรุปความคิดเห็นจากตารางวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ แล้วสร้างแบบประเมินความสามารถ แบบประเมินทักษะจังหวะ การเข้าเพลง ทำทาง การสำรวจก่อนความพร้อมก่อนการบรรเลง การดูแลรักษา วิธีการเป่า คุณภาพเสียง ตามที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ที่กำหนดระดับของคะแนนออกเป็น 5 ระดับ และนำเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีจำนวน 3 ท่าน แสดงความคิดเห็นและนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.6.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงในด้านเนื้อหา และความเหมาะสมในด้านความยาก-ง่ายของแบบทดสอบ

1.6.6 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของบทที่ 4 เท่ากับ 0.62 บทที่ 5 เท่ากับ 0.67 และบทที่ 6 เท่ากับ 0.82

2. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบก่อนเรียน

การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) หลังเรียน (Post - test) ด้วยชุดการสอน รายวิชาการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ แบบทดสอบด้านความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ส่วนที่ 2 คือแบบทดสอบด้านการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาทั้งหมดในแต่ละหน่วย ของชุดการสอนเรื่อง การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

2. สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ในแต่ละหน่วย

3. หาค่าความตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) โดยนำแบบทดสอบ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความถูกต้องของเนื้อหาในแต่ละหน่วย

ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน แต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาว่าแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียนแต่ละข้อ สามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยกำหนดการให้คะแนนจากการพิจารณา ดังนี้ ให้ 1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดได้ตามจุดประสงค์ ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดได้ตามจุดประสงค์ ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

4. หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในการเลือกแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ไว้ใช้ต่อไป จากการนำมาคำนวณพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียนอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ผู้วิจัย ได้คัดเลือกไว้ 30 ข้อ

5. ปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้เรียบร้อย

6. นำแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ด้วยชุดการสอนรายวิชา การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบด้วยตนเองแล้วผลมาดำเนินการดังนี้

6.1 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน

6.2 เมื่อตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความยาก-ง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) โดยใช้สูตรสัดส่วน โดยเลือกข้อสอบที่มีความยาก-ง่าย (P) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ โดยได้ค่าความยาก-ง่ายอยู่ระหว่าง 0.33 - 0.68 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60

6.3 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองกับสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.84

ส่วนที่ 2 ประเมินจากแบบทดสอบที่กำหนดให้ จำนวน 1 แบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้นำชุดการสอนการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำแบบการใช้คะแนนใน แบบทดสอบระหว่างเรียนในแต่ละหน่วยต่าง ๆ และแบบทดสอบ ก่อน - หลังเรียน การเรียนด้วยชุดการสอนการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมเนื้อหาที่จะประเมินและปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบเพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี

2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี

3. อาจารย์ณัฐพงศ์ ปันดอนตอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องเป่าไทย

จากนั้น ผู้วิจัยนำชุดการสอนรายวิชา การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอนกับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เพื่อนำผลจากการทดลองมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเรื่องภาษาความยาก-ง่ายของบทเรียน การเรียงลำดับการสอน เวลาที่ใช้ในการเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และนำชุดการสอนรายวิชา การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ที่ได้ทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 30 คน มาปรับปรุงแก้ไขแล้ว

ทดลองสอนกับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปทดลองสอนจริงกับกลุ่มทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานตามจุดประสงค์ก่อนการเรียนด้วยชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1
2. ดำเนินการสอน ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มทำการวิจัยตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560 ระยะเวลาในการทดลอง 64 ชั่วโมง ใช้เวลาระหว่างปิดภาคเรียนจำนวน 1 สัปดาห์ วันละ 4 ชั่วโมง ตามหน่วยการเรียนรู้ของชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1
3. เมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแต่ละหน่วย ผู้สอนประเมินภาคปฏิบัติตามแบบประเมินที่กำหนด เพื่อนำผลการประเมินคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ
4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียน และหลังเรียน โดยใช้ชุดการสอนรายวิชาปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน ใช้สูตร
2. หาค่าความยาก-ง่าย (P) ของแบบทดสอบ ก่อน – หลังเรียน โดยใช้สูตร
3. การหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรสัดส่วน
4. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดการสอนใช้สถิติ t – test (t – test Dependent)
6. การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในบทที่ 1 – 3 ใช้สูตร คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (KR 20)
7. หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในบทที่ 4 – 6 ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
8. หาประสิทธิภาพของชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
9. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าทดสอบ t – test (Dependent และ Independent) โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel
10. การประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ของนักศึกษาใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอน เรื่องการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาชุดการสอนเรื่อง การปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1 ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องการปฏิบัติเครื่องเป่าไทย 1

หลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ วารสาร สาร สื่อ ศิลป์ เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ

รูปแบบบทความวิจัย

1. ลักษณะโดยทั่วไป

พิมพ์ด้วย Microsoft Word กระดาษ A4 จำนวนไม่เกิน 15 หน้าแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ระยะขอบกระดาษ ทุกด้านมีขนาด 2.54 ซม.

2. ชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 ตัวเข้ม

3. ชื่อผู้เขียน

- ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนหลัก เป็นภาษาไทย ไม่ต้องระบุหน่วยงานที่สังกัด พร้อมเลขยก
- ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนรอง เป็นภาษาไทย ไม่ต้องระบุหน่วยงานที่สังกัด พร้อมเลขยก
ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา และจัดอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ
- ระบุเลขยก คำนำหน้าหรือตำแหน่ง สาขา มหาวิทยาลัยของผู้จัดทำไว้ด้านล่างของเอกสารหน้าแรก
ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา ตัวอย่าง ด้านล่าง

กัณฑ์ธนัน มากชู¹ และ ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน² (ชื่อผู้เขียน)

¹ นักศึกษาปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. บทคัดย่อ

4.1 ภาษาไทย ควรสั้น กระชับ ได้ใจความและครอบคลุม ไม่ควรเกินครึ่งหน้ากระดาษ A4 ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา คำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ให้พิมพ์ในหน้าเดียวกัน ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

4.2 ภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษจำนวนคำไม่เกิน 400 คำ พร้อมด้วยคำสำคัญ 3 คำ ในหน้าเดียวกัน ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา Keywords: 3 คำ ในหน้าเดียวกัน ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดธรรมดา

5. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา หัวข้อรองใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวเอียงเข้ม จัดชิดซ้าย (ถ้ามี) หัวข้อเป็นตัวเข้ม เนื้อในเป็นตัวธรรมดา

6. วัตถุประสงค์

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

7. กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

9. วิธีการวิจัย

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา หัวข้อรองใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวเอียงเข้ม จัดชิดซ้าย

10. ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาส่วนนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัย พร้อมอภิปรายผล อาจแทรกกราฟ แผนภูมิ ตารางได้ตามความเหมาะสม ชื่อกราฟ แผนภูมิ ตาราง ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา (ตัวอักษรในตารางใช้ขนาด 14) หัวข้อรองใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวเอียงเข้ม จัดชิดซ้าย (ถ้ามี)

11. บรรณานุกรม

เขียนในรูปแบบ APA Style 6th ed. ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

รูปแบบบทความวิชาการ

1. ลักษณะโดยทั่วไป

พิมพ์ด้วย Microsoft Word กระดาษ A4 จำนวนไม่เกิน 15 หน้าแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ระยะขอบกระดาษ ทุกด้านมีขนาด 2.54 ซม.

2. ชื่อเรื่อง

- ชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 ตัวเข้ม

- Research Title ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวเข้ม

3. ชื่อผู้เขียน

- ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนหลัก เป็นภาษาไทย ไม่ต้องระบุหน่วยงานที่สังกัด พร้อมเลขยก

- ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนรอง เป็นภาษาไทย ไม่ต้องระบุหน่วยงานที่สังกัด พร้อมเลขยก

ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา และจัดอยู่ที่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

- ระบุเลขยก คำนำหน้าหรือตำแหน่ง สาขา มหาวิทยาลัยของผู้จัดทำไว้ด้านล่างของเอกสารหน้าแรก ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา ตัวอย่าง ด้านล่าง

กัณฑ์ธนัน มากชู¹ และ ภคมินทร์ เสวตพัฒน์โยธิน² (ชื่อผู้เขียน)

¹ นักศึกษาปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษจำนวนคำไม่เกิน 400 คำ พร้อมด้วยคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ในหน้าเดียวกัน ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา Keyword(s): 3 คำ ในหน้าเดียวกัน ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

5. บทนำ

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา หัวข้อรองใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวเอียงเข้ม จัดชิดซ้าย (ถ้ามี) หัวข้อเป็นตัวเข้ม เนื้อในเป็นตัวธรรมดา

6. บทสรุป

ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

7. บรรณานุกรม

เขียนในรูปแบบ APA Style 6th ed. ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 ตัวธรรมดา

ตัวอย่างการอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

1. การอ้างอิงในเนื้อหา ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าเอกสารไว้ข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง

2. การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ระบุเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ โดยเรียงตามลำดับตัวอักษรใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APA Style 6th ed. ต่อไปนี้

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
หนังสือทั่วไป			
รูปแบบ	/ชื่อ/นามสกุลผู้แต่ง/ (ปี พิมพ์) Surname (Date, pp.)	/(ชื่อ/นามสกุลผู้แต่ง/ ปี พิมพ์,/หน้า/... ระบุเลข หน้าที่ อ้างอิง) /(Surname,/Date,/ pp.)	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์ ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). สถานที่//////// พิมพ์: สำนักพิมพ์. Author. (Year). Title of book. (Edition). City, State abbreviation ////////or Country of publication: Publisher. *เครื่องหมาย / Space Bar แทนการเว้นวรรค 1 ครั้ง
ตัวอย่าง ผู้แต่ง/ Author 1 คน	จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, หน้า 116) Tracy (2014, pp. 54-55)	(จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555, หน้า 116) (Tracy, 2014, pp. 54-55)	จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). <i>การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา</i> . กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Tracy, B. (2014). <i>Leadership</i> (2nd ed.). New York: American Management Association.
2 คน	ชลลดา มงคลวนิช และ วัตนาภรณ์ชาติวงศ์ [2551, หน้า 43)	(ชลลดา มงคลวนิช และ วัตนาภรณ์ชาติวงศ์, 2557, หน้า 43)	ชลลดา มงคลวนิช และ วัตนาภรณ์ชาติวงศ์. (2557). ภาพลักษณ์ชนมไทยในสายตาของเยาวชนไทย. <i>กระแสวัฒนธรรม CULTURAL APPROACH</i> , 15(21), 39-50.
3-6 คน	การอ้างอิงครั้งแรก สุวารี เจริญมุขยพันธ์, ถาวร สกุลพานิชย์, พัทณี ธรรมวันนา, อนุชิต สว่างแจ้ง และ ณีฐธิดา สุขเรืองรอง	การอ้างอิงครั้งแรก (สุวารี เจริญมุขยพันธ์, ถาวร สกุลพานิชย์, พัทณี ธรรมวันนา, อนุชิต สว่างแจ้ง และ ณีฐธิดา สุขเรืองรอง,	สุวารี เจริญมุขยพันธ์, ถาวร สกุลพานิชย์, พัทณี ธรรมวันนา, อนุชิต สว่างแจ้ง และ ณีฐธิดา สุขเรืองรอง. (2556). <i>การศึกษาศาสนาการณการให้บริการ สุขภาพกับชาวกัมพูชาที่ชายแดนไทย-กัมพูชา: กรณีศึกษา จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด กระทรวงสาธารณสุข ปี 2556</i> . นนทบุรี: สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนา

	(2556, หน้า 27-29)	2556, หน้า 27-29)	หลักประกันสุขภาพไทย.
รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
ตัวอย่าง	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
3-6 คน (ต่อ)	Buonora, Chiavarini, Salmasi, Giaimo, & Minelli (2013)	(Buonora, Chiavarini, Salmasi, Giaimo, & Minelli, 2013)	Buonora, N., Chiavarini, M., Salmasi, L., Giaimo, M. D., & Minelli, L.,(2013). Impact of immigration on burden of Tuberculosis in Umbria: A low- incidence Italian region with high immigrants rates. <i>Journal of Preventive Medicine and Hygiene</i> , 54(1), 29-34.
	การอ้างอิงครั้งต่อมา สุวารี่ เจริญมุขยพันธ์ และคนอื่น ๆ, 2556) Buonora et al. (2013)	การอ้างอิงครั้งต่อมา (สุวารี่ เจริญมุขยพันธ์ และคนอื่น ๆ, 2556) (Buonora et al., 2013)	
มากกว่า 6 คน	ปรีดา อุ่นเรือน และ คนอื่น ๆ (2553) Crawley et al. (2015)	(ปรีดา อุ่นเรือน และ คนอื่น ๆ, 2553) (Crawley et al., 2015)	ปรีดา อุ่นเรือน, สมชาย ตระกลูกิจ, ไพบุลย์ ใจดี, วัฒนา เกียรติรัตน์, สุวรรณ เปี่ยมไสว, วิไลพร คล่องการเรียน, ... บังอร กนกงาม. (2553). <i>การจัดการ ระบบ สารสนเทศสำหรับ CEO</i> (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ซีไอโอเพรส. Crawley, R. B., Dockery, L. M., Branson, T. S., Carmichael, L. E., Carson, J. c., Findlay, A. F.,... Smith, D. M. (2015). <i>Manor houses of the early 1900s</i> . London, England: Taylor & Francis.
ผู้แต่ง เป็นกลุ่ม บุคคล หรือ นิติ บุคคล	สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (สกว., 2557, หน้า 70-71) World Health Organization (WHO, 2013, pp. 37-38)	(สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย [สกว.], 2557, หน้า 70-71) (World Health Organization [WHO], 2013, pp. 37-38)	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2557). นักวิจัย สกว. คิดสูตรอัลลอยผลิต ชิ้นส่วนข้อต่อเครื่องบิน. <i>Update</i> , 29(352), 70-71. World Health Organization. (2013). <i>World health statistics 2013</i> . Geneva, Switzerland: Author.
	การอ้างอิงครั้งต่อมา สกว. (2557, หน้า 70-71)	การอ้างอิงครั้งต่อมา (สกว., 2557, หน้า 70-71)	ผู้แต่งเป็นกลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคล ได้แก่ หน่วยงาน ราชการ หรือ กลุ่มบุคคล การอ้างอิงครั้งแรก ใช้ชื่อเต็มส่วน การอ้างอิงครั้งต่อไปใช้ชื่อ อักษรย่อ

	WHO (2013, pp. 118-119)	(WHO, 2013, pp. 118-119)	
รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
ตัวอย่าง	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
ผู้แต่งมี ฐานันดร ศักดิ์, บรรดา ศักดิ์, สมณ ศักดิ์	เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ (2557) ลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์, คุณหญิง (2554) พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2556)	(เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ, 2557) (ลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์, คุณหญิง, 2554) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2556)	เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2557). <i>อันมีทิพเนตรส่องไป</i> . กรุงเทพฯ: ไชเบอร์ พริ้นท์กรุ๊ป. ลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์, คุณหญิง. (2554). มหาวิทยาลัยไทยกับการก้าวเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน. <i>ข่าวสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล</i> , 37(3), 6-12. พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2556). <i>ปรัชญา การศึกษาของไทยภาค พุทธธรรม: แขนงนำการศึกษา</i> . กรุงเทพฯ: ผลิตีเอ็ม.
ผู้รวบรวม/ บรรณา ธิการ	ใช้รูปแบบเดียวกับ ผู้แต่ง 1 คน		พงศธร พคชเสรี, ธันนดา ตระการวินิช และ เกียรติศักดิ์ วาริแสงทิพย์. (บ.ก.). (2557). <i>Nephrology board review 2014</i> . กรุงเทพฯ: สมาคมโรคไตแห่ง ประเทศไทย. Murthy, S. N. (Ed.). (2011). <i>Dermatokinetics of therapeutic agents</i> . Boca Raton, NM: CRC Press.
ผู้แต่งใช้ นามแฝง	ใช้รูปแบบเดียวกับ ผู้แต่ง 1 คน		ส. พลายน้อย. (2559). <i>ขุนนางสยาม ประวัติศาสตร์ "ข้าราชการ" ทหารและพลเรือน</i> (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มติชน.
หนังสือ ไม่ปรากฏ ชื่อผู้แต่ง	อุตสาหกรรมอัญมณี (2553)	(อุตสาหกรรมอัญมณี, 2553)	<i>อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยกับผลกระทบ จากวิกฤตหนี้สาธารณะในสหภาพยุโรป</i> . (2553). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและ เครื่องประดับแห่งชาติ.
ชื่อผู้แต่ง และปีที่ พิมพ์ เหมือนกัน แต่ต่าง ชื่อเรื่อง	สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551 ก)	(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ก)	สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ก). <i>ทฤษฎีและกลยุทธ์การ พัฒนาสังคม</i> . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
	สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551 ข)	(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ข)	สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ข). <i>สังคมวิทยาองค์การ</i> . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
	กรณีภาษาต่างประเทศใช้ a, b ตามหลัง ค.ศ.		

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
หนังสือแปล			
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		คอตเลอร์, พิเลิป และ เสจิตต์, อีโอดอร์. (2557). <i>การบริหารการตลาด</i> [Harvard business review on reinventing your marketing] (ณัฐยา สันตรระการผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
การอ้างอิงเอกสารวิทยุภูมิ (อ้างถึงใน)			
ตัวอย่าง	Bazzano (2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, หน้า 47) Bennett (2000 as cited in Stone, 2013)	(Bazzano, 2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, หน้า 47) (Bennett, 2000 as cited in Stone, 2013)	วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). <i>กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21</i> . กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ. Stone, R. J. (2013). <i>Managing human resources</i> (4th ed.). Milton, Australia: Wiley.
บทความในหนังสือ หรือ บทในหนังสือและรายงานการประชุม			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่งบทความหรือบท. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความหรือบท. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อหนังสือ (เลขหน้า). สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ประยูร ศรีประสาธน์. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาไทย. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. บัณฑิตศึกษา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, <i>ประมวลสาระนโยบายและการวางแผนการศึกษา หน่วยที่ 6-9</i> (เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า 285- 392). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. จันทร์เอื้อ เขาวนัฎฐี. (2557). องค์ประกอบการสื่อสาร การดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค. ใน <i>วัลลภ รัฐฉัตรานนท์</i> (บ.ก.), <i>รายงานการประชุม การประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษา ระดับชาติ ครั้งที่ 5</i> (หน้า 3-16 - 3-24). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
รายงานการวิจัย			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2551). การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาใน สถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
วิทยานิพนธ์			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ผู้แต่ง. (ปี,พิมพ์). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกหรือปริญญาเอก). สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		สุเมธ แสงนิมมวล. (2556). ต้นแบบการบริหารจัดการขององค์กรบางส่วน ท้องถิ่นในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม. Bowler, N. (2010). Prisoners' mental state: A psychosocial perspective (Unpublished doctoral dissertation). Swansea University, Swansea.
ราชกิจจานุเบกษา			
รูปแบบ	ชื่อพระราชบัญญัติ (ปีพิมพ์)	(ชื่อพระราชบัญญัติ, ปีพิมพ์)	ชื่อพระราชบัญญัติ. (ปีพิมพ์, วันที่/เดือน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่... ตอนที่..., หน้า...-
รูปแบบ	พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 (2559)	(พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559, 2559)	พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559. (2559, 29 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 38 ก, หน้า 39-48.

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
สิทธิบัตร			
รูปแบบ	ชื่อนามสกุลผู้ประดิษฐ์ (ปีที่อนุมัติสิทธิบัตร)	(ชื่อนามสกุลผู้ประดิษฐ์, ปีที่อนุมัติสิทธิบัตร)	ชื่อผู้ประดิษฐ์หรือผู้สร้างสรรค์. (ปีที่อนุมัติสิทธิบัตร). <i>ชื่อสิทธิบัตร</i> . สิทธิบัตรไทย เลขที่....
ตัวอย่าง	วุฒิรัตน์ คงรัตนประเสริฐ (2552)	(วุฒิรัตน์ คงรัตนประเสริฐ, 2552)	วุฒิรัตน์ คงรัตนประเสริฐ. (2552). <i>เครื่องและวิธีการตรวจหาความอ่อนแก่ของทุเรียนแบบไม่ทำลายโดยใช้การสั่นสะเทือน</i> . สิทธิบัตรไทย เลขที่ 26476.
บทความวารสาร/นิตยสาร			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. <i>ชื่อวารสาร</i> , ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า. ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. <i>ชื่อนิตยสาร</i> , ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2557). การพัฒนาแนวทางการรับรองมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู. <i>วารสารครุศาสตร์</i> , 42(2), 31-52.
บทความที่ไม่มีชื่อผู้แต่ง			
รูปแบบ	“ชื่อบทความ” (ปีพิมพ์, เลขหน้า)	(“ชื่อบทความ,” ปีพิมพ์, เลขหน้า)	ชื่อบทความ. (ปีพิมพ์). <i>ชื่อวารสาร</i> , ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.
ตัวอย่าง	“นวัตกรรมดิจิทัลยุค Thailand 4.0,” (2560, หน้า 71)	(“นวัตกรรมดิจิทัลยุค Thailand 4.0,” 2560, หน้า 71)	นวัตกรรมดิจิทัลยุค Thailand 4.0 โฉมใหม่ของบริการเหนือระดับ. (2560). <i>วารสารยุคิธรรม</i> , 17(1), 70-71.
หนังสือพิมพ์			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. <i>ชื่อหนังสือพิมพ์</i> , หน้า.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		สมหมาย จันทร์เรือง. (2559, 21 ธันวาคม). กฎมนเทียรบาล. <i>มติชน</i> . หน้า 15.

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
แผ่นพับ/จุลสาร/สูจิบัตร			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง [แผ่นพับ/จุลสาร/สูจิบัตร]. สถานที่พิมพ์: ผู้แต่ง
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. คณะแพทยศาสตร์. ภาควิชาศัลยศาสตร์. (2552). <i>มารู้จักมะเร็งลำไส้ใหญ่และลำไส้ตรง...กันเถอะ</i> [แผ่นพับ]. สงขลา: ผู้แต่ง.
โสตทัศนวัสดุหรือสื่อวิทยุโทรทัศน์			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. [ประเภทสื่อ]. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ประสาน อิงคนันท์. (ผู้จัดรายการ). (2551, 3, 10 ธันวาคม). <i>ต้นทุนชีวิตกำไร สังคม [แผ่นดินไทย]</i> . กรุงเทพฯ: ทีวีไทย ทีวีสารานณะ (ช่อง 11). ชาติรีเฉลิม ยุคล, ม.จ. (ผู้กำกับ). (2550). <i>ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช</i> [ภาพยนตร์]. กรุงเทพฯ: พรีเมียมเรคคอร์ด.
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์			
ข้อมูลจากเว็บไซต์/วิกิพีเดีย			
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่จัดทำ)	(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่จัดทำ)	ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). <i>ชื่อบทความ</i> . เข้าถึงได้จาก http://www . (ใช้คำว่า เข้าถึงได้จากสำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)
ตัวอย่างเว็บไซต์	กระทรวงพาณิชย์ (2559) World Health Organization (2014)	(กระทรวงพาณิชย์, 2559) (World Health Organization, 2014)	กระทรวงพาณิชย์. (2559). <i>สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย</i> . เข้าถึงได้จาก www2.ops3.moc.go.th World Health Organization. (2014). <i>Pneumonia</i> . Retrieved from http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs331/en/
ตัวอย่างวิกิพีเดีย	วิกิพีเดีย (ม.ป.ป.) Wikipedia (n.d.)	(วิกิพีเดีย, ม.ป.ป.)	วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป). สยาม. วันที่สืบค้น 13 มิถุนายน 2560, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A1

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
ตัวอย่าง	Wikipedia (n.d.)	(Wikipedia, n.d.)	Wikipedia. (n.d.). Quality assurance. Retrieved June 13, 2560, from https://en.wikipedia.org/wiki/Quality_assurance
สารสนเทศประเภท Press Release รายงานประจำปี ไฟล์ประเภท PowerPoint, Blog post, Online Video, Audio Podcast, facebook post, Twitter post เป็นต้น			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับเว็บไซต์		ชื่อผู้เขียน. (ปี,วันที่/เดือน). ชื่อเรื่อง. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. เข้าถึงได้จาก หรือ Retrieved from/URL หรือเว็บไซต์ของข้อมูล
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับเว็บไซต์		ชาญณรงค์ ราชนวันน้อย. (2552, 15 มีนาคม). ศัพท์บัญญัติการศึกษา. [เว็บบล็อก]. เข้าถึงได้จาก http://www.sornor.org/
บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารที่เผยแพร่ทั้งฉบับพิมพ์และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. <i>ชื่อวารสาร</i> , ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏ. (ใช้คำว่า [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์] สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า [Electronic version] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		เจษฎา นกน้อย และ วรณภรณ์ บริพันธ์. (2552). การตลาดทางอินเทอร์เน็ต: โอกาส ทางเลือกและความท้าทาย [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. <i>วารสารบริหารธุรกิจ</i> , 32(121), 34-52.
บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งไม่มีการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. <i>ชื่อวารสาร</i> , ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า-เลขหน้า. doi: xxxx
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		Roger L. C. & Richard, L. H. (2010). Calcium-Permeable AMPA receptor dynamics mediate fear, memory erasure. <i>Science</i> , 330(6007), 1108-1112. doi:10.1126/science.U95298

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
บทความที่สืบค้นได้จากวารสารอิเล็กทรอนิกส์			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่)/ เลขหน้า-เลขหน้า. URL ของวารสาร
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		Cadigan, J., Schmitt, p., Shupp, R., & Swope, K. (2011, January). The holdout problem and urban sprawl: Experimental evidence. <i>Journal of Urban Economics</i> . 69(1), 72. Retrieved from http://journals.elsevier.com/00941190/journal-of-urban-economics/
สารสนเทศประเภทสารานุกรม พจนานุกรม หนังสือคู่มือ			
รูปแบบ	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์), เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป		Hanegraaff, พ. (2005). New Age movement. In L. Jones (Ed.), <i>Encyclopedia of religion</i> . Retrieved from http://find.galegroup.com/gvrl/
เอกสารหรือสารสนเทศ ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์/สำนักพิมพ์ หรือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์			ให้ใส่ [ม.ป.ท.] สำหรับเอกสารภาษาไทย และ [ท.ป.] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ [ม.ป.ป.]. สำหรับเอกสารภาษาไทย และ [ท.ด.] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ
การแสดงสด			
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่จัดทำ)	(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่จัดทำ)	ชื่อผู้แต่ง. (ผู้ออกแบบหรือผู้เขียนบทหรือผู้กำกับ) (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. [ประเภทสื่อ]. สถานที่แสดง: สำนักพิมพ์หรือชื่อสถานที่แสดง.
ตัวอย่าง	เร็กซ์พัค ภาสกรณ (2558)	(เร็กซ์พัค ภาสกรณ, 2558)	เร็กซ์พัค ภาสกรณ. (ผู้ออกแบบและผู้กำกับ). (2558, 27 พฤษภาคม). การแสดงต่อหน้า พระพักตร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี งานคืนสู่เหย้าผ้าทูลกระหม่อมอาจารย์. [ละครเวที]. กรุงเทพฯ: โรงเรียนนายร้อย จปร.

รูปแบบ	อ้างอิงจาก		รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม (ท้ายเล่ม)
	หน้าข้อความ	หลังข้อความ	
การติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล			
ตัวอย่าง	ณัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2559) ณัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์ (การสัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2559) G. A. Smith (Interview, October 5, 2012) G. A. Smith (personal communication, October 5, 2012)	(ณัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 สิงหาคม 2559) (ณัฐพงษ์ จารุวรรณพงศ์, การสัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2559) (G. A. Smith, Interview, October 5, 2012) (G. A. Smith, personal communication, October 5, 2012)	การติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล ให้ทำการอ้างอิงในเนื้อหา โดยไม่ต้องลงรายการในบรรณานุกรม

หมายเหตุ: 1) ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ให้นำไปใส่ท้ายชื่อโดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมายสำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะก่อนและหลัง

3) ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้นโดย เว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค

4) ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

5) โปรดสังเกตการเขียนรายการอ้างอิง ชื่อเรื่องและชื่อวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ ใช้แบบอักษร ตัวเอน

จริยธรรมการตีพิมพ์

Publication Ethics

จริยธรรมการตีพิมพ์

DUTIES of AUTHORS

บทบาทและหน้าที่ ของผู้เขียน

1

ผู้เขียนจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาเพื่อขอรับการตีพิมพ์เป็นบทความใหม่ และไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาการลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2

ผู้เขียนต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ และไม่บิดเบือนข้อมูล

3

เนื้อหาของบทความ ทั้งข้อความ รูปภาพ และตาราง หากเป็นผลงานของผู้อื่น ผู้เขียนจะต้องมีการอ้างอิงและการจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ กรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

4

ผู้เขียนบทความต้องดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงผลงาน ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และกองบรรณาธิการภายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีที่มีข้อขัดข้องจะต้องแจ้งกับทางกองบรรณาธิการทราบ

5

หากผู้เขียนต้องการยกเลิกการตีพิมพ์บทความ ต้องทำหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อบรรณาธิการวารสาร พร้อมระบุเหตุผลที่น่าเชื่อถือ

6

บทความจะต้องมีองค์ประกอบและเนื้อหาสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการจัดรูปแบบบทความตามรูปแบบ Template ตามที่วารสารกำหนดและการอ้างอิงเป็นแบบ APA Style

7

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร สาร สื่อ ศิลป์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Publication Ethics

จริยธรรมการตีพิมพ์

DUTIES of AUTHORS

บทบาทและหน้าที่
ของผู้ประเมินบทความ

1

ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความรู้ ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญ

2

ผู้ประเมินบทความ จะประเมินบทความโดยพิจารณาจากความสำคัญ หัวข้อใหม่ การสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางวิชาการที่มีประโยชน์ และน่าสนใจ ความชัดเจนและความสอดคล้องของเนื้อหา โดยไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3

ผู้ประเมินบทความจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลต่างๆ ของบทความที่ส่งมาให้พิจารณาแก่บุคคลๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ตลอดระยะเวลาของการประเมินบทความ (Confidentiality)

4

ผู้ประเมินบทความจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้นิพนธ์ร่วมทำโครงการร่วมกัน หรืออื่นๆ ที่จะทำให้ผู้ประเมินไม่สามารถประเมินและให้ข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ และปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

5

ผู้ประเมินบทความ สามารถเสนอแนะผลงานวิจัยอื่นๆ ที่มีความสำคัญ หรือ น่าสนใจ และสอดคล้องกับบทความ ในกรณีที่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย

6

หากผู้ประเมินบทความพบว่า บทความมีความเหมือน หรือ ซ้ำซ้อนกับผลงานของผู้อื่น โดยมีหลักฐานชัดเจน ผู้ประเมินสามารถปฏิเสธการตีพิมพ์ และแจ้งแก่บรรณาธิการวารสารให้ทราบ

Publication Ethics

จริยธรรมการตีพิมพ์

DUTIES of AUTHORS

บทบาทและหน้าที่
ของบรรณาธิการ

1

บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาบทความเบื้องต้น ได้แก่ รูปแบบ ขอบเขต และคุณภาพของบทความ ก่อนเข้าสู่กระบวนการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2

บรรณาธิการมีหน้าที่คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญให้ตรงกับสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความ

3

บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ตลอดระยะเวลาของการประเมินบทความ

4

บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ กับผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความ

5

บรรณาธิการต้องตรวจสอบการแก้ไขบทความของผู้นิพนธ์ ตามผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ และคัดเลือกบทความที่ ผ่านกระบวนการพิจารณาแล้วเพื่อตีพิมพ์

6

บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่จากที่อื่นมาแล้ว

7

บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความที่มีข้อสงสัยหรือยังไม่แน่ใจจนกว่าจะมีหลักฐานพิสูจน์ข้อสงสัยเหล่านั้นก่อน

8

บรรณาธิการต้องตรวจสอบบทความด้านการคัดลอกผลงานของผู้อื่น โดยใช้โปรแกรมที่น่าเชื่อถือได้ และหากมีหลักฐานหรือข้อยืนยันที่ชัดเจนว่ามีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น บรรณาธิการจะต้องหยุดกระบวนการการประเมินและติดต่อผู้นิพนธ์หลักเพื่อขอคำชี้แจง หากไม่มีข้อชี้แจงตามหลักทางวิชาการ บรรณาธิการจะต้องปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้นๆ

